

STEPHAN HURWITZ

LOVGIVNINGENS STILLING TIL
PRESSENS BEHANDLING
AF RETSSAGER

G. E. C. GADS FORLAG • KØBENHAVN

FORORD.

NÆRVÆRENDE Afhandling er skrevet som Grundlag for Forhandlingerne paa det 17. nordiske Juristmøde i Helsingfors i 1937. Da den i Kraft af sit Emne formentlig har Interesse udenfor Kredsen af Juristmødets Medlemmer, udsendes den hermed som Særtryk af Bilagene til de nævnte Forhandlinger. Det er mit Haab, at Bogen maa kunne finde Vej ogsaa til Presse-mænd og andre Interesserede uden juridisk Uddannelse, og at de maa kunne høste Udbytte deraf trods den juridiske Metode og Form, som det har været nødvendigt at anlægge.

Ligesom Juristmødets øvrige Bilag har Afhandlingen maattet trykkes i Udlandet. Trods omhyggelig Korrektur er det desværre ikke lykkedes at undgaa enkelte Trykfejl, jfr. omstaaende Berigtigelser.

August 1937.

Stephan Hurwitz.

TRYKFEJL.

- S. 3, Linie 15 f. n.: vensk. Læs: svensk.
- 3, — 7 f. n.: forberende. Læs: forberedende.
 - 4, — 18 f. o.: e. Læs: c.
 - 16, — 4 f. o.: selvstændig. Læs: selvstændig.
 - 16, Note 17, Linie 2 f. o.: Retsforhandlingerne i Dommen.
Læs: Retsforhandlingerne og
Dommen.
 - 19, Linie 14 f. n.: Lovgivningen. Læs: Lovgivninger.
 - 25, Note 3, Linie 2 f. o.: 893. Læs: 983.
 - 38, Linie 18 f. o.: idenfor. Læs: indenfor.
 - 50, — 9 f. n.: hjelmlede. Læs: hjemlede.
 - 54, — 4 f. n.: afen. Læs: af en.
 - 56, — 5 f. n.: efter *den* indføjes: ene.
 - 58, — 14 f. n.: § 4. Læs § 5.
 - 70, — 7 f. o.: Udtrykkelig. Læs: Udtrykkelige.
 - 85, Note 12, Linie 2 f. o.: § 17, Note 12. Læs: § 17, Note 13.
 - 96, Linie 6 f. n.: Idenfor. Læs: Indenfor.
 - 105, — 8 f. n.: Afgørdlse. Læs: Afgørelse.
 - 127, — 7 f. n.: I de under a) og b) omtalte Tilfælde.
Læs: I de under a) og b) og undtagelses-
vis i de under c) omtalte Tilfælde (jfr.
ovenf. S. 42)...

INDHOLDSFORTEGNELSE.

INTRODUKTION

§ 1.

Almindelige Synspunkter. Undersøgelsens Plan og Afgrænsning. Side	9
I. Almindelige Vurderinger og Synspunkter med Hensyn til Pressens Behandling af Retssager — Statistisk Analyse af Retsstoffets Omfang — Kritik af generelle Vurderinger. II. Oversigt over de reale Hensyn for og imod fuld Frihed til pressemæssig Behandling af Retsstoffet. III. Afhandlingens Plan. IV. Opgavens Afgrænsning.	

FØRSTE AFSNIT.

REFERAT AF RETSFORHANDLINGER.

A. *Korrekt Referat.*

1. Referatforbud.

§ 2.

Begrebsbestemmelser. Systematik Side	18
I. Begrebet Retsreferat. Kravet om Samtidighed. II. Fremstillings System.	

§ 3.

a. Retsforhandlinger for lukkede Døre Side	20
I. Gældende Ret (dansk, norsk, vensk, finsk, engelsk, tysk, fransk) angaaende Referat fra lukkede Retsmøder. II. Betragtninger de lege ferenda. III. Pressens Adgang til at <i>overvære</i> lukkede Retsmøder.	

§ 4.

b. Retsforhandlinger for aabne Døre Side	24
I. <i>Referatforbud til Værn for offentlige Interesser.</i> A. <i>Gældende Ret</i> (dansk, norsk, engelsk, fransk, tysk, svensk, finsk), særlig med Hensyn til Straffesagers forberende Behandling. B. <i>Betragtninger de lege ferenda.</i> II. <i>Referatforbud til Værn for individuelle Interesser.</i> A. <i>Gældende Ret.</i> 1. Værn for Trediemand: Dansk Rpl. § 31, 3. Stk., engelsk, fransk, tysk Ret. 2. Værn for Parter i borgerlige Sager. Særligt om Ægteskabssager: dansk, norsk, tysk, svensk, fransk, engelsk Ret. Udenfor Ægteskabssager: svensk, fransk Ret. 3. Værn for Sigtede: Dansk Rpl. § 31, 3. Stk.	

særligt om Hensyn til *unge* Sigtede: dansk, engelsk, fransk Ret. *B. Betragtninger de lege ferenda.* 1. Ægteskabssager, andre familieretlige og personretlige Sager, Sager mod unge Lovovertrædere. 2. Mere almindelige Referatforbudsregler. a. Til Værn for Sigtede i Straffesager. b. Til Værn for Vidner og andre Trediemænd samt Parter i borgerlige Sager. 3. Hvorvidt Referatforbud bør gælde umiddelbart ifølge Loven eller ifølge Retskendelse. III. A. Tidsbegrænsning. B. Appel.

2. Referat, der ikke strider mod særlige Referatforbud.

§ 5.

a. Referat af ærekrænkende Udsagn Side 46
I. Problemstillingen. II. Engelsk Ret: sect. 3 i the Law of Libel Amendment Act, 1888. Fransk Ret. Tysk Ret. III. Dansk Ret. A. Gældende Ret. 1. Forholdet til de anerkendte Ytringsprivilegier. 2. Selvstændig Begrundelse af Referatets principielle Retmæssighed. 3. Begrænsninger i Referatfriheden. a. Grove Ringeagtsytringer. b. Sigtelser, der aabenbart er Sagen uvedkommende, eller som er aabenbart grundløse. e. Det refererede maa udgøre en Del af Retsforhandlingen. d. Ond Tro. Skadehensigt. Referat i Strid med Referatforbud. 4. Adgangen til Mortifikation og Berigtigelse. B. Sammenfatning de lege ferenda.

§ 6.

b. Referat, hvis Indhold iøvrigt er retstridigt Side 58
I. Utugtigt eller blasfemisk Indhold. A. Gældende Ret. 1. Engelsk Ret. Judicial Proceedings Act, 1926. 2. Lovgivningernes almindelige Regler om Blasfemi og Pornografi. B. de lege ferenda. Spørgsmaal om Lovgivning mod anstødelige Referater. II. Referater, der kan indvirke skadegørende paa Processens Forløb. III. Referater, der krænker Privatlivets Fred.

B. Ukorrekt Referat.

§ 7.

Afgrænsningen mellem korrekt og ukorrekt Referat ... Side 63
I. A. Legale Definitioner. B. Fortolkning af de almindelige Kriterier. 1. Kvantitative Krav. 2. Sandhedskravet. 3. Ensidige Referater. 4. Undue prominence. 5. Indblanding af Kommentar. 6. Skadehensigt. II. Sanktioner overfor ukorrekt Referat.

§ 8.

Strafansvar for usandfærdigt Referat Side 67
I. Dansk og norsk Ret. II. Betragtninger de lege ferenda. Presse-lovsudkastet af 1926.

C. Særligt om Referatets Form

§ 9.

I. Udskillelse af Kommentar. II. Typografisk Udstyr. Østrigsk

Forordning af 21. Juli 1933. III. Billedgengivelse. A. Indvirkning paa Retsforhandlingen. B. Følgerne for den afbildede Person. C. Hensigtsmæssigheden af videregaaende Billedforbud..... Side 69

ANDET AFSNIT.

Refererende Meddelelser vedrørende Retssager.

§ 10.

Forholdet mellem Retsreferat og refererende Meddelelser vedrørende Retssager Side 77

I. Forholdet til Offentlighedsprincippet. II. Gengivelse af ældre Retsforhandlinger. III. Gengivelse af udenretlige Meddelelser.

§ 11.

Pressens selvstændige Fremskaffelse og Gengivelse af Meddelelser Side 79

I. »Crime Investigations.» A. Farerne derved. B. Lovgivning. C. Betragtninger de lege ferenda. 1. Lovgivningsforanstaltninger. Forbud mod Interviews. 2. Samarbejde mellem Politi og Presse. 3. Pressens faglige og moralske Standard. II. Meddelelser om kriminel Anmeldelse. III. Meddelelser til Hinder for Sagens Oplysning. IV. Meddelelser, der kan indvirke paa Sagens Paa-dømmelse. V. Meddelelser, hvis Indhold iøvrigt er retstridigt.

§ 12.

Meddelelser fra officielle Kilder Side 85

I. Meddelelser vedrørende Retssagers Behandling for Retten. II. Meddelelser fra Politiet. A. Centraliserede Presseefterrettings-Kontorer. B. Almindelige Direktiver. De fra Norges Rigsadvokatur i 1932 udgaaede Regler. 1. Legaliseringen af Politiets Meddelelser til Pressen. 2. Almindelige Betingelser for Afgivelse af Meddelelser. 3. Meddelelsernes Indhold. 4. Meddelelsernes Form. 5. Hvem kan give Meddelelser? 6. Til hvem kan Meddelelser gives? 7. Spørgsmaalet om Vederlag. 8. Særligt om Billedmateriale.

§ 13.

Ukorrekte Meddelelser Side 94

I. Spørgsmaalet om en almindelig Ansvarsregel for ukorrekte Meddelelser. II. Urigtige Meddelelser. A. Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 1. B. Betragtninger de lege ferenda. III. Meddelelsens Form. Særligt om Billedgengivelser.

TREDIE AFSNIT.

Kommentar.

§ 14.

Forholdet mellem Referat og Kommentar Side 99

I. Engelsk Ret. II. Begreber. Systematik.

§ 15.

Kommentar vedrørende svævende Sag Side 100
 I. Engelsk Rets contempt-of-court-Regler. A. Defor skellige Forseelsesgrupper, der falder indenfor Begrebet. B. contempt of court i Forbindelse med Pressens Behandling af Retssager. C. »technical contempt». II. Dansk Rets Regler om retstridig Indblanding i Retsplejen. A. Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 3 og dens Forhistorie. B. Betragtninger de lege ferenda. 1. Forbudets Indhold. Muligheden for uforsvarlig Paavirkning som Kriterium for retstridig Indblanding. 2. Forbudets tidsmæssige Udstrækning. III. Kommentarens Retstridighed som Følge af dens udenretlige Konsekvenser. A. Rpl. § 1016 a: Embedsmænds Udtalelser om Skyldspørgsmaalet. B. Udtalelser om Skyldspørgsmaalet, der ikke hidrører fra officielle Kilder. IV. Spørgsmaal om Afskæring af enhver Kommentar som krænkende for Rettens Autoritet, uanset om Indblanding finder Sted eller ej. Forbud mod enhver Skylddrøftelse etc. V. Kommentar, hvis Indhold efter almindelige Retsregler er retstridig. VI. Ukorrekt Kommentar. Spørgsmaal om en almindelig Ansvarsregel.

§ 16.

Kommentar efter Sagens Afslutning Side 114
 I. Almindelige Hensyn for og imod en almindelig Kommentarfrihed efter Sagens Afslutning. II. Beskyttelsen af Retsordenens Autoritet. A. Kritikken principielle Frihed. B. Ansvar for særlige Former af Justitskritik. 1. Ærerørige Angreb paa Retsembedsmænd. 2. Ondsindet og løgnagtig Justitskritik. 3. Lægger dommeres offentlige Kritik af Retsafgørelser i Sager, i hvilke de selv har medvirket. III. Individuel Beskyttelse mod Pressekommentarer, der anfægter Domsresultatet. Spørgsmaal om Ansvarsfrihed for »fair comment».

F J E R D E A F S N I T.

Answaret.

§ 17.

Ansvarssystemet. Pressens egen Justits Side 119
 I. Answarets Form. A. Straf. B. Erstatning, Bod. C. Disciplinæransvar. II. Answarets Subjekter. Bødehæftelse. III. Pressens egen Justits. A. Kollegial Justits gennem Pressenævn. B. Forebyggende Ordninger. Særligt om de personlige Kvalifikationer. C. Udvalgelsen af de Sager, der gøres til Genstand for Omtale.

Konklusion.

§ 18.

Theses med Henblik paa Lovgivning Side 125
 I. Theses de lege ferenda. A. Referat. B. Meddelelser. C. Kommentar. D. Særligt om Billedgengivelser. E. Ansvar. II. Forholdet til den almindelige Lovgivning. III. Pressens Medvirken.

SAGREGISTER Side 131

ANVENDTE FORKORTELSER.

- Amtliche Richtlinien* Richtlinien für das Strafverfahren. Allgemeine Verfügung des Reichsministers der Justiz vom 13. April 1935. 2. Auflage. Berlin 1936 (Amtliche Sonderveröffentlichungen der deutschen Justiz, Nr. 7).
- BARBIER Barbier, Code expliqué de la presse, 2. éd., Paris 1911.
- DAWSON Thomas Dawson, The Law of the Press, London 1927.
- FRASER Hugh Fraser, Principles and Practice of the Law of Libel and Slander, 6th ed., London 1925.
- GATLEY Clement Gatley, Law and Practice of Libel and Slander, London 1924.
- GLASER Fritz Glaser, Das Verhältnis der Presse zur Justiz, Berlin 1914. (Schriften des Vereins Recht und Wirtschaft).
- HÄNTZSCHEL Kurt Häntzschel, Reichspressgesetz, Berlin 1927.
- KRABBE Oluf H. Krabbe, Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, 2. Udg., København 1935.
- N.K.T. Nordisk kriminalteknisk tidskrift.
- Norske Regler* Regler om påtalemyndighetens og politiets meddelelser til pressen i straffesaker. Utferdiget av Riksadvokatembedet i Oslo den 5. nov. 1932.
- OSWALD Oswald's Contempt of Court, 3d ed., London 1910.
- Rpl. Bekendtgørelse af 1. Oktober 1936 af Lov om Rettens Pleje (af 11. April 1916 med senere Ændringer), København 1936.
- U.f.R. Ugeskrift for Retsvæsen, København.
- VIDAL-MAGNOL Georges Vidal, Cours de Droit Criminel et de Science Pénitentiaire, 8 éd. par Joseph Magnol, Paris 1935.

INTRODUKTION.

§ 1.

ALMINDELIGE SYNSPUNKTER. UNDERSØGELSENS PLAN OG AFGRÆNSNING.

I. *Pressens Behandling af Retssager* er utvivlsomt i Dag Hovedhjørnesteinen i Retsplejens Offentlighed. Ved Siden heraf svinder dennes oprindelige Grundtræk, *Publikums Adgang til at overvære Rettens Pleje*, ind til et traditionelt Princip, hvis praktiske Konsekvenser ikke lader sig maale med Presseoffentlighedens enorme Betydning for Retslivet og Samfundet.

Skønt den almindelige Opfattelse sikkert overalt er paa det rene hermed, bærer talrige Lovgivninger endnu alt for tydelige Spor af, at deres Offentlighedsregler er udformet først og fremmest med den primitive Overværelses-Offentlighed for Øje. Om denne gives der præcise og detaillerede Regler, medens de praktisk afgørende Problemer om Pressens Behandling af Retssagerne er Genstand for en spredt, usystematisk Lovgivning eller slet ikke er taget op af denne. Hertil svarer, at den processuelle Teori, der indgaaende beskæftiger sig med den umiddelbare Offentligheds Begrundelse og Omfang, har behandlet Presseoffentligheden stedmoderligt.¹ Den Kraft, hvormed Pressen har paanødt Samfundene en Række nye Retsplejeproblemer, har ganske vist overalt medført Debatter og undertiden voldsom Kritik af Pressens Metoder. Men Argumentationen i disse Debatter,

¹ Emnet behandles som Regel kun kortfattet i de almindelige proces- og presseretlige Haandbøger og Lovkommentarer samt i Tidsskriftlitteraturen, hvortil Henvisninger gives nedenfor. Saa vidt ses, foreligger kun en enkelt monografisk Fremstilling af nogen Interesse, nemlig FRITZ GLASER: *Das Verhältnis der Presse zur Justiz*, Berlin 1914 (Schriften des Vereins Recht und Wirtschaft), der dog overvejende beskæftiger sig med specielt tyskretlige Problemer.

der genkendes fra Land til Land, har overvejende bestaaet i en Række almindelige, lidet kontrollable Betragtninger, hvis pro et contra er vel egnede til at gøre Diskussionen uendelig.

Naar det saaledes fra den ene Side hævdes, at Pressen stiller sig i den usunde *Sensations* Tjeneste², at dens Behandling af Straffesager er alt *for detaillert* og vidtløftig, at den mangler Objektivitet, at den *tilsidesætter Hensynet til den Sigtede og til Vidner*³, bestrides det fra anden Side, at denne Kritik har almen Gyldighed⁴, og man fremhæver Pressens Uundværlighed som *Kontrolorgan* overfor Retsmyndigheder og Politi⁵. Overfor de ofte fremsatte Paastande om *Pressen som kriminogén Faktor*⁶ (Kriminalstoffet virker som *Smitte-kilde*, Pressen gør *Reklame* for Forbryderne) fremhæves paa den anden Side *Presseomtalsens generalpræventive Funktion* (Forbryderen frygter Pressen mere end Politiet).⁷ Naar det beklages, at Pressens Afsløringer *kan ødelægge Politiets Arbejde*⁸, maa det omvendt erkendes, at Pressens Medvirkning i mangfoldige Sager i høj Grad *fremmer den strafferellige Efterforskning*⁹. Det er rigtigt, at Pressen i visse Tilfælde gennem Skildring af Forbrydertricks *kan instruere Forbrydere*.¹⁰ Men det er ogsaa rigtigt, at saadanne Skildringer kan oplyse Publikum om Forbrydermetoder og derved *kan virke forebyggende*.¹¹

² jf. om »Sensationsmache» i tysk Presse GLASER, p. 18—24, OTTO GROTH, Die Zeitung I, Mannheim, Berlin, Leipzig 1928, p. 947 ff.

³ jf. VINDING KRUSE i U.f.R. 1928 B, p. 121 ff.

⁴ jfr. f.Eks. Red. ARMAS KAUKANEN, N.K.T. 1933 p. 86.

⁵ jfr. herved i det hele Diskussionen om Presse og Politi i N.K.T. 1933, p. 73 ff., 86 ff., 104 ff., 123 ff.

⁶ jfr. VIDAL-MAGNOL, p. 3—4 (Noten) og af ældre Litteratur navnlig: AUBRY, La contagion du meurtre (3. édit.), Paris 1896, ch. IV, G. TARDE, L'opinion et la foule, Paris 1901, AUBRY, Influence de la presse sur la criminalité. Congrès International d'anthropologie criminelle de Genève 1896. Compte rendu. Genève 1907, SIGHELE, Littérature et criminalité, Paris 1908. E. WULFFEN, Die Psychologie des Verbrechens, Berlin 1908.

⁷ jfr. f.Eks. Redaktionssekretær AXEL KIELLAND, N.K.T. 1933, p. 73.

⁸ jfr. f.Eks. Detektivchef YRJÖ LEMAN, N.K.T. 1933, p. 91 f.

⁹ jfr. VIDAL-MAGNOL, p. 829, YRJÖ LEMAN, l.c., p. 92 f., Politidirektør E. THUNE JACOBSEN, sstds., p. 125, BRUHN, CHRISTIANSEN og K. G. HANSEN, Læren om Forbrydelsers Efterforskning, Kbhvn. 1937, p. 103—04.

¹⁰ jfr. H. SCHNEICKERT, Handwörterbuch der Kriminologie, II, Berlin u. Leipzig 1936, p. 835 f.

¹¹ jfr. KAUKANEN, l.c., p. 87.

En Kritik eller Modkritik af Pressevæsenet støttet paa Betragtninger som de anførte kan vel fremhæve en Række Lys- og Skyggesider ved Retssags-Reportagen. Men om *Facit* opfattes som positivt eller negativt, vil naturligvis bero paa en rent subjektiv Dom. Alle rede af denne Grund er en Debat, der bliver hængende i almene Vurderinger, ufrugtbar. Hertil kommer, at man i aarevis har diskuteret de herhenhørende Problemer uden det fornødne eksakte Grundlag. Det har saaledes ikke været ualmindeligt at se utilstrækkeligt underbyggede Paastande om, at Dagspressen i de senere Aar har ladet Kriminalreportagen etc. svulme mere og mere op i Forhold til det øvrige Bladstof, hvad der skulde vise en usund Udvikling af Pressen i »sensational» Retning.¹² Først for kort Tid siden er der foretaget en virkelig indgaaende og forsvarlig statistisk Analyse af dette Spørgsmaal af Professor FRANK HARRIS ved Elmira College, U.S.A.¹³

I Modsætning til tidligere Undersøgelser, der har generaliseret paa Grundlag af utilstrækkeligt Materiale¹⁴, og som ikke har foretaget fyldestgørende Afgrænsninger af Begreberne Kriminalreportage (»crime news») og Bladets samlede Læsestof (»total news content») omfatter HARRIS' Analyse et anseligt Materiale, nemlig tre fulde Aargange af tre Dagblade (i Minneapolis) fordelt paa en 30aarig Periode (Aargangene 1890, 1904 og 1921, i alt 3,126 Aviser), og der er foretaget en grundig og klar Præcisering af de i Jævnførelsen indgaaende Faktorer. Crime news er udspaltet i Overensstemmelse med Kriminalstatistikens almindelige Undergrupper; der er opstillet særlige Tabeller for lokal og ikke-lokal Reportage, for Forside- og anden Reportage. Forfatterens Undersøgelser omfatter ikke blot de af Avisstoffet selv fremgaaende Data med Hensyn til Kriminal- efterretningers Omfang, Fordeling og Placering, men disse Data er tillige jævnført med de Oplysninger, som Kriminalstatistiken giver

¹² jfr. f.Eks. OTTO GROTH, l.c. (ovenfor Note 2) med Henvisninger.

¹³ FRANK HARRIS, *Presentation of Crime in Newspaper. A Study of Methods in Newspaper Research*, Hanover-Minneapolis-Liverpool, 1932.

¹⁴ jfr. f.Eks. den hos OTTO GROTH, anf. Værk, I., p. 940 meddelte Statistik til Belysning af Kriminalstoffets Opsvulmen (et vesttysk Provinsblad bragte i Tiden 1. til 14. December 1880 3 korte Notitser om Mord og Selvmord; i samme Tidsrum i 1910 indeholdt Bladet 150 Artikler om Mord, Blodskam, Voldtægt og andre Forbrydelser), jfr. ogsaa de p. 941, Note 4, meddelte statistiske Oplysninger.

med Hensyn til de i de paagældende Aar behandlede kriminelle Sager.

Resultatet af disse indgaaende Undersøgelser opgør Forfatteren selv saaledes¹⁵: *Det samlede Kriminalstof* viser procentuelt for hele den undersøgte Periode »a fairly high degree of constancy». Saaledes udgør Crime News i Forhold til Reading Content i 1890: 4,04 pCt, 1904: 5,40 pCt, 1921: 3,87 pCt. Sammenholdt med Retsstatistiken viser det sig, at det lokale Kriminalstof var forholdsmæssigt »mindre intensivt gengivet i 1921 end i nogen af de tidligere Perioder», og for adskillige Forbrydelsesgruppers Vedkommende, saaledes med Hensyn til Mord (»murder»), blev der gjort mere ud af Reportagen (»the emphasis was more pronounced») i 1890 end i 1904 (og i 1921). Sammenfattende viser de vundne Resultater, at den i U.S.A. — ligesom i Europa — ofte fremsatte Paastand om en stadig Stigning i Avisernes Udnyttelse af Kriminalstoffet i dette Aarhundrede ikke verificeres ved en eksakt Undersøgelse som den her foretagne: »crime news presentation has not been displayed in a constantly increasing intensified form but show a contrary tendency.»

Naturligvis kan der ikke fra en Undersøgelse som denne drages almene Slutninger til Pressen udenfor det undersøgte Omraade. For U.S.A.'s Vedkommende hævder HARRIS dog (p. 86), at der under Hensyn til den Standardisering, den »uniformity», der præger den nuværende amerikanske Presse, skulde være »a strong a priori presumption» for, at Undersøgelsens Konklusion indicerer den almindelige Tendens. For europæisk, specielt nordisk Presse, tør vel end ikke en saadan Formodning opstilles uden mere indgaaende Sammenligninger. Men Harris' Undersøgelse har dog her den væsentlige Betydning, at den gennem det Erfaringsbevis, den paa sit Omraade har ført, i det hele understreger Upaalideligheden af de ovenfor omtalte generelle Paastande om den almindelige Udviklingslinie i Pressens Behandling af Retsstoffet.¹⁶ En positiv Dokumentation med Hensyn til denne Linie i nordisk Presse maatte kræve en mindst lige saa indgaaende og sagkyndig statistisk Undersøgelse af det her foreliggende Bladmateriale som den, der nu foreligger for Minneapolis' Vedkommende.

¹⁵ p. 78 ff.

¹⁶ jfr. herved ogsaa den af OTTO GROTH, anf. Værk p. 949—50, omtalte Iagttagelse angaaende Sensationstrangens Mættelse i Krigstiden gennem Begivenheder, der stillede Retsstoffet i Skygge.

Naar der saaledes er god Grund til at advare mod uverificerede Paastande om Udviklingen med Hensyn til Retsreportagens Omfang og Intensitet — Forhold, der jo dog *kan* gøres til Genstand for eksakt Undersøgelse — er der saa meget mere Grund til at stille sig kritisk overfor summariske Paastande om denne Reportages kriminalitetsfremmende og folkepsykologisk skadegørende Indvirkninger. En Undersøgelse, der paa objektivt Grundlag vil beskæftige sig med de legislatoriske Problemer, der knytter sig til Pressens Behandling af Retssager, maa undlade at fælde generelle Domme om denne Behandlings samfundsmæssige Gavn eller Skadevirkning for derpaa at støtte mere eller mindre vidtgaaende Krav til Lovgivningen. I Stedet bliver det en saadan Undersøgelses Opgave at klargøre de Interessekrydsninger, der er forbundet med Presseoffentligheden, at analysere de faktisk forekommende eller praktisk tænkelige Former for Pressens »Behandling af Retssager«, at undersøge gældende Rets Stilling til hver af disse Formgrupper og paa Grundlag af denne Undersøgelse at redegøre for, hvorvidt der er Grund til at fremsætte Reformforslag til Afhjælpning af konstaterede Mangler i den gældende Retstilstand.

II. Naar der Verden over principielt indrømmes Pressen en vidtgaaende Ret til Behandling af Retssager, motiveres dette ikke blot ud fra et almindeligt *Trykkefrihedsprincip*, men Presseoffentligheden er tillige begrundet gennem sin naturlige Sammenhæng med det *processuelle Offentlighedsprincip*, der som Hovedregel er gennemført selv i Stater, i hvilke en almindelig Trykkefrihed faktisk ikke kan siges at gælde. For Presseoffentligheds-Princippet vil derfor som den bredeste Begrundelse kunne anføres de almene Hensyn, der ligger bag Retsplejens Offentlighed i det Omfang, hvori denne er gennemført, saaledes udover det almindelige Synspunkt, at Retsplejen i sig er et offentligt Anliggende, *at* der er Trang til gennem Offentligheden at skabe Garanti for, at alt gaar rigtigt og retfærdigt til i Retssalen, *at* der i Udsigten til offentlig Kritik ligger en ansporende Virkning for Embedsmænd og Sagførere, *at* Offentligheden specielt i Straffesager har præventiv Virkning, og *at* den efter Omstændighederne kan have Betydning for Forbrydelsers Opklaring. Som uundværlig teknisk Formidler af den umiddelbare Offentlighed har Presse- og Radiopublikationen sin principielle Retmæssighed solidt forankret i disse almene Hensyn.

Men hermed er kun angivet et principielt Udgangspunkt, en

almindelig Hjemmel for Presseoffentlighedens Retmæssighed indenfor visse Grænser. Opgaven er at drage disse Grænser. Deres Nødvendighed beror paa de *modstaaende Hensyn*, der gør sig gældende overfor en fuld og uhæmmet Frihed til pressemæssig Behandling af Retsstoffet. Disse Hensyn har dels en mere *almen*, dels en mere *individuel* Karakter. I førstnævnte Henseende kan fremhæves de Farer, Presseoffentligheden kan medføre for Oplysningen af en Sag (navnlig en Straffesag), for Sagens uhildede Paadømmelse (navnlig naar Lægmænd medvirker ved Sagens Behandling), for Statsinteresser, der kræver Hemmeligholdelse, for Sædeligheden i snævrere og videre Forstand. Blandt de individuelle Modhensyn kan ikke blot Trangen til Beskyttelse af Vidner eller Sagen uvedkommende Personer mod en for dem skadegørende Omtale, f.Eks. af Forretningshemmeligheder, men ogsaa Hensynet til at værne Parterne selv, derunder den Sigtende i en Straffesag, og deres Paarørende mod Bladomtale efter Omstændighederne føre til en Begrænsning i Presseoffentligheden.

I det store og hele falder disse Modhensyn sammen med dem, der i Lovgivningerne har affødt Indskrænkninger i den umiddelbare Offentlighed. Men om en direkte Overførelse af de for denne gældende Regler paa Presseoffentligheden er der dog intetsteds Tale. Lige saa lidt som det i Almindelighed er gældende Ret, at Pressen er helt udelukket fra at omtale, hvad der er foregaaet i lukkede Retsmøder, cfr. dog nedenfor (§ 3, I) om dansk Ret, er der omvendt gennemført det Princip, at den altid skulde kunne referere, hvad der passerer for aabne Døre. Selv hvor dette ikke støder an mod særlige Forbud af processuel Oprindelse, vil Lovgivningens almindelige Regler om Udbredelse af Ærefornærmelser, utugtige Skrifter, Blasfemi m.m. efter Omstændighederne kunne komme til Anvendelse paa Referatet, jfr. nærmere nedenfor. Forholdet er øjensynlig det, at der, selv om Offentlighedsprincippet giver en almindelig Hjemmel for den dermed forbundne Presseoffentlighed, uden at dette behøver nogen udtrykkelig Lovfæstelse, i Grænsetilfælde maa finde en selvstændig Afvejelse Sted af de specielle Hensyn, som Offentliggørelsen i Modsætning til den blotte Offentlighed fremkalder. Denne Afvejelse kan i vidt Omfang føre til alene at begrænse Pressegen- givelsesretten; omvendt kan denne være legitimeret med Hensyn til Forhandlinger, fra hvilke Offentligheden af rent temporære Grunde var udelukket; eller den kan være tilladelig, fordi den gennem

Udeladelse af Navne og andre Identificeringstegn undgaar den Mulighed for Krænkelser af bestemte Personer, som har motiveret Dørlukningen. — En direkte Slutning fra Reglerne om den umiddelbare Offentlighed til Presseoffentlighed vilde forøvrigt, selv om den var tilladelig, ikke kunne give nogen udtømmende Besvarelse med Hensyn til denne sidste, idet den højst vilde kunne angive Grænserne for Pressens Berettigelse til at *gengive*, referere Forhandlingerne. Hvad derimod angaar hele den Side af Retssagsstoffet, der ikke bestaar af Retsreferat, men af refererende Meddelelser, Kommentar, derunder Kritik, lader Offentlighedsprincippet os i Stikken med Hensyn til den nærmere Normering, ja endog med Hensyn til selve Spørgsmaalet om den principielle Berettigelse af saadant Bladstof, hvis Publicering jo ikke indskrænker sig til den blot tekniske Formidling af den offentlige Retspleje.

III. De her anførte almindelige Synspunkter giver en naturlig Gruppering for den følgende Undersøgelse. Først behandles de med de processuelle Offentlighedsregler nært forbundne Problemer vedrørende *Retsreferater* (§§ 2—9); derefter Retssagsmeddelelser, der ligesom Retsreferatet har en refererende Karakter, men hvis Genstand ikke er selve Retsforhandlingerne, i det følgende kaldet *refererende Meddelelser vedrørende Retssager*, eller forkortet: *Meddelelser* (§§ 10—13); og endelig den Del af Retssagsstoffet, der ikke har en blot berettende Karakter, men som udtrykker en Bedømmelse, Vurdering eller Kritik, i det følgende kaldet *Kommentar* vedrørende Retssager, herunder hvad man med et fra Tyskland hentet Udtryk kan kalde *Justitskritik* (§§ 14—16). For hver enkelt af de nævnte Grupper tilsigter Undersøgelsen at fremstille gældende Ret og paa dette Grundlag at anstille Overvejelser de lege ferenda. Under eet skal dernæst i Afhandlingens sidste Afsnit gøres nogle Bemærkninger om det Sanktionssystem, der maa indrettes for at sikre en heldig Gennemførelse af de i det foregaaende opstillede Principper (§ 17). Til Afhandlingen føjes en Række Theses (§ 18), der giver Udtryk for Undersøgelsens Konklusioner de lege ferenda.

IV. Vedrørende Afhandlingens Afgrænsning bemærkes, at det ved en Drøftelse af Lovgivningens Stilling til Pressens Behandling af Retssager er fundet naturligt at koncentrere Opmærksomheden om *den periodiske Presses*, først og fremmest *Dagspressens* Virksomhed paa dette Omraade som den i denne Forbindelse praktisk vigtigste

Publikationsform. Radioudsendelser ¹⁷, Pjece- og Bogpublikationer, filmatisk og dramatisk Bearbejdelse af Retssagsstof, Udtalelser paa offentlige Møder vil ikke indenfor denne Afhandlings Rammer kunne gøres til Genstand for selvstændig Behandling.¹⁸

»Retssager» tages i vid Forstand som omfattende baade Sager, der svæver for Retten i almindelig processuel Forstand, og Sagsforhold, hvis retlige Behandling allerede er bragt til Afslutning, eller som endnu befinder sig paa et udenretligt Stadium, forsaavidt der bestaar en Formodning om, at de fra dette Stadium vil overgaa til retslig Behandling. Dette har navnlig Interesse med Hensyn til Straffesagerne, idet hermed er angivet, at Undersøgelsen omfatter hele den saakaldte Kriminalreportage, herunder Reportagen vedrørende den endnu rent politimæssigt behandlede Efterforskning i Anledning af (muligvis) begaaede strafbare Handlinger.

¹⁷ Den almindeligste Form for disse Udsendelser er en refererende Omtale af Retsforhandlingerne i Dommen som Led i Nyhedsefterretningerne, men der forekommer dog ogsaa Eksempler paa, at meget opsigtsvækkende, navnlig politiske Processer, er blevet transmitteret til Lytterne direkte fra Retssalen, jfr. saaledes Processen i Mexico i 1928 mod General Obrégon's Morder (VIDAL-MAGNOL, anf. Værk, p. 965, Note 1), Dele af den tyske Rigsdagsbrandsproces og Trotskist-Processerne i Moskva.

¹⁸ I det store og hele vil de Betragtninger, der i det følgende anføres med Hensyn til Presseoffentligheden, finde tilsvarende Anvendelse paa de nævnte Publikationsformer. Disse maa saaledes navnlig være underkastet de samme Begrænsninger med Hensyn til Referatretten, som i Kraft af særlige Referatforbud eller almindelige Retsregler opstilles for Pressegengivelsen, jfr. at Rpl.'s herhenhørende Forbud (§§ 31, 455, 467, 851, 1017) angaar offentlig Gengivelse (eller offentlige Meddelelser) i Almindelighed. — Med Hensyn til andet Retssagsstof end det rene Retsreferat er der Grund til at paalægge *Radioen* en ganske særlig Tilbageholdenhed i Betragtning af de Skadevirkninger, denne den videste af alle Offentlighedsformer kan medføre. Det rigtigste vilde formentlig være overhovedet kun at tillade Radioen at bringe strengt korrekte Retsreferater samt officielle Meddelelser vedrørende Retssager, derimod ingen Kommentarer eller privat indhentede Oplysninger. — Ansvar for retsstridige Publiceringer bortset fra trykte Skrifter maa i Mangel af positive Lovregler bedømmes efter almindelige Erstatningsregler og strafferetlige Grundsætninger. Et Ansvar efter disse Principper er sikkert ogsaa de lege ferenda at foretrække fremfor det særlige Presseansvarssystem, der i Danmark endnu gælder ifølge Presseloven af 1851, jfr. nedenfor § 17.

Den *Lovgivning*, hvis Stilling undersøges de lege lata og de lege ferenda, er først og fremmest *dansk* Ret. Men ogsaa anden nordisk Ret og de vigtigste fremmede Retsforfatninger vil til Belysning af Hovedemnet i nogen Grad blive inddraget i Behandlingen.

FØRSTE AFSNIT: REFERAT AF RETSFORHANDLINGER.

A. KORREKT REFERAT.

1. REFERATFORBUD.

§ 2.

Begrebsbestemmelser. Systematik.

1. Begrebet *Referat af Retsforhandlinger* (eller kortere: *Retsreferat*) kræver en Præcisering i Forhold til, hvad der i nærværende Afhandling betegnes som *Meddelelser vedrørende Retssager* og som *Kommentar*.

Medens Grænsen overfor det sidstnævnte Begreb er let at drage, idet dette involverer en *Bedømmelse* af visse Begivenheder, hvorimod Referatet begrebsmæssigt bestaar i eller dog fremtræder som en *Gengivelse* af saadanne, er det vanskeligere at opstille skarpe Kriterier for, hvornaar en Gengivelse af eller Beretning vedrørende en Retssag maa karakteriseres som et egentligt Retsreferat eller som en blot *Meddelelse*, der ikke i samme Grad som Referatet er legitimeret som Konsekvens af det processuelle Offentlighedsprincip, jfr. nedenfor § 10.

Ganske vist kan der ingen Tvivl være om, at man er udenfor Retsreferatets Begreb, naar det, der refereres, ikke er passeret i et *Retsmøde*, saaledes naar Referatet angaar politimæssige Afhøringer eller Udsagn, der er fremsat overfor vedkommende Referent. Men Spørgsmaalet er, om omvendt enhver Gengivelse fra et Retsmøde maa opfattes som Retsreferat.

En vis Vejledning kan her søges i den i *engelsk* Ret udviklede

Sondring mellem paa den ene Side Retsreferater, der nyder godt af den i *the Law of Libel Amendment Act, 1888*, fastslaaede Beskyttelse mod Ansvar for Ærekrænkelser og paa den anden Side Gengivelse af Retsforhandlinger, der ikke fuldt ud nyder det i denne Lov hjemlede »privilege».¹ Hvad der i denne Forbindelse har Interesse, er, at Privilegiet er betinget af, at Referatet offentliggøres *samtidig* (»contemporaneously») med Retsforhandlingen, hvilket fortolkes saaledes, at Referatet skal fremkomme i det umiddelbart efter denne udkommende Nummer af Bladet.² Ogsaa i *fransk* Ret fortolkes den ved Presseloven af 1881 Artikel 41 indrømmede Beskyttelse for Retsreferater overfor Injurielovgivningen³ som betinget af Samtidighed. Idet Offentliggørelsesretten ses som et Korrelat til Retsforhandlingernes Offentlighed og som et Led i den Kontrol med Domstolene, som den offentlige Mening er kaldet til at udøve, sluttet heraf, at Beskyttelsen kun kan tilkomme et Referat, »qui est contemporain de l'audience et qui en élargit en quelque sort la publicité actuelle».⁴ En Gengivelse af ældre Retsforhandlinger, f.Eks. indflettet i en Roman, vil saaledes falde udenfor det Formaal, hvoraf Beskyttelsen udspringer.

Selv om de her nævnte Synspunkter ikke direkte kan overføres paa Lovgivningen, der ikke indeholder saadanne særlige Regler om Forholdet til Injurielovgivningen som engelsk og fransk Ret, giver de dog en Støtte for en ogsaa i Forholdets Natur begrundet Afgrænsning af Retsreferat-Begrebet, saaledes at dette begrænses til Gengivelser, der finder Sted i *umiddelbar Tilknytning til selve Retsforhandlingerne*.⁵

II. 1 den følgende Fremstilling skal først behandles de Pressemeddelelser, der kan betegnes som *korrekt* Referat, idet alle Former af ukorrekt Referat paa Grund af de særlige Synspunkter, disse fremkalder, udsondres til særskilt Behandling. Den nærmere Grænselinie mellem de to Grupper søges draget nedenfor i § 7. Foreløbig er det tilstrækkeligt at bemærke, at Undersøgelsen under §§ 3—6 omfatter Tilfælde, hvor Sandfærdigheden og Upartiskheden af Referatet ikke drages i Tvivl.

¹ nedenf. § 5 II.

² DAWSON, p. 39 f.

³ nedenf. § 5 II.

⁴ BARBIER, II, p. 189 f.

⁵ jfr. nedenfor § 10, II, om Gengivelse af ældre Retsforhandlinger.

Indenfor denne Gruppe naas den bedste Oversigt over Lovgivningens Stilling ved at gøre en Hovedsondring mellem Referat, der strider mod særlige Referatforbud (§§ 3—4), og Referat udenfor saadanne særlige Forbud (§§ 5—6).

§ 3.

a. Retsforhandlinger for lukkede Døre.

I. Ifølge *dansk* Rpl. § 31, 2. Stk. er offentlig Gengivelse af, hvad der forhandles i Retsmøder, der holdes for lukkede Døre, som Regel ubetinget forbudt.¹ Den eneste Undtagelse herfra udgør det Tilfælde, at Dørenes Lukning alene er besluttet af Hensyn til Orden og Ro i Retslokalet. Bortset herfra er forøvrigt ikke blot den offentlige Gengivelse, men endog private Meddelelser om Forhandlingerne for lukkede Døre under Strafansvar forbudt, dog kun for de Personers Vedkommende, som ifølge »særlig Tilladelse» har overværet disse Forhandlinger.²

Et saa generelt Forbud som det danske findes ikke i Almindelighed i Lovgivningerne. Efter *norsk* Ret³ medfører saaledes Dørlukningen som saadan ingen almindelig Tavshedspligt, men denne maa paalægges ved særskilt Kendelse, jfr. Domstolslov § 130, hvor-

¹ Før de ved Lov Nr. 300, 30. Juni 1922 indførte Ændringer gjaldt Referatforbudet som Regel kun, forsaavidt Dørlukningen skyldtes Hensyn til Statens Forhold til fremmede Magter eller til Sædeligheden, samt med Hensyn til Retsmøder under Efterforskningen, Rpl. 1916 §§ 31, 1. Stk., 810, 1. Stk., jfr. Rpl. 1909 §§ 32, 2. Stk., 793, 1. Stk. Disse Bestemmelser var efter *norsk* Forbillede indføjet i Rpl. under Rigsdagsforhandlingerne, jfr. Rigsdagstidende 1907—08, Tillæg B, Sp. 2418, 2460.

² Ved Siden af det anførte Forbud i Rpl. § 31, 2. Stk., indeholder Rpl. § 895, 4 Stk., en særlig, strengere Bestemmelse om *Nævningers* Raadslagning og Afstemning. Meddelelse herom maa i intet Tilfælde optages i Pressen eller paa anden Maade ske offentligt. Overtrædelse straffes med Hæfte. Jfr. om en lignende Bestemmelse i den franske Presselovs Art. 39, 2. Stk., BARBIER, II p. 169, der beklager Ophævelsen af et tidligere Forbud mod Omtale af Nævningernes Navne. — En særlig Tavshedspligt hjemles endvidere ved Rpl. § 273 med Hensyn til den for lukkede Døre foregaaende *Forligsmægling* (ved Forligskommissioner), jfr. *svensk* Trykkefrihedslov § 2 og *finsk* Trykkefrihedslov § 29 om Forbud mod Offentliggørelse af Forhandlingerne i forligte brottmål.

³ jfr. JON SKEIE, Den norske Civilproces, II, Oslo 1931, p. 51.

ved alle tilstedeværende under Bødeansvar efter § 199 indtil videre eller for bestandig afskæres fra saavel offentlig som privat Gen- givelsesret, jfr. som Tilfælde, hvor Kendelsen er obligatorisk, Straffe- proceslov §§ 178 og 180, Rettergangslov §§ 204, 205 og 209. — Heller ikke i *svensk* Ret gælder noget absolut Forbud, cfr. derimod en Række specielle Forbudsbestemmelser i Tryckfrihetsförordn. § 2 for Tilfælde, hvor Dørene er lukkede af Hensyn til Rigets Sikkerhed i Forhold til fremmed Magt, af Hensyn til Beskyttelse af Forretnings- hemmelighed etc., eller fordi Sagen er en Ægteskabs-, Faderskabs-, Alimentations- eller Familiestandssag. I de nævnte Tilfælde bliver Publikationen dog fri efter 50 Aars Forløb.⁴ — Efter den *finske* Tryckfrihetslag af 1919 § 29 gjaldt vel et absolut Forbud mod Gen- givelse af Forhandlinger, som »ovillkorligen skola behandlas inom slutna dörrar»; hvis derimod Retten havde besluttet, at Offentlighed helt eller delvis skulde udelukkes, maatte Forhandlingerne ikke offentliggøres uden Rettens Tilladelse. Denne Bestemmelse er ved Lag om offentlighed vid rättskipningen af 5. Februar 1926 § 3 afløst af en Regel, hvorefter Retten, naar Forhandlingen foregaar for lukkede Døre, og Retten finder, at det derunder passerende bør for- blive hemmeligt, helt eller delvis, for bestandig eller blot indtil videre, kan træffe Bestemmelse herom. — Hvad angaar Rets- forfatningerne udenfor Skandinavien, skal fremhæves, at der heller ikke i Tyskland og Frankrig og næppe heller i *England*⁵ gælder noget generelt Forbud mod Pressereferater fra lukkede Retsmøder.

⁴ jfr. OTTO VARENIUS, *Svensk tryckfrihet*, Stockholm 1931, p. 25.

⁵ jfr. DAWSON, p. 106: »If the proceedings have properly been heard in camera, and an order has been made that no report be published (min Fremhævelse), it will be contempt to disobey this order by reporting the hearing», JESPER SIMONSEN, U.f.R. 1921 B, p. 36; cfr. dog OSWALD, p. 98—99, hvorefter »anything purporting to be a report of, or a comment on, proceedings in camera is a contempt», og i samme Retning GATLEY, p. 299. — Det særlige Privilegium for Retsreferater i Henhold til Law of Libel Amendment Act, 1888, sect. 3 (jfr. nedenfor § 5 II) gælder i hvert Fald kun for Referat af offentlige Retsforhandlinger, DAWSON, p. 36. — Med Hensyn til de for Juvenile Courts behandlede Sager gælder ifølge The Children and Young Persons Act, 1933, et udtrykkeligt Forbud mod Bladmeddelelser, der kan røbe Identiteten af de i Sagen implicerede unge Personer (under 16 Aar); en tilsvarende Regel gælder for Tilfælde, hvor en Person under 16 Aar afgiver Vidnes- byrd i en Sædelighedssag for en almindelig Domstol; jfr. Lovens sections 39 og 49.

I *Tyskland*⁶ er saaledes ifølge en Lov af 5. April 1888 (med senere Ændringer) den offentlige Gengivelse kun forbudt, naar Dørene er lukkede af Hensyn til Statens Sikkerhed, til Beskyttelse af Forretningshemmelighed etc., eller af Hensyn til Sædeligheden, i sidstnævnte Tilfælde dog kun, forsaavidt offentlig Meddelelse er egnet til at vække Forargelse («Ärgernis»), og efter *fransk* Ret gælder intet almindeligt Forbud mod Pressereferat trods Dørlukning, men Gengivelsen er kun strafbar, saafremt der foreligger »outrages aux bonnes moeurs.»⁷

II. *De lege ferenda* giver Spørgsmaalet om Referat fra lukkede Retsmøder næppe Anledning til mere indgaaende Overvejelse trods de afvigende Ordninger af Spørgsmaalet i de gældende Lovgivninger. Den for Pressen strengeste Ordning, nemlig det i dansk Ret gældende generelle Forbud mod Referat, ses ikke i Praksis at have fremkaldt Ulemper eller Kritik. Men dette maa ses paa Baggrund af dels, at Dørlukningen gennemgaaende kun anvendes moderat i dansk Retspleje, dels at man i Danmark har anset det som en naturlig Konsekvens af Dørlukningen, at heller ikke Presserepræsentanter har Adgang til at overvære Retsforhandlingerne, hvoraf følger, at Spørgsmaalet om Pressereferat ikke bliver aktuelt.^{7a} Ændres de her nævnte Forudsætninger, kan der vel være Trang til en mere smidig Ordning end et generelt Referatforbud. Som et Forbillede for en saadan synes af de ovenfor nævnte Lovordninger den af den

⁶ jfr. K. HÄNTZSCH, p. 104, LÖWE-HELLWEG-ROSENBERG, Strafprozessordnung, 19. Auflage, Berlin 1934, p. 1394, GLASER, p. 75 ff.

⁷ jfr. BARBIER, II, p. 167 f., VIDAL-MAGNOL, p. 966; cfr. det i Lov 18. Juli 1828 art. 16, § 2, indeholdte almindelige Forbud, der ophævedes ved Trykkefrihedsloven af 1881. — Det ved denne Lovs Art. 41, 3. Stk. hjemlede Privilegium for Retsreferater i Forhold til Injurieansvarsreglerne antages dog ikke at gælde for Referater fra lukkede Retsmøder, jfr. BARBIER, l.c., p. 189.

^{7a} Efter at dette var skrevet, opnaaede Spørgsmaalet om Referat fra lukkede Retsmøder dog en uventet Aktualitet, da Justitsminister K. K. STEINCKE til Begrundelse af en i en Fosterdrabssag afsagt Nævningedom udsendte en Redegørelse med Oplysninger fra de i Sagen afholdte lukkede Retsmøder og senere, delvis støttet paa nødretlige Betragtninger, søgte at hævde en mere almindelig Beføjelse for Justitsministeren — og Rigsadvokaten — til uafhængigt af Forbudet i Rpl. § 31 at foretage Offentliggørelser fra lukkede Retsmøder, jfr. nærmere STEINCKE i »Juristen» 1937, p. 133—46, cfr. herimod STEPHAN HURWITZ, sammesteds p. 149—64.

finske Trykkefrihedslovs § 29 oprindelig trufne Ordning at burde komme i første Linie som i det hele rationel. — Angaaende Forbudets *Varighed* henvises til Udviklingen nedenfor § 4, III.

III. Som berørt hænger Spørgsmaalets Løsning sammen med Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør gives Pressen Adgang til at overvære lukkede Retsmøder. Udtrykkelige Regler herom findes for Tiden bl.a. i *England* med Hensyn til Sager for Juvenile Courts (der behandler Sager mod Børn under 16 Aar), idet Dørene her er lukkede for Offentligheden bortset fra bona fide Repræsentanter for Pressen (»bona fide representatives of a newspaper or a news agency»), jfr. sect. 111 (4) in the Children Act, 1908; en tilsvarende Regel gælder ifølge denne Lovs sect. 114, naar en Person under 16 Aar afgiver Vidnesbyrd for en ordinær Ret i en Sædelighedssag (»any case involving a charge of indecency»). Ogsaa i *Frankrig* er der ved en Lov af 1912 om Børne- og Ungdomsdomstole⁸ udtrykkelig givet Presserepræsentanter Adgang til de lukkede Retsmøder ved disse Domstole. For *Tysklands* Vedkommende indeholder Gerichtsverfassungsgesetz § 175, 2. Stk., Hjemmel for at tilstede Presse-repræsentanter Adgang til lukkede Retsmøder⁹, jfr. nu hertil de af Rigsjustitsministeren den 13. April 1935 kundgjorte Richtlinien für das Strafverfahren (saakaldte »Amtliche Richtlinien») Nr. 202, hvorefter Retten i Forbindelse med Tilladelsen kan forpligte de paagældende Pressemænd til at undlade Referat; overholdes Forpligtelsen ikke, skal Statsadvokaten virke for, at der ikke oftere gives vedkommende Adgang til lukkede Retsmøder.

Efter *dansk* Ret er ingen særlig Lovgivning paakrævet for at tilstede Pressen en paa Rettens Tilladelse beroende Adgang til lukkede Retsmøder i særlige Tilfælde, idet en saadan Tilladelse maa kunne gives med Hjemmel i Rpl. § 31, 1. Stk. (»Naar et Retsmøde holdes for lukkede Døre, kan Rettens Formand, hvor særlige Grunde taler derfor, give andre end dem, der har med Sagen at gøre, Adgang til Retslokalet»). Men denne Regel egner sig dog ikke til

⁸ Loi sur les tribunaux pour enfants et adolescents et sur la liberté surveillée, 22. Juli 1912, Art. 19.

⁹ jfr. SIEGERT, Zeitschrift für Strafrechtswissenschaft, Bd. 54 (1934), p. 30 om, at der — samtidig med at der indføres vidtgaaende Begrænsninger i den almindelige Offentlighed — bør gives Adgang til lukkede Retsmøder for »verantwortungsbewusste und zugleich sachkundige Pressevertreter».

at danne Grundlag for en mere almindelig Praksis i saa Henseende. Til Udvikling af det gensidige Tillidsforhold mellem Retsmyndighederne og Pressen, som er en væsentlig Forudsætning for Retsplejens heldige Virkemaade, kunde en saadan Praksis imidlertid forekomme ønskelig. Vilde man ikke gaa saa vidt som til efter engelsk og fransk Forbillede at give Pressen en ubetinget Adgangsret til visse lukkede Retsmøder, kunde det i hvert Fald synes hensigtsmæssigt at give en udtrykkelig Regel om, at Retten frit kunde tilstede en saadan Adgang, samt at virke for, at denne Adgang i Praxis blev benyttet i vidt Omfang. Som en væsentlig Betænkelse heroverfor maa det dog fremhæves, at de Diskretionshensyn, der motiverer Dørlukningen, af de interesserede Parter i mange Tilfælde vilde føles som truede eller krænkede, naar Pressen var til Stede, og at der skal foregaa en betydelig Udvikling ikke blot i Pressens Ansvarsbevidsthed, men ogsaa i Publikums Tillid til denne, før denne Betænkelse mister sin Vægt. Endvidere kan det stille vedkommende Dommer i et uheldigt Forhold til Pressen, naar han skal praktisere en Regel, der overlader til hans Skøn, om han i det enkelte Tilfælde tør stole paa Pressens — eller rettere sagt de specielt tilstedeværende Presserepræsentanters — Diskretion eller ej.

Naar Hensyn tages til disse Betæneligheder og paa den anden Side til de i og for sig gode Erfaringer, som man i Danmark har gjort med Hensyn til den gældende Ordning, der normalt udelukker Pressen fra de lukkede Retsmøder, er der næppe tilstrækkelig Grund til paa dette Punkt at foreslaa nogen Ændring de lege ferenda.

§ 4.

b. Retsforhandlinger for aabne Døre.

Som omtalt ovenfor maa de Hensyn, der begrundet en Retsforhandlings Offentlighed, normalt ogsaa legitimere dens Offentliggørelse i Pressen.¹ Nogen særlig Lovhjemmel herfor er ikke

¹ Om Retten ogsaa bør give Pressen Adgang til før eller efter Retsmøderne at gøre sig bekendt med *Sagens Akter*, kan omtvistet. GLASER omtaler (p. 48—49) et af Bezirksgericht Zürich i 1912 udstedt Dekret, der giver Journalisterne Adgang til samtlige Sagsakter i borgerlige Sager, dog ikke i Injuriessager, og i de fleste Lande er det sikkert Praxis, at Journalisterne faar Lejlighed til at se i Sagens Akter ved Imødekom-

paakrævet og findes heller ikke i Almindelighed i Lovgivningerne.² Derimod har de ovenfor (§ 1, II) nævnte særlige Modhensyn mod en ubegrænset Offentliggørelsesret udkrystalliseret en Række Specialforbud i de forskellige Lovgivninger, hvorover her skal gives en Oversigt.

I. Referatforbud til Værn for offentlige Interesser.

De offentlige Interesser, der kan tale imod, at Retsforhandlinger refereres i Pressen, vil som Regel være af en saadan Art, at de ogsaa hindrer selve Retsmødets Offentlighed, jfr. de i Lovgivningerne i Almindelighed indeholdte Bestemmelser om Dørlukning, naar Statens Forhold til fremmede Magter eller Hensynet til Sædeligheden kræver det. Dette gælder dog ikke ubetinget, saaledes ikke med Hensyn til Bekæmpelsen af de Farer, som Offentlighedssystemet kan medføre for Sagernes, navnlig Straffesagers *Oplysning* og *uhildede Paadømmelse*. Her vil det undertiden, i særlig Grad med Hensyn til det sidstnævnte Forhold, være den specifikke Presseoffentlighed, der kan virke skadegørende, og her vil da særlige Referatforbud kunne være hensigtsmæssige.

A. I *dansk* Lovgivning indeholder Rpl. § 851³ en Bestemmelse menhed baade fra Retspersonalet og Sagførerne. Dette kan have sine Fordele med Hensyn til Undgaaelse af Misforstaaelser i Referaterne, men der er paa den anden Side Fare for, at Sagen uvedkommende Forhold publiceres. De nedenfor i §§ 5 og 6 drøftede Udvidelser af Ytringsfriheden for Retsreferaters Vedkommende kan i hvert Fald kun angaa, hvad der fremføres under den mundtlige Forhandling for Retten, jfr. DAWSON, p. 38 og den dér anførte engelske Retspraksis, og de i nærværende Paragraf omhandlede Referatforbud maa uden videre omfatte de i Sagsakterne indeholdte Oplysninger. Det samme gælder naturligvis med Hensyn til Akter, der fremlægges i lukkede Retsmøder, jfr. § 3.

² Snarere kunde der være Grund til at lovfæste det som Regel i Praksis antagne Princip, at Presserepræsentanter i Offentlighedens Interesse skal have en *Fortrinsberettigelse* til i Tilfælde af Pladsmangel at overvære Retsforhandlinger, jfr. saaledes *Amtliche Richtlinien*, Nr. 190, samt at der fra Rettens Side skal sørges for, at Pressereferenterne arbejder under tilfredsstillende Forhold med Hensyn til Placering etc.

³ Bestemmelsen, der direkte gælder med Henblik paa Nævningesager, kommer ifølge §§ 928, 1.Stk., 939, 965, 2. Stk. og 893 ogsaa til Anvendelse paa almindelige Underretssager, *Politisager*, *Ankesager for Landsretterne* og *Genoptagelsessager*; derimod er der ingen udtrykkelig Hjemmel for at anvende den paa Ankesager for Højesteret. — Bestemmelsens Kilde er Regeringsforslaget 1906 § 818 (Rigsdagstidende 1906—07, Tillæg A, Sp. 4017).

om, at Retten, naar der findes Grund til at antage, at offentlig Gengivelse af Forhandlinger *under Hovedforhandlingen (Domsforhandlingen)* i en *Straffesag* vil kunne have »*skadelig Indflydelse paa Sagens Oplysning eller Paadømmelse*», ved Kendelse kan bestemme, at saadan Gengivelse af Forhandlingerne eller visse Dele deraf ikke maa finde Sted, før Dom er afsagt. Kendelsen skal ophæves, saa snart Grundene for dens Afsigelse ikke længere er til Stede. Overtrædelse straffes med Bøder fra 200 Kr. —

Bestemmelser af denne Type forekommer ikke i Almindelighed i Lovgivningerne.⁴ Hvad angaar Sagens *Oplysning*, vil et Referatforbud normalt være upaakrævet, naar Sagen først er naaet til Domsforhandlingsstadiet. Og med Hensyn til *Paadømmelsen* vil det ogsaa vanskeligt kunne forekomme, at et (korrekt) Referat af Domsforhandlingen virker suggestivt skadegørende tilbage paa Domstolens Afgørelse. I Praksis ses der da heller ikke at have været Brug for Bestemmelsen i Rpl. § 851. Hvad der er Trang til, er øjensynligt ikke Bestemmelser af denne Art, men derimod Regler, der værner Sagens Oplysning paa dens Stadier *forud* for Domsforhandlingen, samt Regler, der sikrer mod en uberettiget Paavirkning af Domstolen (og den almindelige Opinion) gennem *ukorrekte* (herunder ensidige) Referater, Meddelelser og Kommentarer. Medens der med Hensyn til sidstnævnte Forhold henvises til Udviklingen nedenfor, skal der her gøres nogle Bemærkninger angaaende *Referatforbud med Hensyn til Sagens forberedende Behandling*.

Naar der i dansk Ret ingen Bestemmelser findes herom til Værn for Sagens Oplysning, hænger det sammen med, at der efter Rpl. § 29 er Adgang for Retten til at lukke Dørene med Hensyn til »Retsforhandlinger, som finder Sted udenfor Domsforhandling, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at Retsmødets Offentlighed vil være til Hinder for Sagens Oplysning», samt at der ifølge Rpl. § 29 eo ipso gælder Referatforbud med Hensyn til alle lukkede Retsmøder, hvorved bemærkes, at Retsmøder under Efterforskning

⁴ Se dog *finsk* Lag om offentlighet vid rättskipningen af 5. Februar 1926 § 3, 2. Stk.: Är förhandlingen offentlig men grundad anledning finnes att förmoda, att offentliggörandet av förhandlingen komme att *menligt inverka på utredningen i målet eller dettes avdömande*, äge rätten förordna, att den eller vissa delar av densamma icke må offentligen återgivas, innan slutligt utslag eller dom i målet meddelats. Förbudet bör upphävas, så snart de omständigheter, vilka föranlett detsamma, prövas icke vidare föreligga.» (min Fremhævelse).

gen i Straffesager foregaar for lukkede Døre, saalænge ingen bestemt Person er sigtet.⁵ Man har da paa den ene Side ikke følt Trang til specielle Referatforbud og har paa den anden Side ikke næret nogen Betænkelighed ved at skride til fuldstændig Udelukkelse af Offentligheden selv i Tilfælde, hvor det i Virkeligheden kun er Pressegenivelsen, der kan befrygtes at true Sagens Oplysning.

Paa dette Omraade har den *norske* Domstolslov en i flere Henseender mere differentieret Ordning.⁶ Oplysningshensynet kan i endnu videre Omfang end i dansk Ret — nemlig ogsaa i borgerlige Sager — berettigede Dørlukning, jfr. §§ 126, 2. Stk. og 127, 1. Stk., men med denne følger ikke nødvendigvis Referatforbud, jfr. § 130 (ovenf. § 3, I), og omvendt kan Oplysningshensynet selvstændigt, uden Dørlukning i Almindelighed, begrunde Referatforbud, jfr. § 131, 2. Stk., hvorhos der ifølge Lovens § 131, 1. Stk., gælder en almindelig Forbudsbestemmelse, hvorfra Retten dog kan dispensere, mod offentlig Gengivelse af Forhandlingerne i Retsmøder udenfor Hovedforhandlingen i Straffesager eller under Afhørelse af Parter forud for Hovedforhandlingen i borgerlige Sager (»tvistemaal«).

I *England*, hvor den forberedende Undersøgelses Retshandlinger ligesom i Danmark og Norge principielt er offentlige, foreligger ingen udtrykkelige Regler om Referatforbud, men med Støtte i en Dom fra 1821 er det i Teorien antaget, at der tilkommer Domstolene en mere almindelig Beføjelse til at meddele saadanne Forbud.⁷

⁵ Rpl. § 810, 1. Stk., som ændret ved Lov 325, 3. Juni 1919. Før denne Ændring var Retsmøderne under *Efterforskningen* ubetinget ikke-offentlige og offentlig Gengivelse kun tilladt med Rettens Samtykke. Ifølge Rpl. af 26. Marts 1909 § 807, 5. Stk., gjaldt der endvidere Forbud mod offentlig Gengivelse af Forhandling i Retsmøder under *Forundersøgelsen*, medmindre Retten af særlige Grunde ved Kendelse gav Samtykke dertil. Paa denne Baggrund forklares det let, at den til den nugældende § 851 svarende Bestemmelse i Rpl. 1909 (§ 833) fra først af har været indskrænket til at angaa Hovedforhandlingen. Men, som det ses, er Forudsætningerne herfor efterhaanden væsentlig ændrede. — SALOMONSEN, Den norske straffeprocesslov med kommentar, 2. udgave, II, Oslo 1925, p. 433—4, SKEIE, anf. Værk, II, p. 51—52.

⁶ jfr. FRANCIS HAGERUP, Lærebog i Straffeprocessret, 2. Udg., ved P. S. PAULSEN, Oslo, p. 109, SALOMONSEN, Den norske Straffeprocesslov med Kommentar, 2. Udg., II, p. 434.

⁷ FRASER, p. 199, 201, GATLEY, p. 295, ODGERS, A Digest of the Law of Libel and Slander, 5th. ed., 1911, p. 314, jfr. DAWSON, p. 107 om Ret-

Udenfor de nævnte Retsforfatninger foregaar Kriminalprocessens forberedende Undersøgelse som Regel for lukkede Døre, og der har som Følge heraf ikke været Trang til Lovregler om Forbud mod Referat af selve Retsforhandlingerne paa dette Stadium. Derimod har man, særlig af Hensyn til Sigtedes Forsvar, anset det for paa-krævet at forbyde Offentliggørelse af de *Akter*, navnlig Under-søgelsesprotokoller og Anklageskrift, som trods de lukkede Døre kan være tilgængelige for Pressen. I *Frankrig*, hvor Sagsforberedelsen («l'instruction»), som den er organiseret ved Loven af 8. December 1897, ikke er offentlig, gælder saaledes stadig Bestemmelsen i Trykkefrihedsloven af 1881 art. 38, hvorefter enhver Offentliggørelse af «*actes de procédure criminelle ou correctionnelle*» for deres Oplæsning for Retten i offentligt Møde er forbudt.⁸ En tilsvarende Bestemmelse gælder ifølge den *tyske* Presselov 1874 § 17⁹: «*Die Anklageschrift oder andere amtliche Schriftstücke eines Strafprozesses dürfen durch die Presse nicht eher veröffentlicht werden, als bis dieselben in öffentlicher Verhandlung kundgegeben worden sind oder das Verfahren sein Ende erreicht hat.*»¹⁰ — For *svensk* Rets

tens «undoubted power to prohibit *day-to-day reports*» for at undgaa, at Afgørelsen præjudiceres. DAWSON bemærker i.c., at et Referatforbud nutildags «would only be made under the most exceptional circumstances»; man vil altid kunne nøjes med en Henstilling til Pressen, hvor særlige Forhold gør Referat betænkelig; jfr. p. 106, hvorefter Retten, bortset fra særlig Lovhjemmel, kun kan «order a trial to be heard in camera or prohibit the publication of reports thereof when, owing to the special circumstances of the case, justice could not be done if the trial was a public one».

⁸ VIDAL-MAGNOL, p. 922, BARBIER, II, p. 151—57.

⁹ HÄNTZSCHER, p. 99 ff., H. MANNHEIM, Pressrecht (Enzyklopädie der Rechts- und Staatswissenschaft. Abteilung Rechtswissenschaft. XXII a), Berlin 1927, p. 80—82.

¹⁰ jfr. den noget videregaaende Bestemmelse i *østrigsk* Lov af 17. December 1862, Artikel VII (i dens nuværende Affattelse): «Wer einen *Anklagebeschluss*, über welchen die gerichtliche Verhandlung bevorsteht, oder eine *Anklageschrift*, ehe die Anklage in der Hauptverhandlung entwickelt worden ist, wer den Inhalt der im Laufe einer strafgerichtlichen Untersuchung zu den Akten gebrachten *Beweisurkunden* oder *Aussagen* von Beschuldigten, Zeugen oder Sachverständigen vor Beendigung der Untersuchung und bevor davon in der Hauptversammlung Gebrauch gemacht worden ist, durch den Druck veröffentlicht, macht sich eines Vergehens schuldig und ist mit einer Geldstrafe bis zu 2 500 S. zu belegen.»

Vedkommende antages det ganske vist at følge af Trykkefrihedsforordningens § 2, at Undersøgelsesprotokollerne som »offentlige Handlinger» er tilgængelige for Offentligheden, men efter hævdunden Opfattelse menes dette dog ikke at gælde, saa længe Undersøgelsen staar paa.¹¹ — Efter den *finske* Trykkefrihedslovs § 29 er det udtrykkelig forbudt at offentliggøre Anmeldelser og Undersøgelsesprotokoller før Sagen »förevarit vid domstol eller nedlagts».

B. Det fransk-tyske Forbudssystem med Hensyn til Offentliggørelse af Aktstykker egner sig utvivlsomt ikke til at tages som Forbillede. Paa den ene Side er ubetingede Specialforbud af denne Art uforenelige med Retsplejesystemer, der lader Sagsforberedelsen foregaa offentligt. Paa den anden Side er de ifølge deres specielle Indhold ude af Stand til at hindre en skadegørende Omtale af Straffesager paa deres forberedende Stadier. I *Frankrig* klages der saaledes over, at Sagsforberedelsens Hemmelighed idelig krænkes af Pressens Indiskretioner, idet Bladene øjeblikkelig offentliggør Vidneudsagn og Forhøret over den Sigtete paa Grundlag af Meddelelser, som de modtager fra Vidnerne, Retspersonalet og Sagførerne, uden at der er noget Værn herimod i den førnævnte § 38 i Trykkefrihedsloven.¹² Ogsaa de tyske Erfaringer gaar ud paa, at den fra fransk Ret overtagne Regel i Presselovens § 17 er ineffektiv og irrationel.¹³

Af de omtalte Lovordninger synes herefter *norsk* Ret at indeholde den mest tilfredsstillende Løsning, idet den hverken — som dansk Rpl. — indskrænker Referatforbudet til Hovedforhandlingen, hvor der er ringe Brug for det, eller — som det fransk-tyske System — knytter Forbudet til Aktmaterialet, men til selve Forhandlingerne. Dog forekommer den almindelige Forbudsregel i den norske Domstolslov § 131, 1. Stk. ikke anbefalelsesværdig de lege ferenda. I hvert Fald vilde det, som Forholdene ligger i Danmark, forekomme unaturligt at betinge ethvert Referat af Retsmøder under Efter-

¹¹ ÅKE HASSLER, Föreläsningar över den svenska kriminalprocessen, I, Lund 1930, p. 85.

¹² VIDAL-MAGNOL, p. 922, Note 1. Det anføres her, at et décret af 10. Marts 1934 angaaende Udøvelse af Sagførervirksomhed under Disciplinærstraf forbyder Advokater at krænke Sagsforberedelsens Hemmelighed, specielt ved at meddele Oplysninger fra Sagsakterne eller ved at offentliggøre Dokumenter, Breve etc. vedrørende den verserende Sag.

¹³ GLASER, p. 76.—78, MANNHEIM, l.c.

forskning eller Forundersøgelse af et positivt Samtykke fra Rettens Side (i Kendelses Form). Der er formentlig fuldt tillstrækkelig Prævention mod skadegørende Referater i en almindelig Regel om, at Retten (ved Kendelse) *kan forbyde* offentlig Gengivelse af Retsforhandlingerne paa et hvilket som helst Stadium af Sagen, naar det af særlige Grunde er paakrævet af Hensyn til Sagens Oplysning eller dens uhildede Paadømmelse. Der er næppe nogen større Betænkkelighed ved efter norsk Forbillede at lade en saadan Regel gælde ogsaa for *borgerlige* Sager; men i Danmark, hvor Lægmænd som Regel kun medvirker i Straffesager, er der formentlig ingen Trang til en saadan Regel med Henblik paa Sagens *Paadømmelse*, og den synes heller ikke at kunne have nogen væsentlig Betydning i borgerlige Sager med Henblik paa disses *Oplysning*. Vil man i saa Henseende anføre, at Pressegengivelsen kan virke hæmmende ind paa Vidne- og Partudsagn og dermed paa Sagens Oplysning, kan derimod bemærkes, at Ulemper af denne Art kan modvirkes tilstrækkeligt gennem de nedenfor omtalte Regler, der direkte tager Sigte paa at beskytte Vidner og Parter mod Krænkelser gennem Pressen.

II. Referatforbud til Værn for individuelle Interesser.

A. De mest iøjnefaldende Ulemper, Presseoffentligheden har medført, er de Krænkelser, som derigennem tilføjes Sagens Parter og deres Paarørende og Vidnerne, derunder den forurettede i en Straffesag. Krænkelsen kan være af *økonomisk* Art, som hvor der er Tale om tekniske eller forretningsmæssige Oplysninger, men her vil dog som Regel Lovgivningernes almindelige Beskyttelsesregler vedrørende Dørlukning og Vidnefritagelse yde tilstrækkeligt Værn. Af langt større, helt dominerende Betydning er de *sjælelige* Krænkelser, Lidelsen ved at blive stillet i Gabestokken. Af mange Mennesker vil blot det at blive gjort til Genstand for Omtale i Forbindelse med en Retssag, specielt en Straffesag, føles som pinligt. Medens dette vel nok ofte kan bero paa en usund Skyhed for Offentligheden, som der ikke er Grund til at værne om, stiller Sagen sig helt anderledes, naar Retsreferatet virkelig blotlægger Forhold, der angaar den paagældendes ellers beskyttede Privatliv eller Forhold, der er ærekrænkende for ham eller stiller ham i et uheldigt Lys. Her tænkes endnu ikke paa de særlige Lidelser, der kan forvoldes vedkommende gennem fordrejede eller urigtige Referater, gennem

Kommentarer eller gennem den særlige »Opsætning«, hvori Bladomtalen fremtræder, men alene paa det strengt korrekte, objektive Referat.

Det vilde nu aabenbart være forfejlet at afvise Regler om Beskyttelse mod saadanne særlige Krænkelser blot under Henvisning til, at Retmæssigheden af et sandfærdigt Referat fra et offentligt Retsmøde maatte være en nødvendig Konsekvens af Offentlighedsprincippet uden Hensyn til den individuelle Skade, som derved maatte anrettes. Retsplejens Formaal er at naa frem til saa betryggende Afgørelser af Retssagerne som muligt. Til dette Formaals Opnaaelse paalægges der Sagens Parter og udenforstaaende Personer vidtgaaende Forpligtelser. Men Retsplejen er ikke og behøver ikke at være en Molok, der hensynsløst ofrer alle individuelle Hensyn for at naa sit Maal. Vidneudelukkelses- og Vidnefritagelsesgrundene, Afstandsbegrænsningerne, til Dels ogsaa Sigtedes Ret til Tavshed og hans Ansvarsfrihed for urigtig Forklaring, Bestemmelserne om Dørenes Lukning for at undgaa Krænkelser af Vidner og Parter er altsammen Eksempler paa, at de almene, principale Retsplejeinteresser viger for individuelle Modhensyn. Paa Linie hermed ligger de individuelt begrundede Referatforbud. Hvor de særlige Individualinteresser ikke gør sig saa stærkt gældende, at de giver vedkommende Adgang til at *nægte at udtale sig* (uden processuel Skadevirkning), kommer som næste Beskyttelsesforanstaltning *Dørlukningen* i Betragtning. Men hvor heller ikke de meget stærke Grunde er til Stede, som bør kræves for at skride til denne fuldstændige Udelukkelse af Offentligheden, kan der være Trang til *Referatforbudet*, der paa een Gang giver Plads for den umiddelbare Offentligheds ikke uvæsentlige Kontrol og samtidig afskærer den pinligste Følge af denne.

Naturligvis maa Forbudsregler paa dette Omraade have Karakteren af bestemte Undtagelsesforskrifter, saafremt man for Alvor vil bevare Offentlighedsprincippet.¹⁴ Kun tungtvejende Individualhensyn bør kunne bryde Hovedreglen om fri Referatret. Disse Hensyn udspalter sig naturligt i forskellige Grupper, eftersom der er Tale om Trediemænd, der tvungent inddrages i Processen som Vidner eller paa anden Maade berøres af denne, eller om Parterne

¹⁴ cfr. dog den i fransk Presselovs Art. 39, 1. Stk., indeholdte generelle Bestemmelse om, at Retten i *enhver borgerlig Sag* kan forbyde Referat, se herom BARBIER, II, p. 165.

selv i en borgerlig Sag eller endelig om den Sigtede i en Straffesag og hans Paarørende, der til en vis Grad maa dele Skæbne med ham i Henseende til den strafbare Handlings Følger.

1. Værn for Trediemand.

Ifølge dansk Rpl. § 31, 3. Stk., kan »offentlig Gengivelse af, hvad der i Straffesager forhandles i offentlige Retsmøder, af Retten undtagelsesvis ved Kendelse helt eller delvis forbydes, naar særegne Omstændigheder giver Grund til at antage, at saadan Gengivelse vil tilføje *en Person, der ikke er sigtet under Sagen, ufornoden Krænkelser*». Rettens Nægtelse af at udstede saadant Forbud kan paakæres. Overtrædelse straffes med Bøder fra 200 Kr.

Denne Bestemmelse, der er optaget i Rpl. ved Lov af 23. Juli 1932, hidrører fra et i 1925 fremsat Regeringsforslag.¹⁵ Bestemmelsen, der, saa vidt ses, er uden egentlige Paralleler i fremmed Ret, og som for dansk Rets Vedkommende betød en Nyskabelse indenfor Offentlighedsreglerne, idet Referatretten hidtil havde været fri med Hensyn til alle offentlige Retsforhandlinger, gennemførtes uden større Debat og har ikke siden givet Anledning til Kritik. Stor Anvendelse i Praksis synes den dog ikke hidtil at have haft. I den senere Tid har der paany fra forskellig Side i Dagspressen lydt kraftige Klager over, at Vidner prisgives gennem Offentligheden, og Bestræbelserne er denne Gang sat ind paa, at der til Værn herimod gives Hjemmel ikke blot for Referatforbud, men for at udelukke selve Retsmødernes Offentlighed. Disse Bestræbelser er nu imødekommet ved en Lov af 7. April 1936 (trædende i Kraft 1. Juli 1937). Før denne Lov var der kun Adgang til i *borgerlige Sager* at lukke Dørene, naar offentlig Forhandling vilde tilføje nogen en ufornoden Krænkelser.¹⁶ Men dette udvides nu til ogsaa at gælde i *Straffesager*, jfr. Rpl. § 29, 4. Stk., Nr. 1, i dens seneste Affattelse. I Paragraffens næstsidste Stk. betones dog udtrykkeligt, at *Dørene ikke bør lukkes i Tilfælde, hvor det »skønnes tilstrækkeligt» at anvende Reglen i § 31 om Referatforbud*. Det fremgaar af de nye Bestemmelser Forhistorie, at man i særlig Grad har tilsigtet at dæmme op for Pengeafpresnings- og Sædelighedsforbrydelser, der trivedes i Ly af Offentlighedsreg-

¹⁵ Rigsdagstidende 1925—26, Tillæg A, Sp. 3809, jfr. Motiver til Forslaget, Sp. 3863—65.

¹⁶ Kilden til denne Bestemmelse er en allerede i 1902 afgiven Folketingsudvalgs-Betænkning, Rigdagstidende 1901—02, Tillæg B, Sp. 2270.

lerne, og som ikke skulde kunne rammes tilstrækkeligt af Referatforbudet.¹⁷ — Som en Inkonsekvens i de nu omtalte, stykkevis tilblevne Regler i Rpl. kan det i denne Forbindelse anmærkes, at Referatforbudet i § 31, 3. Stk., kun kan angaa Forhandlingen i *Straffesager*.

Som nævnt forekommer der næppe i fremmed Ret udtrykkelige Regler svarende til denne Bestemmelse. I *England* gælder der derimod maaske, som ovenfor (ved Note 7) anført, en mere almindelig Beføjelse for Retten til at forbyde Referat, der dog ikke ses anvendt i nyere Praksis. Endvidere kan her nævnes de specielle Regler i *The Children and Young Persons Act*, 1933, sect. 39, hvorefter Retten kan forbyde, at der i Referater af Sædelighedssager bringes noget Navn, Adresse eller anden Oplysning, der kan lede til Identifikation af (bl.a.) de i Sagerne mødende *unge* Vidner, og sect. 49, hvorefter et tilsvarende Forbud gælder med Hensyn til alle Sager for Juvenile Courts, uden at der kræves nogen forudgaaende Retskendelse.

Fra *fransk* Ret kan nævnes (den ovenfor i § 3, ved Note 8 anførte) Lov af 22. Juli 1912 om Referatforbud angaaende Sager for Børne- og Ungdomsdomstole.

Fra *tysk* Ret kan ingen udtrykkelige Referatforbud af den her omtalte Gruppe anføres, cfr. derimod de ovenfor nævnte Amtliche Richtlinien Nr. 202, hvorefter Retten med Hensyn til »geheimzuhaltende Tatsache» henvises til »im Einvernehmen mit der Justizpressestelle mit den Gerichtsberichterstatlern Fühlung zu nehmen und sie zu einer entsprechenden Beschränkung ihrer Berichte zu veranlassen», en Fremgangsmaade, der muligvis ogsaa vil kunne anvendes, hvor Hensynet til Trediemands Interesse i Diskretion gør sig særlig gældende.

De nævnte spredte og usikre Beskyttelsesregler i engelsk, tysk og fransk Ret, der kun i specielle Relationer giver udtrykkelig Hjemmel for Referatforbud til Værn for Tredjemand, kan naturligvis ikke sidestilles med den præcist udformede, almindelige Værneregul i den danske Rpl. Ved Vurderingen af den Beskyttelse, de respektive Lovgivninger yder Trediemand, maa imidlertid ikke blot ses paa de specifikke Regler om Referatforbud, men ogsaa paa, i

¹⁷ Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg A, Sp. 2910, VICTOR HANSEN, U.f.R. 1936 B, p. 128—30, SAMME, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1937, p. 30—32.

hvilket Omfang den almindelige Lovgivning til Beskyttelse af Ære og Fred kommer til Anvendelse paa Retsreferater. Dette Spørgsmaal gøres til Genstand for særskilt Behandling nedenfor i § 5 og § 6, III.

2. Værn for Parter i borgerlige Sager.

Som ovenfor nævnt angaar den i *dansk* Rpl. § 31, 3. Stk. optagne Bestemmelse om Referatforbud kun Straffesager. For borgerlige Sagers Vedkommende haves ingen tilsvarende almindelig Hjemmel for Forbud i Vidners eller Parter's Interesse. Værn mod »ufornøden Krænkelser» gennem Offentlighedsprincippet kan her kun søges i den Adgang til at *lukke Dørene*, som § 29 hjemler i alle Tilfælde, hvor saadan Krænkelser vilde tilføjes nogen gennem offentlig Forhandling i en borgerlig Sag¹⁸, hvorved erindres om, at Dørlukning efter dansk Ret eo ipso medfører Referatforbud. Under Hensyn til den for Parterne strenge Fortolkning, der maa anlægges med Hensyn til Begrebet »ufornøden Krænkelser» som Betingelse for Dørlukning, trænger denne almindelige Bestemmelse til supplerende Særregler for Tilfælde, hvor *Sagens Art* i særlig Grad paakalder Indskrænkninger i den fulde Offentlighed. Dette gælder navnlig med Henblik paa *Ægteskabssager*. For disse Sagers Vedkommende indeholder Rpl. § 455 dels en Regel om Adgang for Retten til i Embeds Medfør eller efter en af Parternes Begæring at bestemme, at Retsmøderne skal foregaa for lukkede Døre, hvilken Regel er ret overflødig paa Baggrund af den ovenfor nævnte almindelige Bestemmelse i § 29, dels et specielt Referatforbud, idet Paragraffens 2. Stk. bestemmer, at »*offentlig Gengivelse af Retsforhandlingerne i Ægteskabssager, herunder dog ikke selve Dommen, er forbudt, medmindre begge Ægtefællerne giver deres Samtykke dertil*». Straffen for Overtrædelse er strengere end efter de tidligere anførte Forbudsbestemmelser i §§ 31 og 851, nemlig Bøder fra 200 Kr. eller under skærpende Omstændigheder Hæfte eller Fængsel indtil 6 Maaneder. Ægteskabssager vil efter Rpl. § 448 sige: Sager om Ægteskabs Omstødelse, Separation eller Skilsmisse, eller Sager, der anlægges til Erhvervelse af Dom for, at et Ægteskab bestaar eller ikke bestaar. — I Sager om *Umyndiggørelse* og *Lavværgemaal* gælder ifølge Rpl. § 467 Regler beslægtede med de nu vedrørende Ægteskabssager anførte, dog

¹⁸ jfr. med Hensyn til Bestemmelsens Oprindelse det i Note 16 anførte Kildested.

at Referatforbudet er betinget af, at Parterne positivt fremsætter Ønske derom, og at Straffen for Overtrædelse ikke kan overstige Bøder.

De øvrige Retsforfatninger frembyder et lignende Billede som den danske. Ligesom her mangler generelle Regler om Referatforbud til Værn mod særlige Krænkelser, medens der omvendt findes særlige Beskyttelsesregler med Henblik paa Sager, der efter deres Art udsætter Parterne for alvorlige Krænkelser, naar Offentlighedsprincippet opretholdes, navnlig *Ægteskabssager*.

Det fornødne Værn er her i vidt Omfang søgt gennemført ved Dørlukningsbestemmelser, der gør specielle Referatforbud upaa-krævede eller mindre paakrævede, jfr. f. Eks. den *norske* Domstolslov § 127, 2. Stk., om obligatorisk Udelukkelse ex officio af Offentligheden i *Ægteskabssager* og *tyisk* Gerichtsverfassungsgesetz § 170, der dog betinger Udelukkelsen af en Parts Begæring. Der forekommer dog ogsaa Eksempler paa udtrykkelige Lovordninger med Hensyn til Pressegengivelsesretten i saadanne Sager, jfr. saaledes den *svenske* Trykkefrihedslov § 2, hvorefter »handlingar och protokoll i äktenskapsmål», som er behandlet for lukkede Døre, ikke uden Parternes Tilladelse maa udleveres til andre eller udgives paa Tryk før 50 Aar efter Parternes Død, *fransk* Lov af 27. Juli 1884, der forbyder »la reproduction des débats» i Skilsmisse- og Separations-sager¹⁹, og navnlig de udførlige Regler, der indeholdes i *engelsk* Ret, jfr. *Judicial Proceedings (Regulation of Reports) Act, 1926, sect. 1*, hvis Betydning maa ses paa Baggrund af, at der ikke er nogen almindelig Adgang til i England at lukke Dørene i *Ægteskabssager*.

Ifølge den nævnte Lovbestemmelse, subsection (1) (b) gælder visse Indskrænkninger i Presseoffentligheden »in relation to any judicial proceedings for dissolution of marriage, for nullity of marriage, or for judicial separation, or for restitution of conjugal rights». Disse Indskrænkninger gaar ud paa, at det kun er tilladt at offentliggøre 1) Parternes og Vidnernes Navne, Adresser og Stillinger, 2) et kort og klart Referat af de Paastande og Indsigelser, der har været Genstand for Bevisførelse, 3) de juridiske Udviklinger i Sagen, 4) Dommerens Resumé og Nævningernes Kendelse samt Rettens Dom og Dommerens Bemærkninger i Forbindelse med Domsafsigelsen. — Indenfor de her angivne Rammer er Offentliggørelsesretten

¹⁹ BARBIER, II, p. 169—70.

dog yderligere begrænset ved det i samme Lov indeholdte almindelige Forbud mod Publikation af nogen »indecent matter», jfr. sect. 1, subsect. (1) (a) og nærmere nedenfor i § 6. Selv med de anførte Indskrænkninger er Referatretten saaledes betydelig videre efter engelsk Ret end i de øvrige omtalte Retsforfatninger

Udenfor Ægteskabssager findes kun undtagelsesvis specielle Referatregler for særlige Sagsgrupper. Nævnes kan dog, at den ovenfor omtalte Regel i den *svenske* Trykkefrihedslov tillige omfatter Sager om Faderskab, om Alimentationspligt og om ægteskabelig Byrd. Og fra *fransk* Ret kan anføres en særlig Regel i Presselovens Artikel 39, 1. Stk. om Forbud mod Referat af visse Injuriesager (Processer angaaende diffamation), i hvilke det ikke er tilladt af føre Sandhedsbevis.²⁰

3. Værn for Sigtede.

Ogsaa paa dette Omraade gaar *dansk Ret* videre i Retning af at dæmme op for Presseoffentligheden end Retsforfatningerne i Almindelighed. Ved den førnævnte Lov af 1932 blev der saaledes givet Adgang for Retten til at forbyde Referat af de offentlige Retsforhandlinger i Straffesager ikke blot til Værn for Trediemænd, men ogsaa »naar det begæres af en Siglet, og Retten skønner, at offentlig Gengivelse vil forvolde ham eller hans nærmeste en uforholdsmæssig stor Lidelse».²¹ Denne i Rpl. § 31, 3. Stk. optagne Regel suppleres nu efter Loven af 7. April 1936 med en Bestemmelse, hvorefter der endog undtagelsesvis kan finde *Dørlukning* Sted, naar de anførte Omstændigheder foreligger, dog at dette ikke maa ske, hvor det skønnes tilstrækkeligt at forbyde Referat.²² Da den offentlige Gengivelse kan forbydes »helt eller delvis», indeholder Reglen fornøden Hjemmel for specielle Forbud mod at offentliggøre Sigtedes *Navn*. Saadanne Forbud, ofte vistnok i Form af blotte Henstillinger, spiller sikkert en større Rolle i Praksis end fuldstændige Referatforbud. Efter Ordene kan Forbudet kun angaa, hvad der »forhandles» i Retsmødet, men herunder eller i Klasse hermed maa dog efter Lovgrunden stilles, hvad der passerer i Retsmødet i Forbindelse med

²⁰ BARBIER, II, p. 159 ff.

²¹ jfr. Motiveringen i Rigsdagstidende 1925.—26, Tillæg A, Sp. 3864.

²² jfr. VICTOR HANSEN, U.f.R. 1936 B, p. 128—30, SAMME, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1937, p. 32—34.

Sagens Behandling, uanset om det sprogligt har Karakteren af en egentlig Forhandling eller ej, saaledes ogsaa Bevisoptagelser, Anholdelses- og Fængslingsbeslutninger. — Skønt Forbudet kan være motiveret ogsaa eller udelukkende af Hensyn til den Sigtedes Paarørende, kræves det dog ubetinget, at Sigtede selv fremsætter Begæring derom, idet man, naar ikke udenforstaaende Trediemænds Interesser vilde krænkes ved Offentligheden, har næret Betænkelighed ved uden Sigtedes Begæring at gøre Indgreb i denne under Hensyn til de Garantier, den — derunder Presseoffentligheden — menes at yde den Sigtede. — Kriteriet »*uforholdsmæssig stor Lidelse*» er ifølge Sagens Natur uskarpt. Modstillingen overfor det i samme Lovbud indeholdte Kriterium »*ufornøden Krænkelse*» i Relation til de Trediemændsinteresser, der kan bevirke Referatforbud, viser, at der maa stilles ganske særlige Krav for af Hensyn til Sigtede eller dennes nærmeste — der i denne Forbindelse er ligestillet med Sigtede overfor udenforstaaende Trediemænd — at skride til Referatforbud (eller Dørlukning). I Modsætning til, hvad der har været Tilfældet med Hensyn til de under 1) og 2) omtalte Grupper, gør der sig jo ogsaa her særlige generalpræventive Hensyn gældende mod en Indskrænkning af den fulde Offentlighed, specielt Pressereferatet. Hvis det er rigtigt, at Frygten for Presseomtale i betydelig Grad virker som en hæmmende Faktor overfor Kriminaliteten, vil det kun i ganske særlige Undtagelsestilfælde kunne forsvares at udelukke denne af Hensyn til Sigtede og hans Paarørende.

Udover den her omtalte Regel, der vistnok er uden Sidestykke i fremmed Ret, indeholder Rpl. en herhenhørende Bestemmelse af en mere almindelig Type, nemlig en Referatforbuds-Regel, der er begrundet i Hensynet til Sigtedes unge *Alder*. Efter Rpl. § 31, 3. Stk. kan offentlig Gengivelse af Forhandlingen i Straffesager ved Kendelse forbydes, *saafremt Sigtede er under 18 Aar*, og det begæres af Værgen eller en Repræsentant for Værgeraadet.²³ I *engelsk* og *fransk* Ret forekommer ifølge de ovenfor citerede Love af henholdsvis 1933 og 1912 beslægtede Regler. Efter den engelske Lows sect. 39 og 49 maa saaledes intet Barn eller ungt Menneske, mod hvem nogen Sædelighedssag er rejst for en ordinær Ret, eller som er indstævnet for en

²³ Bestemmelsens Kilde er Kommissionsudkastet af 1899 § 66, jfr. Motiver hertil Sp. 57—58, hvor der første Gang rejses Betænkeligheder mod Forundersøgelsens Offentlighed ud fra Hensynet til Sigtede, hvilket Hensyn dog kun turde imødekommes, naar Sigtede er under 18 Aar.

Ungdomsdomstol, kunne identificeres gennem Bladomtalen, og efter den franske Lov er ethvert Referat af Børne- og Ungdomsrettens Retssager forbudt, og *Dommen, der afsiges offentligt, maa kun refereres med Angivelse af den dømtes Forbøgstaver, ikke hans fulde Navn*. Medens disse Regler saaledes er mere specielle med Hensyn til de Sager, de angaar, er de for disses Vedkommende videre i deres Virkninger end Rpl.'s Regler, idet de i Modsætning til disse ogsaa forbyder fuld Offentliggørelse af Dommen.

B. 1. Gennemgangen af det positive Lovstof viser, at de Individualinteresser, der har formaaet at afføde særlige Referatforbudsregler, først og fremmest vedrører Beskyttelsen af de *Unge*, der indvikles i Straffesager, og de i *Ægteskabssager* implicerede Personers Privatliv. Kun paa disse Omraader viser Retssammenligningen mere almindelige Træk. Iøvrigt har de omtalte Retsdannelser en mere singular Karakter.

Med Henblik paa fremtidig Lovgivning giver Studiet af gældende Ret herefter kun bredere Erfaringsstøtte for Hensigtsmæssigheden af Referatforbudsregler idenfor et begrænset Omraade. Men netop indenfor dette Omraade — *Ungdoms- og Ægteskabssagerne* — er man efter hidtil gældende Lov i Praksis i nordisk Ret vænnet til at yde den størst mulige Beskyttelse gennem *Dørlukning*, og Trangen til særlige Referatforbud bliver da minimal, forsaavidt angaar de af Dørlukningen omfattede Forhandlinger. Der synes ikke at være Grund til at foreslaa nogen principiel Forandring heri. De engelske Erfaringer med Hensyn til Offentlighed i Ægteskabssager opfordrer ikke til Efterligning, selv ikke efter de Restriktioner i Referatadgangen, som ovenfor er nævnt. Hvad særligt den *danske* Lovgivning angaar, virker den gældende Ordning paa det her nævnte Omraade i det hele og store tilfredsstillende. Enkelte Reformers kunde dog nok tiltrænges.

a. For det første burde Omraadet for den Ægteskabssager tillagte Beskyttelse mod umiddelbar Offentlighed og Presseoffentlighed udvides til at gælde først og fremmest *Forlovelsessager* (Sager om Erstatning for ophævet Forlovelse i Henhold til Ægteskabslov 1922 Kapitel I) og formentlig ogsaa *andre person- og familieretlige Sager* som Alimentations- og Paternitets- og Familiestandssager, jfr. ovenfor (II A 2) om den svenske Trykkefrihedslovs § 2. Dernæst, og navnlig, kunde der være Grund til at udvide Forbudet mod

Referat af Forhandlingerne i Ægteskabs- og lignende Sager til ogsaa delvis at kunne omfatte *Dommen*. Under Hensyn til den offentlige Interesse, der er forbundet med Dommen navnlig som Præjudikat, burde Forbudet dog næppe kunne gaa videre end til at omfatte Parter og Vidners Navne og andre *Identificeringsangivelser*. Meget taler for at gøre et saadant Referatforbud obligatorisk og lade det gælde for al Offentliggørelse, ogsaa i Fagtidsskrifter. Naar en saadan Regel maaske ikke for Tiden føles særlig paakrævet i Praksis i Danmark, skyldes dette utvivlsomt den Diskretion, Pressen frivilligt udviser paa dette Omraade. Overfor Outsider-Organer vilde dog en fast Lovregel være at foretrække. —

b. En lignende Udvidelse af Referatforbudsreglen kunde dernæst være paa sin Plads med Hensyn til Domme over *unge* Lovovertrædere, jfr. her Forbillederne i engelsk og fransk Ret (ovenfor II A 3).

2. Hvad angaar Spørgsmaalet om Hensigtsmæssigheden af mere *almindelige Referatforbudsregler til Værn for individuelle Interesser*, angiver de nye Regler i den *danske Rpl. § 31* formentlig en Strømpil for Udviklingen. Vor Tids Publikationsmidler og -metoder indebærer saadanne Skademuligheder, at der er virkelig Trang til almindelige Beskyttelsesforanstaltninger og dette i jo højere Grad, man værner om den principale, umiddelbare Offentlighed i Retsplejen. Det skal nu nærmere undersøges, hvorvidt § 31 i alle Retninger har truffet det rette.

a. Hvad først angaar Tilstedeligheden af et Referatforbud *til Værn for den Sigtede i en Straffesag og hans Paarørende*, gør der sig tungtvejende Betæneligheder gældende de lege ferenda. For det første det ovenfor omtalte generalpræventive Hensyn, der allerede de lege lata maa føre til en streng Fortolkning af Reglen. Dette Hensyn taler i Retning af, at Presseoffentligheden netop maa oprettholdes overfor den Type af kriminelle, som frygter den mest. Men til denne Type hører den »tøvende», af Modforestillinger hæmmede Begynder, paa hvem Lovens Kriterium i særlig Grad vil passe. Dernæst: Forbrydere af denne Type vil hyppigt tilhøre de socialt bedre stillede Lag, og Hensynet til de »nærmeste» vil ligeledes som Regel gøre sig stærkere gældende, jo højere socialt placeret den Sigtede er. Men hermed er Faren givet for, at en saadan Regel kan faa Karakteren af en Undtagelsesregel til Beskyttelse for den socialt begunstigede Lovovertræder eller Sigtede. Og ganske vist vil der for Personer af denne Klasse og deres Paarørende oftest

være et betydeligt Plus i den Lidelse, Strafforfølgningen medfører for dem i Sammenligning med dens Virkninger for de navnløse Sigtede og deres Familie, og dette Plus vil især fremkomme ved den ulige større Interesse, Pressen ofrer paa en Sag, hvor Sigtede selv eller blot hans Paarørende har et kendt Navn, end paa det store Gros af Sager, hvor Personerne er ligegyldige, og som i Reglen faar Lov at drukne i Mængden uden overhovedet at blive nævnt i Bladene. Men Uligheder eller Uretfærdigheder af denne Art kan Domstolene vanskeligt modvirke uden at bringe det for hele Retsplejens Autoritet grundlæggende Princip om Lighed for Loven i Fare.

Overfor disse meget alvorlige Betæneligheder kan paa den anden Side anføres vægtige Argumenter for dog i Undtagelsestilfælde at skærme Sigtede og hans Paarørende mod Offentligheden.²⁴ Saadanne Undtagelsestilfælde kan først og fremmest foreligge, naar Sigtedes Skyld er (særlig) *tvivlsom*, og Presseoffentligheden maa antages at ville volde unormal stor Skade; endvidere naar Sigtedes Forhold taler for at give ham *betinget Dom*, forsaavidt Formaalet hermed i det konkrete Tilfælde maa befrygtes at ville blive forspildt gennem Sagens Omtale i Pressen.

En teoretisk »Afvejelse» af Hensyn som disse mod de ovenfor anførte Betæneligheder fører ikke til noget Resultat. De kolliderende Interesser er i Virkeligheden inkommensurable. Praktisk beror Spørgsmaalets Løsning heller ikke paa en saadan Afvejelse, men paa den Styrke, hvormed en Række Faktorer, der varierer fra Land til Land, gør sig gældende. Til disse Faktorer hører for det første den *Tillid*, der faktisk næres til Domstolene og disses Vilje til at undgaa ethvert Skær af Klassejustits. Dernæst hænger Spørgsmaalet praktisk sammen med *Dørlukningsreglerne*. Hvis Sagsforberedelsen principielt er offentlig, men Domstolene dog har en vid Adgang til at lukke Dørene til Værn for Sigtede, direkte gennem en herpaa rettet Regel, eller indirekte gennem elastisk formede Lukkebestemmelser, vil en Adgang for Domstolene til at nedlægge Referatforbud være et mindre Onde i Forhold til Offentlighedsprincippet end Nægtelse af saadan Adgang, der blot vil resultere i, at Offentligheden helt udelukkes i Tilfælde, hvor konkrete Billighedshensyn tvingende taler for at hindre Presseomtale. Endelig

²⁴ jfr. Retsplejeudvalgets Skrivelse af 29. November 1920 til Justitsministeriet, Rigsdagstidende 1925—26, Tillæg A, Sp. 3933 ff., samt Bemærkningerne til Regeringsforslaget af 1925, sstds. Sp. 3864.

kommer *Pressens egen Indstilling og Praxis* i høj Grad i Betragtning. Hvor Forholdet mellem Presse og Domstol ligger saaledes, at Pressen faktisk respekterer Henstillinger fra Retten om at skaane en Sigtet og hans Paarørende ved at undlade at nævne Navne etc., eller hvor Pressen af egen Drift udviser saadan Skaansel — hvilket gennemgaaende er Tilfældet i dansk Presse — kan der siges ikke at være videre Trang til udtrykkelige Referatforbud, men nogen særlig Betænkelighed knytter der sig da heller ikke til dem: de gaar ind som Led i en almindelig Politik, der gaar ud paa at sonde mellem Tilfælde, der kræver Overbærenhed, og andre Tilfælde. At Skønnet i Tvivlstilfælde eller med Henblik paa Outsiderorganer indenfor Pressen lægges i Domstolens Haand, maa — det omtalte Tillidsforhold forudsat — sikkert billiges.

Ud fra de her anførte Betragtninger kan det formentlig forsvares at bevare en Regel som den i Rpl. § 31, 3. Stk. indeholdte, hvorefter der ganske undtagelsesvis kan nedlægges Referatforbud af Hensyn til Sigtede og hans Paarørende. Erfaringen har i hvert Fald vist, at en saadan Regel ikke har givet Anledning til Misbrug eller Kritik i de Aar, i hvilke den har været gældende Ret i Danmark. Nogen udstrakt Anvendelse har den ikke faaet i Praxis. Men dens Betydning kan ikke maales efter det Antal Tilfælde, i hvilke den direkte anvendes, men maa ses i den Autoritet, den giver Rettens *Henstillinger* til Pressen om helt eller delvis at undlade Referat.

Med Hensyn til Reglens nærmere Udformning maa det billiges, at Domstolens Skøn ikke indsnævres ved faste Regler om, at visse Grupper af Sigtede unddrages fra Beskyttelsen.²⁵ Derimod er det med Rette blevet kritiseret²⁶, at Rpl. § 31, 3. Stk. — og det samme gælder med Hensyn til Dørlukningsreglen i § 29, 4. Stk., Nr. 1 — betinger Beskyttelsen af *Sigtedes Begæring* ogsaa i de Tilfælde, hvor Hensynet til Sigtedes »nærmeste» motiverer Indskrænkning i eller Udelukkelse af Offentligheden.²⁷ Der kan tænkes Tilfælde, hvor

²⁵ cfr. den i Note 24 nævnte Indstilling fra Retsplejeudvalget, der vilde undtage Sigtede, som tidligere havde lidt Straf (af en vis Størrelse).

²⁶ jfr. VICTOR HANSEN, l.c.

²⁷ At Forbudet betinges af Sigtedes Begæring i de Tilfælde, hvor det alene er begrundet i Hensyn til ham personlig, maa sikkert billiges ud fra det Synspunkt, at Offentligheden, derunder Pressoffentligheden, præsumtivt er i Sigtedes egen Interesse. Maaske burde der dog ikke kræves noget Initiativ fra Sigtedes Side, men blot et Samtykke til Referatforbudet.

Sigtede netop tilstræber at skandalisere sine Paarørende gennem den offentlige Rettergang, og dette burde kunne forhindres, i hvert Fald gennem Referatforbud. Den fornødne Beskyttelse af Sigtede i saadanne sjældne Undtagelsestilfælde mod Ulemper, der kunde tænkes at flyde af den manglende eller begrænsede Offentlighed, maa kunne ydes gennem det beskikkede Forsvar.

Et vanskeligt Problem er det, hvorvidt Offentliggørelsesforbudet efter Omstændighederne bør kunne udstrækkes til at omfatte ogsaa selve *Dommen*, *forsaa vidt angaar de deri indeholdte Identitetsangivelser*. De ovenfor anførte Betæneligheder mod at værne Sigtede mod Offentligheden gør sig her gældende i særlig høj Grad, og heroverfor kan Hensynet til at værne uskyldige Sigtede ikke længere anføres. Paa den anden Side er det inkonsekvent at beskytte en Person mod Referat af Retsforhandlingerne under Hensyn til Forseelsens undskyldende Momenter, der begrunder en betinget Dom, og saa dog tillade ubegrænset Gengivelse af Dommen med den deri indeholdte Beskrivelse af den af Domfældte begaaede Forbrydelse. For at undgaa en saadan Inkonsekvens, hvorved den indrømmede Beskyttelse kan gøres illusorisk, bør det da vistnok antages, at Domstolene i de sjældne Undtagelsestilfælde, hvor Referatforbud af den her omtalte Art overhovedet kommer til Anvendelse, maa have en Adgang til at forbyde, at Dommens Identitetsangivelser refereres, naar de samme Grunde taler herfor som for Referatforbud vedrørende selve Retsforhandlingerne.²⁸

b. Hvad dernæst angaar Rpl.'s Regel om Referatforbud til Beskyttelse for *Vidner* og andre *Trediemænd* mod »ufornøden Krænkelser», er der, som ovenfor berørt, Grund til at udvide denne til at gælde ikke blot i Straffesager, men lige saa fuldt i borgerlige Sager, hvilket særlig vil kunne have praktisk Betydning i Injuriesøgsmaal, og ligeledes er der Grund til at udvide Reglen til at beskytte ikke blot Vidner, men ogsaa *Parter i borgerlige Sager*. Naar det anerkendes, at Hensynet til at undgaa Krænkelser af Vidner og Parter i borgerlige Sager kan berettigg *Dørlukning*, er der saa meget mindre Betænelighed ved at hjemle det mindre vidtgaaende *Referatforbud*. Om Pressens frivillige Diskretion og faktiske Imødekommenhed overfor Henstillinger fra Rettens Side om at undlade at nævne *Navne* gælder lignende Bemærkninger, som fremsat ovenfor under B 1. Endvidere

²⁸ jfr. de ovenfor efter Note 23 anførte engelske og franske Forbud mod Offentliggørelse af Identitetsangivelser.

bør Diskretionshensynet kunne begrunde Forbud mod Offentliggørelse af Navne etc. i Domsreferater.

Vanskeligheden ved Udsondringen af de Tilfælde, der bør nyde godt af en Referatforbudsregel af den her omtalte Art, ligger formentlig ikke saa meget i dens praktiske Anvendelse i konkrete Tilfælde som i Formuleringen af den almindelige Regel, der paa den ene Side skal være vid nok til at rumme alle de Tilfælde, hvor en virkelig alvorlig Beskyttelsesinteresse gør sig gældende, og som paa den anden Side dog skal have Karakteren af en udpræget Undtagelsesregel i Forhold til det fulde Offentlighedsprincip. Nogen særlig heldig Løsning af dette Problem kan ikke siges at ligge i *Rpl.'s Formulering*, hvorefter offentlig Gengivelse kan forbydes »undtagelsesvis», naar »særegne Omstændigheder» giver Grund til at antage, at Gengivelsen vilde medføre »ufornøden Krænkelser». Bestemmelsens Karakter af Undtagelsesforskrift er ganske vist klart og fyldestgørende fremhævet, men Kriteriet »ufornøden Krænkelser» er ikke blot uskarpt — hvad det efter Reglens Natur maa være — men intetsigende, idet selve Eksistensen af en skønsmæssig Referatforbudsregel gør enhver Krænkelser gennem Referat »ufornøden». En mere betydningsfuld Afgrænsning af de i Betragtning kommende Krænkelser vilde det være, om man betingede Referatforbudet af, at offentlig Gengivelse ifølge særlige Grunde maatte antages at virke *skadegørende* for vedkommende Person i økonomisk eller anden Henseende, specielt med Hensyn til hans almindelige Omdømme og Agtelse. Men her kommer det paa den anden Side i Betragtning, at samfundsmæssige Grunde, der ligger udenfor de almindelige Retsplejehensyn, taler imod i Almindelighed gennem Referatforbud (eller Dørlukning) at tilstoppe den Kilde til social Misbilligelse og Placering af Borgernes Adfærd, som den offentlige Retsforhandling frembyder. Jo større Skade Pressereferatet vil tilføje den vedkommende, jo større samfundsmæssig Gavn gør det ud fra dette Synspunkt. Denne Krydsning af individuelle og almene Hensyn fører til at trække en Mellemproportional, hvorefter Referatforbudet kun anerkendes til Værn mod skadegørende Gengivelse af Retsforhandling, forsaavidt disse aabenbarer Forhold, med Hensyn til hvilke Lovgivningen iøvrigt tilsikrer en kvalificeret Beskyttelse mod Offentliggørelse. Herunder hører saadanne Forhold, der med Ordene i den danske Straffelovs § 263 kan karakteriseres som »Privatlivet tilhørende Forhold, som med rimelig Grund kan forlanges unddraget

Offentligheden». Da det i Almindelighed ikke kan antages, at Straffelovens Regel om Beskyttelse af Privatlivets Fred kan anvendes, naar Offentliggørelsen bestaar i Referat af Forhandlinger i et offentligt Retsmøde, jfr. herom nærmere nedenfor § 6, kan der vel set fra denne Side være Trang til et særligt Referatforbud til Undgaaelse af saadanne Krænkelser. Stor praktisk Betydning vil en Regel, der begrænser sig til saadanne Forhold, dog ikke kunne faa, saafremt Lovgivningen — som den danske — indeholder Hjemmel for helt at lukke Dørene til Værn for Vidner og Parter. — Fremdeles kunde Referatforbudet tænkes særlig paakrævet med Hensyn til *ærekrænkende* Udtalelser for Parter eller Trediemænd. I hvilken Grad dette er Tilfældet, hænger nøje sammen med Spørgsmaalet om, hvorvidt der med Hensyn til Retsreferater paahviler Pressen Ansvar efter almindelige Regler for Udbredelse af Ærefornærmelser. Naar dette, som det fremgaar af Udviklingen nedenfor i § 5, ikke i Almindelighed er Tilfældet, kan forsaavidt Trangen til et specielt Referatforbud ikke bestrides. Imod den almindelige Berettigelse af et saadant med Hensyn til ærekrænkende Udsagn i Retssalen taler dog de samme Samfundshensyn som anført ovenfor ved Omtalen af skadegørende Referater i Almindelighed. Disse Hensyn rejser dog ingen Betænkelighed overfor en Beskyttelse i visse *Tilfælde, hvor den er særlig paakrævet*, saaledes 1) med Hensyn til Udsagn der allerede ifølge deres Form er ærekrænkende («Ringeagtsytringer»), 2) Udsagn, der krænker helt uvedkommende Trediemænd, der ingen Lejlighed har haft til at tage til Genmæle, 3) aabenbart grundløse Beskyldninger. Ærefornærmelser af denne Art, der som Regel vil paadrage Injurianten Ansvar uanset den vidtgaaende Ytringsfrihed, hans Stilling som Vidne eller (i noget mindre Grad) som Procespart sikrer ham, bør ikke prisgives til offentlig Udbredelse.

De her fremsatte Overvejelser peger henimod en snævrere Formulering med Hensyn til Krænkelsens Art end angivet i Rpl. § 31. Dog bør der sikkert under Hensyn til Mangfoldigheden og Brogetheden af de Situationer, i hvilke Spørgsmaalet om en Beskyttelse kan opstaa, holdes en Ventil aaben i Formuleringen for mindre typiske Undtagelsestilfælde.

De her under b) anførte Betragtninger kan sammenfattes saaledes:

Offentlig Gengivelse af, hvad der forhandles i offentlige Retsmøder, samt af Navne, Adresser og Titler i afsagte Domme, bør af Retten undtagelsesvis kunne forbydes helt eller delvis, naar særegne

Omstændigheder giver Grund til at antage, at saadan Gengivelse vil tilføje Vidner, en borgerlig Sags Parter, eller Personer, hvem Processen ikke vedkommer, en alvorlig Skade, navnlig ved at aabenbare Forhold, der tilhører deres Privatliv, og som med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden, eller ved at udbrede Ring-agtsytringer eller Beskyldninger, der er uden Støtte i det under Sagen fremkomne, eller som angaar Sagen uvedkommende Trediemænd.

3. Ifølge de i det foregaaende anførte Betragtninger taler reale Grunde for at opstille Referatforbudsregler *dels* med Hensyn til visse Sager efter deres Art, nemlig de under Punkt 1 anførte a) person- og familieretlige Sager og b) Straffesager mod unge Personer, *dels* af mere almindelig Karakter ud fra Hensyn til Trediemænd, Parter og Sigtede, jfr. under Punkt 2. Da Formodningen i den første Gruppe af Tilfælde er for, at Referatforbudets Grunde foreligger i de enkelte Sager, bør de herhenhørende Regler formes saaledes, at Forbudet gælder, medmindre der dispenseres derfra (under a af Parterne, under b af Retten), medens der i sidstnævnte Gruppe af Tilfælde, hvor Forbudet kun undtagelsesvis skal komme til Anvendelse, maa kræves en særlig Kendelse i hvert enkelt Tilfælde, der bestemmer og begrundet Forbudets Nedlæggelse og dets Omfang.

III. A. Rpl. § 31 indeholder ingen Regler om Referatforbudets *Varighed*, cfr. § 851, hvorefter »Kendelsen ophæves, saa snart Grundene for samme ikke længere antages at være til Stede», jfr. tilsvarende *norsk* Domstolslov § 131, det ovenfor i Note 4 anførte *finske* Lovbud m.fl. Det vil være rigtigt at udvide Princippet i § 851 til alle Referatforbudskendelser samt udtrykkeligt at hjemle, at enhver, der har Interesse i Offentliggørelse, derunder en blot bladmæssig Interesse, har Ret til at rejse Spørgsmaalet om Kendelsens Ophævelse for Retten. Dernæst bør det siges i Loven, at Retten paa Forhaand kan begrænse Forbudets Varighed, jfr. *norsk* Domstolslov § 130 (»indtil videre eller for bestandig»), og endelig er der Grund til i Lighed med den *svenske* Trykkefrihedslov at fastsætte en absolut Tidsgrænse for Forbudets Varighed af Hensyn til den historiske Ytringsfrihed, f. Eks. 50 Aar, jfr. den nævnte Lovs § 2. Efter Udløbet af denne Frist bør Gengivelse kun kunne paadrage Ansvar efter Lovgivningens almindelige Regler, f. Eks. paa Grund af pornografisk Karakter.

Hvad her er anført om Varigheden af Referatforbud ifølge Ken-

delse, maa finde tilsvarende Anvendelse paa Referatforbud ex lege, saaledes med Hensyn til Retsforhandlinger for lukkede Døre (ovenfor § 3), Retsforhandlinger i Ægteskabssager m.m., jfr. ovenfor under II. Forsaavidt Retten her kan ophæve Forbudet ved sin Tilladelse, bør denne gives, naar Grundene for Forbudet in concreto ikke (længere) er til Stede. Efter Udløb af 50 Aars Fristen bør Referatet ogsaa her være frit.

B. Hvorvidt Kendelser, hvorved Referatforbud nedlægges eller ophæves, bør være Genstand for Appel, kan omtvistet. Den ved *Rpl.* § 31, 3. Stk. trufne Ordning, der gaar ud paa, at Rettens *Nægtelse* af at udstede Forbud kan paakæres, medens Rettens Afgørelse iøvrigt ikke er Genstand for Anke eller Kære, jfr. 4. Stk. om, at dette heller ikke er Tilfældet med Hensyn til de af Retten nedlagte Billedforbud, er maaske ganske praktisk. Men i Betragtning af Vigtigheden af de Afgørelser, der her er Tale om, set i Relation til Offentlighedsprincippet, forekommer det dog rigtigst at lade den almindelige Adgang til Kære gælde ogsaa overfor Kendelser, der gaar ud paa at afvige fra Offentlighedsgrundsætningen. En Støtte herfor er det ogsaa, at der i Straffesager kan finde Kære Sted overfor Kendelser om, at Dørene skal lukkes, jfr. *Rpl.* § 30, 1. Stk. modsætningsvis. Nogen Betænkelighed overfor denne Kæreadgang er der næppe, naar det fastholdes, at Kæren i Overensstemmelse med, hvad der normalt er Tilfældet, er uden suspensiv Virkning, *Rpl.* § 422, 2. Stk.

2. REFERAT, DER IKKE STRIDER MOD S.ERLIGE REFERATFORBUD.

§ 5.

a. *Referat af ærekrænkende Udsagn.*

I det foregaaende (§§ 2—4) er behandlet Forekomsten og Berettigelsen af særlige Forbud mod (korrekt) Referat. Paa Grund af det i saa Henseende foreliggende ret omfattende positive Lovmateriale har det været praktisk at udsondre dette Omraade til særskilt Behandling. Men som flere Gange fremhævet maa Betydningen og Hensigtsmæssigheden af Særforbudsregler paa dette Omraade

bedømmes ogsaa under Hensyntagen til, i hvilket Omfang Ansvar for Offentliggørelse vil kunne paadrages for Indholdet af i og for sig tilladte Retsreferater. Dette Spørgsmaal skal nu her nærmere undersøges.

I. Det anerkendes i Almindelighed i Retsforfatningerne, at der maa gælde en *særlig vid Ytringsfrihed under Retsforhandlinger*, baade for Dommerne, for Parterne og deres Sagførere, Anklagemyndighed og Vidner. Interessen i, at alt Materiale, der kan være relevant for Sagens Afgørelse, frit kan forelægges og kommenteres for (og af) Retten, overvinder eller modificerer Hensynet til de Privatinteresser, som Injurielovgivningen normalt beskytter. En nærmere Indgaaen paa, i hvilket Omfang dette er Tilfældet i de forskellige Retsforfatninger, falder udenfor denne Afhandlings Rammer.

Spørgsmaalet er nu: *Kan og bør Retsreferatet nyde godt af et tilsvarende Ytringsprivilegium som selve Retsforhandlingen?* Det forudsættes, at der her som i den foregaaende Undersøgelse kun er Tale om det korrekte Referat, og Spørgsmaalet angaar saaledes et særligt Punkt indenfor Læren om *Udbredelse af Ærefofnærmelser*.¹

Problemets Løsning maa falde indenfor følgende Ydergrænser: en fuldstændig Ansvarsfrihed, naar blot Referatets Korrekthed paavises — et Ansvar for Udbredelsen som for selve Fremsættelsen af den ærekrænkende Udtalelse, uden at de Undskyldningsgrunde, der dækker Fremsætteren, kan paaberaabes af Udbrederen. Mellem disse Ydermuligheder ligger forskellige tænkelige Mellemløsninger, saaledes navnlig, *at* Referatet er ansvarsfrit, naar Fremsættelsen er det, *at* Referatets Ansvarsfrihed bortfalder, naar Offentliggørelsen er sket i ond Tro, eller naar den iøvrigt har været forbundet med særlige subjektive Omstændigheder af dadelværdig Art (Skadehensigt etc.), *at* der objektivt udsondres visse Grupper af Ærekrænkelser, saaledes navnlig de allerede ved deres *Form* krænkende Udtalelser, de saakaldte Ringeagtsytringer, med Hensyn til hvilke Referatets almindelige Ansvarsfrihed ikke gælder. De forskellige Løsningsmuligheder maa diskuteres dels med Henblik paa det her behandlede Hovedtilfælde, at Referatet i og for sig er frit tilladeligt, dels med Henblik paa de i det foregaaende omhandlede Tilfælde, at der foreligger et særligt Referatforbud, saaledes at det ærekrænkende Referat i dobbelt Henseende er retstridigt.

¹ jfr. med Hensyn til dansk Ret KRABBE, p. 475—77.

II. Den fremmede Lovgivning, der paa dette Omraade yder det interessanteste Bidrag til Emnets Belysning, er *Englands*. I korte Træk foreligger her følgende Retstilstand.²

For ærefornærmende Sigtelser som Led i Retsforhandlinger gælder der til Fordel for Dommere, Parter, Sagførere, Vidner og Nævninger et saakaldt »absolute privilege»³, d.v.s. de paagældende er absolut fritagne for at drages til Ansvar for »defamation» (ærerørig Sigtelse) uden Hensyn til, om der foreligger nogen objektiv Bestyrkelse for deres Udsagn eller ej, og uden Hensyn til Udsagnets Motiver.⁴ Privilegiet omfatter ikke blot mundtlige Udsagn for Retten, men ogsaa ethvert skriftligt Aktstykke, der indgaar som et nødvendigt eller normalt Led i Processen.⁵

Principielt er det omtalte absolutte Privilegium kun anerkendt til Fordel for de ovenfor udtrykkeligt nævnte Personer. Uden særlig Hjemmel gælder det derfor ikke med Henblik paa Trediemands Referat af disses Udsagn. En saadan særlig Hjemmel findes imidlertid for et begrænset, men meget vigtigt Omraade i *sect. 3 i the Law of Libel Amendment Act. 1888*, saalydende:

*»A fair and accurate report in any newspaper of proceedings publicly heard before any court exercising judicial authority shall, if published contemporaneously with such proceedings, be privileged: Provided that nothing in this section shall authorize the publication of any blasphemous or indecent matter.»*⁶

Denne Hovedbestemmelse med Hensyn til Retsreferater i England betyder i Forhold til the Newspaper Libel and Registration Act, 1881, en Udvidelse af det udtrykkeligt lovhjemlede (»statutory») Referatprivilegium for Dagspressen. Men dette har i øvrigt

² jfr. som en let overskuelig Fremstilling DAWSON, navnlig p. 24—33, 31—41, 77—83, samt udførligere GATLEY, p. 168—88, 294—319, FRASER, p. 179—212, W. BLAKE ODGERS, A Digest of the Law of Libel and Slander, 5th ed., London 1911, BOWER, Code of Actionable Defamation, 2d ed., 1923.

³ GATLEY, p. 169—185, FRASER, p. 187—96.

⁴ Fritagelsen angaar saavel civil som kriminel Forfølgning for libel, DAWSON, p. 77—78.

⁵ GATLEY, p. 185—88, — Referatprivilegiet omfatter derimod ikke Indholdet af Sagsakterne, men kun den offentlige Forhandling, ovenfor § 4, Note 1, og nedenf. i Teksten.

⁶ jfr. GATLEY, p. 314—19, FRASER, p. 199—204.

sin Rod i common law⁷, hvis Principper paa dette Omraade stadig har bevaret praktisk Gyldighed som Supplement til de kodificerede Retsregler, jfr. nedenfor.

Skønt Loven af 1888 kun bruger Udtrykket »privileged», antages det dog overvejende i engelsk Teori, at der hermed sigtes til det ovenfor definerede *absolutte* Privilegium.⁸ For at dette in concreto skal indrømmes, maa det imidlertid nøje paases, at alle Lovens Betingelser herfor foreligger. Idet der i det følgende vil blive Anledning til at gaa nærmere ind paa Fortolkningen af enkelte af disse, skal her blot i Overensstemmelse med de almindelige Lovkommentarer fremhæves, at Loven af 1888 i alt opstiller følgende Betingelser for (den absolutte) Fritagelse for Ansvar for libel gennem Retsreferat: 1) at Referatet sker i *a newspaper*, sect. 4 smh. m. sect 1, af hvis Definition særlig kan fremhæves, at »newspaper» ikke omfatter Blade, imellem hvis Numre der ligger mere end 26 Dage; 2) at Referatet angaar, hvad der er fremført mundtligt under *offentlige* Retsforhandlinger; 3) at det udgør »*a fair and accurate report*»;⁹ 4) at det offentliggøres *samtidig* med Retsforhandlingerne; 5) at det *intel blasfemisk eller anstødeligt* (indecent) indeholder.¹⁰

Opfyldes disse Betingelser ikke, gælder det absolutte Privilegium som sagt ikke. Men heraf følger ikke, at Lovgivningens almindelige Regler om libel kommer til Anvendelse. Det antages nemlig, at det for den udtrykkelige Lovgivning gældende common-law-privilege for reports of judicial proceedings stadig kan komme til Anvendelse. Dette privilege er ikke »absolute», men kun »qualified», d.v.s. det gælder kun, indtil der føres Bevis for »(actual) malice», et uoversætteligt engelsk Retsbegreb, der i denne Forbindelse

⁷ jfr. Sagen USILL v. HALES, Common Pleas Division (1878), L.R. 3 C.P.D. 319, anført hos C. S. KENNY, Selection of Cases illustrative of English Criminal Law, 8 ed., Cambridge 1935, p. 442—44. Dommer LOPES udtaler i denne Sag: »On principles of public convenience, the ordinary rule is that no action can be maintained in respect of a fair and impartial report of a judicial proceeding, though the report contain matter of a defamatory kind and injurious to individuals.»

⁸ FRASER, p. 180, 198—200, GATLEY, p. 314—17, DAWSON, p. 40, BOWER, anf. Værk, p. 406—07, cfr. derimod ODGERS, anf. Værk.

⁹ jfr. navnlig GATLEY, p. 317 jfr. p. 300—09, og nedenfor § 7, I, B.

¹⁰ jfr. herved yderligere the Judicial Proceedings (Regulation of Reports) Act, 1926, sect. 1, subsect. (1) (a), nedenf. § 6, I, og om samme subsect. (1) (b) ovenfor § 4, II A 2.

nærmest lader sig omskrive saaledes, at det almindelige Injurieansvar indtræder, naar det godtgøres, at Offentliggørelsen er sket i ond Tro, i retstridig Hensigt eller ud fra personlige Hævn- eller Fjendskabsmotiver. Et saadant qualified privilege vil herefter navnlig kunne faa Anvendelse paa Retsreferater, der ikke sker i »newspapers», eller som ikke sker »contemporaneously».¹¹

Sammenfattende kan det herefter fastslaaes, at Pressereferatet i England i Almindelighed, nemlig naar det holder sig indenfor de ved Loven af 1888 afstukne Grænser, er lige saa frit stillet overfor — eller rettere sagt over — Injurielovgivningen som Retsforhandlingerne selv, og at det selv udenfor de nævnte Grænser nyder godt af et vidtgaende Privilegium i Forhold til denne Lovgivning.

En med den citerede Bestemmelse i Libel Amendment Act beslægtet Regel findes i den *franske* Presselov af 1881, Artikel 41, 3. Stk., saalydende:

»Ne donneront lieu à aucune action en diffamation, injure ou outrage . . . le compte-rendu fidèle, fait de bonne foi, des débats judiciaires . . .».¹²

Ifølge denne Bestemmelse er det korrekte (jfr. nærmere nedenfor om Fortolkningen af »fidèle, fait de bonne foi») Retsreferat beskyttet mod saavel kriminelt som civilt Ansvar for deri indeholdte Ærekrænkelser. Derimod antages det ikke, at Referatets Korrekthed udelukker den krænkede fra at udøve sin *Berigtigelsesret*, sin »*droit de réponse*», i det paagældende Blad.¹³ I herskende fransk Teori indfortolkes som Vilkaar for det ved Art. 41 hjemlede Privilegium, at det drejer sig om et ikke-forbudt Referat fra et *offentligt* Retsmøde, at Referatet er *samlidigt* (»contemporain») med Retsforhandlingen, samt at det fremkommer i den *periodiske Presse*, altsaa Betingelser, der i det væsentlige svarer til de i den engelske Lov af 1888 opstillede. De nævnte Vilkaar udledes først og fremmest af Bestemmelsens Retsgrund, nemlig at Referatfrihed for Offentlighedens Organer er »*un corrolaire de la publicité des débats judiciaires*», hvilken Retsgrund ikke gør sig gældende, naar de nævnte Betingelser svigter.¹⁴

¹¹ DAWSON, p. 32, 40—41.

¹² Om Bestemmelsens Forhistorie og Fortolkning, jfr. BARBIER, II, p. 185—91. — Angaaende de for selve Retsforhandlingerne gældende Ytringsprivilegier henvises til Udviklingen sammesteds p. 191—240.

¹³ BARBIER, I.c., p. 189, cfr. derimod p. 185 om Referat af Parlamentsforhandlinger, der ifølge Art. 41, 1. og 2. Stk. nyder absolut Immunitet.

¹⁴ BARBIER, I.c., p. 189—190.

Som en skarp Modsætning til de omtalte engelsk-franske Retsprincipper kan fremhæves Forholdene i *tysk* Ret. Medens det her vel erkendes, at der maa tilsikres en vis udvidet Ytringsfrihed for Udsagn, der fremsættes til Forsvar for Rettigheder eller til Varetagelse af berettigede Interesser, jfr. tysk Straffelov af 1871 § 193, og at hermed maa ligestilles bl.a. pligtmæssige Vidneudsagn¹⁵, antages det ikke i Almindelighed, at denne udvidede Ytringsfrihed tilkommer *Pressen* som Udøver af et særligt Kald til at varetage offentlige Interesser.¹⁶ Som streng Konsekvens af denne Opfattelse maatte det i og for sig antages, at *Pressen* for ethvert nok saa sandfærdigt Referat fra et offentligt Retsmøde maatte kunne ifalde Ansvar efter den tyske Straffelovs § 186 om »üble Nachrede«. Denne Konsekvens drages ogsaa af GLASER paa Grund af den foreliggende Retspraksis, og kun de lege ferenda tør han som Kriterium for Referatets Retmæssighed lade det være afgørende, om Gengivelsen af det ærerørige Udsagn var uundgaaeligt, naar Referatet skulde virke sandfærdigt (»Wahrheitsgetreue Mitteilungen aus öffentlichen Gerichtsverhandlungen, die ohne Beeinträchtigung der Wahrheits-treue des sie enthaltenden Berichts nicht unterbleiben konnten, sind straflos«).¹⁷

Et med den tyske Opfattelse stemmende Synspunkt er i *norsk* Teori blevet gjort gældende af JON SKJELVÅG i hans Værk: Om Ærekrænkelser efter norsk Ret (Kristiania 1910).¹⁸

¹⁵ LISZT-SCHMIDT, Lehrbuch des Deutschen Strafrechts, 25. Auflage, Berlin—Leipzig 1927, p. 511.

¹⁶ LISZT-SCHMIDT, anf. Værk, p. 512; jfr. nærmere den indgaaende Undersøgelse hos GLASER, p. 96—124, K. HÄNTZSCH, p. 256—66.

¹⁷ GLASER, p. 113. — Et lignende Kriterium er for nylig opstillet for gældende tysk Rets Vedkommende af ALEXANDER ELSTER i *Handwörterbuch der Kriminologie*, Berlin—Leipzig, 1936, II, p. 391—2: »Bei der Wiedergabe von Gerichtsverhandlungen wird die Erwähnung der strafbaren Handlung, Äusserung usw. nicht schon ohne weiteres press- oder polizei- oder strafrechtlich verfolgt werden können; namentlich nicht, wenn ihre Erwähnung zum Verständnis des Ganzen erforderlich war; herausgerissen oder ungebührlich und ohne Notwendigkeit hervorgehoben, wird sie jedoch den allgemeinen Strafgesetzen unterliegen können.«

¹⁸ Ifølge Forfatterens Udviklinger p. 364 ff. er *Referat af Retsforhandlinger* (og parlamentariske Forhandlinger) *principielt undergivet almindeligt Injurieansvar*. En Referent, som ikke har en offentligretlig Pligt til at gengive en Udtalelse, har herefter »aldrig ... ret til at referere

III. A. 1. I *dansk* Ret har det siden *Ørsted* været anerkendt, at et meget vidtgaaende *Ytringsprivilegium* maatte tilsikres Udsagn, der har Karakteren af pligtmæssige Udtalelser, eller som fremsættes til berettiget Varetagelse af eget eller andres Tarv, navnlig som Forsvar under Procesførelse.¹⁹ For de i saadanne Udsagn indeholdte ærekrænkende Sigtelser frafaldes ikke blot Krav om Sandhedsbevis, men ogsaa Krav om blot en vis objektiv Bestyrkelse. En mindre vidtgaaende, men dog væsentlig Udvidelse af den almindelige Ytringsfrihed er dernæst anerkendt med Hensyn til Sigtelser, der indeholdes i Klager eller Anmeldelser til offentlige Myndigheder,

en ærekrænkende beskyldning, som han ved er usand — uden at oplyse dette — selvom den er fremført af en offentlig myndighed f.ex. en domstol.» Er han i god Tro, vil han dog af subjektive Grunde som Regel undgaa Ansvar, idet man ikke kan kræve nogen selvstændig Undersøgelse fra hans Side af, hvad der er udtalt i en Retsafgørelse (p. 366, 367). Skeie *bestrid*er iøvrigt, *at der gælder en almindelig Berettigelse til at referere Domme*. Referatet er kun retmæssigt, naar det er »paakrævet og berettiget af almene hensyn» (p. 364). Spørgsmaalet om Domsreferaters Berettigelse stiller sig herefter »væsentlig forskjelligt, eftersom det gjælder straffesager eller civile sager, og efter karakteren af det skrift, hvori refereres (fagtidsskrift eller avis).» Iflg. Forf. foreligger de fornødne almene Hensyn som Regel ikke, naar Dommen angaar en borgerlig Sag, medens der i offentlige Straffesager oftere vil være en berettiget Interesse i Dommens Offentliggørelse, saaledes »i alle tilfælde, hvor forbrydelsen har vakt opsigt i videre kredse», og tillige ofte i Kraft af Hensynet til andre Mistænkte eller Sigtede. Forsaavidt Forf. til Støtte for disse Synspunkter henviser til, at Straffeloven kun i særlige Tilfælde har givet Hjemmel for, at Retten kan foreskrive Dommens offentlige Bekendtgørelse (norsk Straffelov §§ 254, 173 og 130), maa det bestrides, at der fra den Omstændighed, at saadan Hjemmel kun forekommer i begrænset Omfang, kan drages Slutninger angaaende Pressens (manglende) Berettigelse til uden særligt Paalæg i Dommen og uden Udgifter for Domfældte at kundgøre Dommens Indhold.

¹⁹ ØRSTED, *Nyt juridisk Arkiv*, 8. Bind, 1814, p. 224 ff., Goos, *Den danske Strafferets specielle Del*, 1895, I, p. 256 ff., KRABBE, p. 484 f. — Ifølge en Østre Landsrets Dom i Østre Landsrets Tidende (juridisk Tidsskrift) 1932, p. 169, gælder »en Sagførers Krav paa under Proceduren for Retten at kunne udtale sig frit, ikke . . . de i Stævningen eller overfor et Dagblad i Tilslutning til Sagens Behandling fremsatte Udtalelser.» Medens der ingen Tvivl er om Rigtigheden af det her antagne, forsaavidt angaar Udtalelser til Pressen (og tilsvarende maa gælde med Hensyn til Pressens Gengivelse af saadanne Udtalelser), er det næppe rigtigt at udelukke Udtalelser i Stævningen (og andre Aktstykker) fra Ytringsprivilegiet, se om engelsk Ret ovenfor ved Note 5.

eller er forbundet med Udøvelsen af privat Paatale, idet saadanne Sigtelser erkendes for retmæssige, selv om deres Sandhed ikke kan bevises, naar der dog objektivt er en vis Føje for Mistanke, og Sigtelsen er fremsat i god Tro.²⁰

Disse Privilegier angaar imidlertid umiddelbart kun selve Sigtelsens Fremsættelse i den særlig Berettigelse skabende Situation, og der lader sig i hvert Fald ikke opstille nogen almindelig Regel om, at de skulde kunne finde tilsvarende Anvendelse paa Referat. Spørgsmaalet ses ikke undersøgt i Sammenhæng, men for et enkelt Punkts Vedkommende, nemlig med Hensyn til Berettigelsen af at referere, at Politianmeldelse (eller Klage til Myndighederne) er indgivet, er det udtrykkeligt antaget, at det for selve Anmeldelsen gældende Privilegium *ikke* kan paaberaabes.²¹ En almindelig Regel om, at Pressen som saadan udøver en berettiget Varetagelse af andres, specielt Offentlighedens Tarv bl.a. gennem Retsreferater o. lign., kan næppe heller uden positiv Hjemmel anerkendes for gældende Ret i Danmark. Endelig vilde det være urigtigt at bestride Retstridigheden af et Pressereferat af et ærekrænkende Udsagn i offentligt Retsmøde ved en Henvisning til, at Udsagnets Offentlighed fra først af hindrer en retstridig »Udbredelse». Faktisk ligger Forholdet jo saaledes, at det først er Referatet, der bevirker den egentlige, for den krænkede Person skæbnesvangre Udbredelse.

2. Nogen Retmæssighedshjemmel for Pressereferatet kan heretter lige saa lidt findes i mere almindelige Grundsætninger indenfor Injurielæren som i de udtrykkelige Lovbud om Ærekrænkelser, der ganske tier herom. Ikke desto mindre er det sikkert *den almindelige Opfattelse* ikke blot i Pressekrede, men ogsaa udenfor disse, at et Pressereferat *normalt maa være retmæssigt, naar det korrekt gengiver, hvad der er passeret i offentligt Retsmøde*. Denne Opfattelse, der staar i Vekselvirkning med det praktiske Livs Erfaring for, at saadanne Referater daglig fremkommer upaataalt i ethvert Dagblad, maa aabenbart lægges til Grund for den juridiske Udformning af, hvad der er gældende Ret paa dette Omraade. Et modsat Udgangspunkt vilde betyde en alt for teoretisk Abstraktion fra de virkelige Livsforhold.

²⁰ ØRSTED, l.c., p. 228—30, GOOS, l.c., p. 259—61, KRABBE, p. 485.

²¹ KRABBE, p. 477, jfr. U.f.R. 1924, p. 308. — Jfr. herved Højesterets Dom i U.f.R. 1912 A, p. 21 (»Er Fuldmægtig N.N. anmeldt for Falsk og Bedrageri?»).

Bag den almindeligt antagne principielle Retmæssighed af et Retsreferat uanset det refereredes injurierende Karakter ligger sikkert en udbredt Følelse af, at Retsplejen er et *offentligt Anliggende*. Man er indlevet med den Forestilling, at man har et naturligt Krav paa at faa at vide, hvad der sker i Retten.²² Pressen opfylder ikke blot en Nysgerrigheds- eller Sensationstrang ved at give Besked herom, men den *tilfredsstiller et socialt Behov efter Orientering* om, hvad der foregaar, hvorledes det staar til i det Samfund, hvori man lever. Overfor dette Behov maa Hensynet til den Enkelte i vidt Omfang vige. Skulde Pressen undlade ethvert Referat, der kunde indeholde en ubeføjet Ærekrænkelse for en i Sagen impliceret Person, vilde Referat praktisk være umuliggjort med Hensyn til de fleste Straffesager før Domfældelsen og for en betydelig Del af de borgerlige Sager, i hvilke Processkrifter og Procedure, Partsforklaringer og Vidneafhøringer ofte rummer alvorlige Sigtelser, ikke mindst i Injuriesager, der ofte med Rette paakalder Offentlighedens Interesse i særlig Grad. Men er Referat af ærekrænkende Udtalelser i offentlige Retssager principielt tilladeligt uden selvstændigt Injurieansvar for Referenten, vilde det være praktisk uforeneligt hermed, om man dog som Ansvarsomraade vilde udsondre de Sigtelser, for hvilke Fremsætteren kun var dækket ved de ovenfor omtalte særlige Ytringsprivilegier i Retsplejens Interesse. For Referenten vil det som Regel være umuligt at vide, om en given Udtalelse fremsættes med Dækning i et Sandhedsbevis eller ej. Man nødsages derfor til at opstille en generel Regel for eller imod Referatberettigelsen.

I Overensstemmelse med det her anførte er ogsaa nyere dansk Teori. KRABBE udtaler saaledes (p. 476), at ikke blot er Referater af en afen offentlig Myndighed udtalt Formening (Dom, Tiltale, Fængslingskendelse) ikke retsstridige, hvilket allerede følger af, at det, der her refereres, ikke kan siges at være nogen Ærefornærmelse; men »heller ikke Referater af i og for sig ærefornærmende Udtalelser,

²² Den samme Tankegang som udtrykt i Teksten er for selve Dommenes Vedkommende klart formuleret af Dommer FRY i Sagen Macdougall v. Knight (1890) 25 Q.B.D., 11: »The judgment of a judge of the land is in itself an act of such a public and distinct character as to make it to the interest of the commonwealth that they should know it *in toto* . . . In coming to that conclusion we are arriving at a decision in accordance with the ordinary practice of the public Press, with the usages of society, and with the convenience of Her Majesty's subjects . . .»

der er faldne i en Retssal . . . kan anses for Overtrædelser af Injurie-lovgivningen.» Hermed stemmer ogsaa den nyeste Domspraksis.²³

3. Naar man saaledes ud fra Forholdets Natur maa opstille en Grundsætning, der svarer til den i engelsk og fransk Ret udtrykkeligt hjemlede Referatfrihed i Forhold til Injurielovgivningen, bliver det et praktisk vigtigt Spørgsmaal, om visse *Begrænsninger* i denne Frihed, saaledes navnlig de i de nævnte Retsforfatninger fremhævede, dog af Hensyn til de Injurierede maa anerkendes.

Hovedsynspunktet for Anerkendelsen af den fri Referatret var ifølge det foregaaende Umuligheden af generelt at udsondre alt, hvad der efter almindelige Regler kunde medføre Injurieansvar, fra Referatet, naar dette skulde fyldestgøre det sociale Behov, hvori det finder sin egentlige Berettigelse. Undtagelser fra den heraf følgende Grundsætning om fri Adgang til Referat ogsaa af injurierende Udsagn i Retssalen kan nu tænkes *dels* i Tilfælde, hvor Hensynet til den krænkede gør sig gældende med en ganske særlig Styrke, *dels* hvor Udsondringen er særlig let praktikabel ifølge Udsagnets rent objektive Karakter eller af andre særlige Grunde.

I førstnævnte Henseende synes imidlertid det bedst egnede Middel til Undgaaelse af Skadetilføjelse gennem Pressereferatet at være de i § 4 omtalte *Referatforbud*. Paa den ene Side taler særlige Grunde her for at give den krænkede et særlig effektivt Værn, paa den anden Side afskæres hermed Tvivl i Relation til Pressen om Referatets Berettigelse. Gengives ærekrænkende Udsagn i Strid med et Referatforbud, maa Ansvar efter Injurielovgivningen konkurrere med det særlige Ansvar for Krænkelse af Referatforbud.

Angaaende sidstnævnte Gruppe af Tilfælde bemærkes følgende:

a) Saafremt Udsagnet allerede ifølge sin Form aabenbart er util-

²³ jfr. Præmisserne til Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1937, p. 196, og den paa et lignende Synspunkt hvilende Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1934, p. 1150, der frikendte for Ansvar for Gengivelse i Dagspressen af en paa et stort, offentligt tilgængeligt Møde vedtaget Resolution, der indeholdt en (ubeføjet) Sigtelse mod Medlemmer af Politiet for at have været berusede under Udførelse af Tjeneste. Det fremhæves i Dommen, at Resolutionen blev vedtaget offentligt »under Forhold, der medførte, at Resolutionen havde en vis samfundsmæssig Interesse». Cfr. derimod Østre Landsrets Dom i Østre Landsrets Tidende (Juridisk Tidsskrift) 1932, p. 187 (Referat af Udtalelser paa et offentligt Møde, hvortil Pressen var indbudt, straffet som Injurier) og Forudsætningen (»allerede paa Grund heraf») i Højesteretsdom i U.f.R. 1886, p. 950.

børligt, er hermed givet et objektivt Kriterium for dets Udelukkelse fra Referat, og en saadan Udelukkelse vil ikke kunne hæmme Referatadgangen i Almindelighed. *Grove Ringeagtsytringer* burde derfor, selv om intet udtrykkeligt Referatforbud er nedlagt, næppe være Genstand for ansvarsfrit Referat. Indeholder Ytringen tillige en Sigtelse, maa Referatet kunne blive retmæssigt, naar Sigtelsen gengives i tilbørlig Form.

b) Saafremt Udsagnet angaar *Forhold eller Personer, der aabenbart er Sagen uvedkommende*, gælder lignende Betragtninger, som i forrige Tilfælde anført. Kriteriet er objektivt velegnet for en Afgrænsning, og almene Hensyn taler ikke for nogen fri Referatret. I Klasse hermed bør maaske stilles Tilfælde, hvor Sigtelsen er *aabenbart grundløs*.

c) En Forudsætning for det omhandlede Referatprivilegium maa det naturligvis være, at det refererede med Føje *kan siges at være en Del af Retsforhandlingerne*. Hertil er det ikke tilstrækkeligt, at den paagældende Udtalelse er faldet i Retssalen. En ærefornærmende Ytring fra en Tilhører vil saaledes falde udenfor Beskyttelsen, baade for Tilhørersens eget og Referentens Vedkommende, og det samme vil efter Omstændighederne kunne være Tilfældet med Hensyn til Ytringer af Vidner eller Parter, efter at de har aflagt Forklaring for Retten og er aftraadt, omend de endnu befinder sig i Retslokalet.²⁴

d) Endelig kan der være Grund til at gøre Undtagelse for Tilfælde, hvor Referatet er forbundet med mala fides eller lignende subjektivt dadelværdige Omstændigheder. Reale Betragtninger taler ikke for at optage engelsk Rets noget kunstige Regel om »absolute privilege» for visse Retsreferater og et blot »qualified privilege» for andre (ovenfor under II). Paa den anden Side synes heller *ikke en almindelig Regel* om Injurieansvar for Retsreferater i »ond Tro» at burde opstilles. Normalt maa det være ligegyldigt, om den for Referatets Offentliggørelse ansvarlige Person har haft den eller anden Viden eller Opfattelse med Hensyn til Rigtigheden af det refererede Udsagn, forudsat at Referatet i sig er korrekt. Læserne kan ikke i Referatet se en Tilkendegivelse af, at Bladet gaar ind for Sandheden af det refererede Udsagn. Hvad der interesserer, er,

²⁴ jfr. herved GATLEY, p. 306—07, om Ansvar for Referat af Bemærkninger fremsat af »bystanders».

at det er blevet fremsat af den Person, fra hvem det angives at hidrøre. Det rent tilfældige Forhold, om vedkommende Journalist eller Redaktør har haft et personligt Kendskab til de i Referatet ommeldte Begivenheder, maa som Regel være ganske irrelevant. Det kan ikke forlanges, at et Blad skal undlade at bringe Stof, der er af Interesse for Læserne, og som muligvis vil blive bragt af andre Blade, fordi et saadant Kendskab foreligger. Noget andet er, at et personligt Forhold til Sagen eller dens Parter bør gøre en Retsreferent inhabil og føre til, at han erstattes med en anden, hvorved Spørgsmaalet bortfalder. — Hvad her er anført om Kendskab, maa saa meget mere gælde om blotte Formodninger. — Medens »ond Tro» i almindelig Forstand herefter næppe bør opstilles som særlig Undtagelsesgruppe, gælder noget andet maaske efter Omstændighederne, hvor det kan paavises, at Offentliggørelsen af Referatet ikke har været motiveret af almindelige bladmæssige Efterretningshensyn, men er *udsprunget af en særlig Skadehensigt* eller af Bladtjenestens uvedkommende Motiver.²⁵ En saadan Undtagelsesgruppe vil sikkert ikke have stor praktisk Betydning paa Grund af Bevisvanskeligheder. Men helt uden Værdi er det dog ikke, at den anerkendes. Den vil saaledes kunne faa Betydning med Henblik paa Tilfælde, hvor det efter almindelig Reportagepraksis maa forekomme paa-faldende, at en bestemt Sag eller Dele deraf overhovedet er blevet trukket frem til offentlig Gengivelse, eller hvor denne har faaet et usædvanligt Omfang (eller Udstyr, jfr. nedenfor), og det da viser sig, at der bestaar et personligt Modsætningsforhold mellem den ved Referatet krænkede og vedkommende Referent, eller at denne maaske endog er betalt af Modparten for at slaa Referatet op.

4) Selv om Referatet i Overensstemmelse med den i det foregaaende hævdede Hovedregel er *straffrit* i Forhold til Injurielovgivningen, vil det, ifølge hvad der i Almindelighed antages med Hensyn til Betingelserne for Mortifikation, kunne *kendes ubejdet*, naar det objektivt indeholder en ubevist Sigtelse.²⁶ Det maa dog erkendes, at det som Regel vilde være lidet rimeligt at bringe Mortifikationsinstituttet til Anvendelse overfor i og for sig korrekte Retsreferater. Mere tiltalende forekommer den ovenfor ved Note 13

²⁵ jfr. med Hensyn til Spørgsmaalet om det erstatningsretlige Ansvarsomraades Udvidelse i Kraft af Skadevolderens Skadehensigt eller egennyttige Motiver HENRY USSING, Erstatningsret, 1937, p. 62—66.

²⁶ jfr. KRABBE, p. 493.

omtalte franske Ordning, der giver Adgang til at udøve en *Berigtigelsesret* i Anledning af det krænkende Referat.

B. Den under A fremsatte Udvikling angaaende gældende Ret maa som begrundet i Forholdets Natur i det hele danne Grundlaget for en Ordning *de lege ferenda*. Grundtrækkene i denne med Henblik paa det korrekte Referats Forhold til Injurielovgivningen kan da *sammenfattes* saaledes: 1) I det ovenfor § 4 B 2 nævnte Omfang bør individuelle Interesser kunne værnes ved *Referatforbud*. Referater i Strid med saadant Forbud omfattes af den almindelige Injurielovgivning. 2) Referat fra offentlige Retsmøder, der ikke strider mod noget Referatforbud, er *normalt* fritaget for Ansvar efter Injurielovgivningen, naar ingen Indvending kan gøres mod Referatets Korrekthed i Indhold og Form. Saadan Fritagelse gælder *dog ikke* ubetinget med Hensyn til Referat af grove Ringeagtsytringer, af Sagen uvedkommende eller aabenbart grundløse Sigtelser, samt af Sigtelser, der er refereret i Skadehensigt eller paa Grund af uagt-værdige Motiver.

Nogen udtrykkelig Kodifikation af disse Regler forekommer ikke paakrævet eller blot hensigtsmæssig. En vis Frihed for Praksis med Hensyn til Bedømmelsen af Grænsetilfælde vil være at foretrække.

§ 6.

b. Referat, hvis Indhold iøvrigt er retstridigt.

I. Bortset fra den Ulovlighed, der ifølge det i § 4 bemærkede kan klæbe ved et i og for sig tilladt Referat paa Grund af det refereredes injurierende Karakter, kan Spørgsmaal om et saadant Referats Retstridighed navnlig opstaa, naar Gengivelsen af vedkommende Retsforhandling eller Del deraf er egnet til at *krænke almene Følelser*, som i *øvrigt nyder Retsbeskyttelse*, saaledes efter gældende Ret Blufærdighedsfølelsen og i et vist Omfang den religiøse Følelse. Kan det antages, at Pressen uhæmmet af Lovgivningen om *Udbredelse af utugtige eller blasfemiske Skrifter* kan referere enhver Detaille i en offentlig Retsforhandling?

A. I Lovgivninger, der giver vid Adgang til at lukke Dørene af Hensyn til Sædeligheden eller til af lignende Grunde at nedlægge Referatforbud, vil Spørgsmaalet sjældent faa større praktisk Betydning. Selv om man i Praksis i vidt Omfang undlader at benytte

denne Adgang og faktisk ofte lader selv alvorlige Sædelighedssager foregaa for aabne Døre, viser Erfaringen, i hvert Fald i Danmark, at anstødelige Referater kun yderst sjældent fremkommer i Pressen. Men med Henblik paa Undtagelsestilfælde har Spørgsmaalet dog en ikke ringe Interesse, der forøges for de Lovgivningers Vedkommende, som kun giver en mere indskrænket Hjemmel for Dørlukning og Referatforbud.

1. Det er naturligt, at Spørgsmaalet har givet Anledning til særlig Lovregulering i *England* med den her gældende strenge Gen-nemførelse af Offentlighedsprincippet.¹ Allerede den ovenfor cite-rede sect. 3 i the Law of Libel Amendment Act, 1888, forbeholdt Ansvar for Offentliggørelse af »any blasphemous or indecent matter». En mere udførlig Regel foreligger nu i *Judicial Proceedings (Regulation of Reports) Act, 1926*, hvis Formaal er »to regulate the publica-tion of reports of judicial proceedings in such manner as to *prevent injury to public morals*». Efter Lovens sect. 1, subsect. (1) (a) er det ikke tilladt i Forbindelse med nogen Retssag at offentliggøre »any indecent matter or indecent medical, surgical or physiological details being matter or details the publication of which would be calculated to injure public morals». For Overtrædelse fastsætter subsect. (2) Straf af Fængsel indtil 4 Maaneder eller (og) Bøde indtil 500 Pund. — Det kan bemærkes, at man ogsaa før de her nævnte udtrykkelige Lovbestemmelser ansaa det for udelukket at bygge noget Forsvar mod Strafforfølgning for Pornografi (obscene libel) paa den Omstændighed, at den anstødelige Tekst udgjorde en Del af et Retsreferat.²

2. Hvor ingen særlig Lovgivning regulerer Spørgsmaalet, vil det sikkert stemme med den almindelige Opfattelse — ligesom tid-ligere i engelsk Ret — at *Lovgivningens almindelige Regler om Porno-grafi og Blasfemi* bringes til Anvendelse paa Offentliggørelse uden-for Fagpressen af Retsreferater, herunder ogsaa Domsreferater. For den anstændige Del af Pressen vil dette ikke betyde nogen Byrde i Forhold til gældende Bladpraksis paa dette Omraade, og overfor den Outsiderpresse, der maatte forsøge i Ly af »Retsreferat» at bringe Stof af den omtalte Art, er der Grund til at udøve en haardhændet Repression.

¹ DAWSON, p. 40, 90.

² DAWSON, p. 90.

3. Efter gældende Ret vil Strafbarhedsomraadet for anstødelige Retsreferater være udtømt med de i Lovgivningen i Almindelighed forekommende Offentliggørelsesforbud. *De lege ferenda* opstaar Spørgsmaalet om en særlig, videregaaende Lovgivning til Værn mod Retsreportage, der vel ikke har en ligefrem utugtig Karakter, men som dog er anstødelig, egnet »to injure public morals». Paa Grund af Kriteriets Uskarphed og den dermed forbundne Fare for det legitime Retsreferat skal dog intet Forslag i saa Henseende opstilles, saa længe Talen er om et i og for korrekt Referat, der fremtræder i normalt Udstyr.

II. Som et andet Forhold, der kunde tænkes at medføre, at et i og for sig korrekt Retsreferat blev retsstridigt, kan nævnes, at Referatet er *egnet til at indvirke skadegørende paa Processens Forløb*, dels med Hensyn til dens Oplysning, dels med Hensyn til dens uheldede Paadømmelse. Med en engelsk Retsterminologi kan Forhold af denne Art henføres under Betegnelsen »*contempt of court*».³ Der er imidlertid ingen Grund til at komme ind paa en nærmere Undersøgelse af disse Tilfælde, hverken de *lege lata* eller *ferenda*, i Forbindelse med Omtalen af det korrekte Referat.⁴ De Farer, et saadant undtagelsesvis kan medføre i de nævnte Henseender, modarbejdes mest hensigtsmæssigt gennem *særlige Referatforbud* med dertil knyttede Sanktioner, jfr. ovenf. § 4, I.

III. Det ligger i Sagens Natur, at Forhold, der angaar Parters og Trediemands *Privatliv*, i vidt Omfang maa fremdrages og kommenteres under Retsforhandlinger. Den i Almindelighed hjemlede Beskyttelse mod Krænkelser af Privatlivets Fred maa her lide tilsvarende Indskrænkninger som Beskyttelsen mod Ærekrænkelser. Det maa saaledes anses for retmæssigt at aabenbare Privatlivet tilhørende Forhold i offentligt Retsmøde, naar det sker til Varetagelse af eget eller andres Procestarv⁵, hvori objektivt ligger, at Omtalen

³ jfr. nærmere nedenf. § 14, I.

⁴ jfr. at fair and accurate report i engelsk Ret i Almindelighed anses at udelukke contempt of court, selv om saadant Referat efter Omstændighederne, navnlig naar det drejer sig om Referat fra forberedende Møder i en Straffesag, kan paavirke Nævningerne ugunstigt overfor Sigtede. Dette støttes ikke umiddelbart paa Libel Amendment Act, 1888, sect. 3, hvis Privilegium direkte kun angaar Ansvarsfrihed overfor Injurie-lovgivningen, jfr. DAWSON, p. 96--7.

⁵ jfr. KRABBE, p. 465, KJERSCHOW, Almindelig borgerlig Straffelov av 22. Mai 1902, Oslo 1930, p. 899.

af det paagældende Forhold maa være et nødvendigt eller dog rimeligt begrundet Led i Procesførelsen. Mod de heraf flydende Ulemper eller Ulykker for Parter og Trediemænd maa Værn søges først og fremmest i Lovregler om Dørlukning og Referatforbud, jfr. ovenfor § 3 og § 4, II, eller i Vidnefritagelsesregler, jfr. herved den i Rpl. § 170, 3. Stk. ved Loven af 23. Juli 1932 optagne Bestemmelse, hvoraf fremgaar, at der ikke kan stilles et Vidne Spørgsmaal om, hvorvidt det er straffet for mere end 10 Aar siden, medens Spørgsmaal, om Vidnet i de sidste 10 Aar er blevet idømt eller har udstaaet Straf, eller om det er under Tiltale for eller nogen Sinde er fundet skyldig i falsk Forklaring for Retten, skal stilles og besvares skriftligt, og kun Retten og Parterne maa gøres bekendt med Svaret, hvorhos de givne Oplysninger ikke uden »tvingende Grunde» maa benyttes under Retsforhandlingerne, jfr. § 183, 1. Stk.

Finder Offentliggørelse Sted i Pressen i Strid med Referatforbud, kan der næppe være Tvivl om, at Ansvar for den i det refererede indeholdte Fredskrænkelse maa kunne paalægges (efter privat Paa-tale) i Konkurrence med Ansvar for Overtrædelsen af Referatforbudet. Dette maa gælde ikke blot, naar Retsforhandlingen fandt Sted for lukkede Døre, men ogsaa naar Forhandlingen var offentlig, idet Referatforbudet fastslaar, at en *videre* offentlig Udbredelse er utilstedelig, hvilket formentligt maa kunne ligestilles med det i Straffelov 1930 § 263, 1. Stk., Nr. 3 indeholdte Kriterium for Retstridigheden, at det paagældende Forhold »med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden».

Mere tvivlsomt er Spørgsmaalet, hvor Forhandlingen har været offentlig, og Gengivelsen ikke rammes af noget Referatforbud. At det paagældende Forhold har været fremdraget i et Retsmøde, behøver efter det ovenfor anførte ingenlunde at være ensbetydende med, at det faldt udenfor Kredsen af »Privatlivet tilhørende Forhold». Problemet er netop, om et Forhold, hvis private Karakter i øvrigt er uomtvistet, f. Eks. et Kærlighedsforhold, prisdømmes til offentlig Udbredelse blot i Kraft af, at det har været fremført under en Retsforhandling. Det er klart, at de særlige Grunde, der motiverer et Ytringsprivilegium i Relation til Fredsbeskyttelsen for selve Retsforhandlingerne, ikke uden videre legitimerer Referatet. Skal dette være ansvarsfrit, maa det støttes paa lignende Grunde som anført til Forsvar for, at Referat af ærekrænkende Udsagn under Retsforhandlingerne principielt er ansvarsfrit (overfor § 5, III),

nemlig at Retsreferatet opfylder en vigtig, social Funktion, hvis praktiske Gennemførelse vilde umuliggøres, saafremt der i Almindelighed kunde paadrages Ansvar for Krænkelser af den omtalte Art. At denne Betragtning gælder ogsaa i Relation til Fredskrænkelse synes klart. Man tænke sig blot, hvad der vilde blive tilbage af en Retsreportage, der skulde udsondre alt — ogsaa i Referatet af Straffesager — der angik de personlige Forhold, som normalt er beskyttet mod Offentliggørelse.

Men naar man da som Hovedregel maa hævde, at Retsreferatet (bortset fra Referatforbud) ikke kan paadrage Ansvar som Fredskrænkelse,⁶ er der Grund til at anerkende Undtagelser beslægtede med dem, der maatte anerkendes i Relation til Injurieansvaret. Hvor det saaledes ifølge objektive Kriterier er aabenbart, at Omtalen af Privatforholdet ikke har nogen rimelig Sammenhæng med Procesførelsens Formaal, eller hvor Gengivelsen subjektivt er forbundet med Skadehensigt, vil Referatet kunne miste sin Retmæssighed.⁷

Hvad der her er anført, gælder i lige høj Grad med Henblik paa gældende dansk Ret som de lege ferenda.

⁶ Dersom Referatet paa een Gang indeholder en Overtrædelse af Forbudet i Rpl. § 1017 mod urigtige Meddelelser og Fredskrænkelse kan den forulempede Person paatale sidstnævnte, medens det Offentlige afgør, om Paatale for Overtrædelse af § 1017 skal finde Sted, jfr. Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1926, p. 428.

⁷ Referat af afsagte *Domme* vil efter gældende Ret formentlig aldrig kunne udgøre en Krænkelse af Privatlivets Fred, idet Domme, der jo altid skal afsiges i offentligt Retsmøde, betragtes som offentlige Akter, mod hvis Gengivelse intet Forbud kan nedlægges, cfr. de ovenfor i § 4, II, B, anførte Betragtninger de lege ferenda, ifølge hvilke der efter Omstændighederne bør kunne nedlægges Forbud mod Offentliggørelse af (Identitetsangivelser i) Domme. Er saadant Forbud nedlagt, maa Offentliggørelse eventuelt kunne paadrage Ansvar som Krænkelse af Privatlivets Fred. — Referat af *Forlig*, der indgaas i Forligskommissioner eller i lukket Retsmøde, maa allerede efter gældende Ret kunne rammes som Fredskrænkelse; derimod kan det omtvistet, hvorvidt et Retsforlig iøvrigt i denne Henseende maa sidestilles med en Dom, cfr. Højesteretsdom i U.f.R. 1912 p. 902 (et under en privat Politisag inden Retten indgaaet Forlig kan »ikke i og for sig medføre, at et ellers som Privatliv beskyttet Forhold bliver frit tilgængeligt for offentlig Omtale i Pressen»), jfr. ovenfor § 3, Note 2.

B. UKORREKT REFERAT.

§ 7.

Afgrænsningen mellem korrekt og ukorrekt Referat.

I. Medens alle er enige om Strafværdigheden af et positivt urigtigt eller ligefrem opspundet »Referat» og om, at det ikke kan nyde godt af de særlige Privilegier, der indrømmes det korrekte Referat, er Behandlingen af Grænsetilfældene forbundet med Vanskeligheder.

A. Det første Spørgsmaal, der opstaar, er, om det er muligt ved en bestemt *legal Definition* at fastsætte en Grænselinie mellem det korrekte (og derfor beskyttede) og det ukorrekte Referat. Paa Forhaand maa det antages, at skarpe Kriterier i saa Henseende ikke kan formuleres i en almindelig Definition, og denne Antagelse bekræftes, naar man betragter de Forsøg, der er gjort i Lovgivningerne paa at opstille generelle Direktiver.

Ser man saaledes paa de ovenfor i § 5, II, nævnte Bestemmelser i *engelsk* og *fransk* Ret om, at Referatet for at nyde Beskyttelse overfor Injurielovgivningen skal være »*fair and accurate*» (Law of Libel Amendment Act, sect. 3), »*fidèle et fait de bonne foi*» (fransk Presselovs Art. 41), hvormed kan jævnføres den i den *danske* Rpl. ved Loven af 1936 optagne Bestemmelse om, at »offentlig Gengivelse af Retsforhandlinger skal være »*objektiv og loyal*» (Rpl. § 1017, 1. Stk.)¹, er det klart, at saadanne brede Principregler overvejende maa være af blot pædagogisk Værdi.

B. Fra Teoriens Side kan navnlig følgende Betragtninger fremhæves til Belysning af, hvad der maa indlægges i de nævnte Regler om, at et Referat bør være »fair», »objektivt», »loyalt» etc., hvilke Udtryk her samles under den fælles Betegnelse, at Referatet skal være *korrekt*. Disse Synspunkter er paa een Gang Fortolkningsbidrag og Udtryk for Forholdets Natur, idet de maa komme til Anvendelse, selv om Bestemmelser som de citerede ikke findes.

1) Der er almindelig Enighed om, at et Referat ikke bliver ukor-

¹ Bestemmelsen er indsat under Rigsdagsforhandlingerne i 1936, jfr. Folketings-Udvalgs Betænkning i Rigsdagstidende 1935-36 Tillæg B, Sp. 1315.

rekt, fordi det ikke ordret refererer *alt*.² Kvantitativt kan overhovedet ingen almindelige Grænser opstilles for, hvor omfangsrigt eller hvor kortfattet et korrekt Referat kan være. Afgørende er blot, at det — som det siges i engelske Domme — giver en fair Sammenfatning.³

2) Kvalitativt ligger der i Kravet om Referatets Korrekthed først og fremmest, at det med Hensyn til Indhold og *Overskrifter*⁴, Henvisninger etc. skal være *sandfærdigt*, paalideligt, at det, der berettes, er rigtigt, og at det, der udelades, ikke vilde ændre det Billede, som det refererede giver. Det er dette Krav, der sammenfattes i Udtryk som, at Referatet skal være »accurate»⁵ eller »fidèle».⁶

3) Som en særlig Side af Sandhedskravet fremhæves, at Referatet ikke maa give en *ensidig*, partisk Belysning af Sagen.⁷ Det er sær-

² GATLEY, p. 300, FRASER, p. 209—10, DAWSON, p. 37 f., BARBIER, II, p. 187.

³ »a fair abstract», »a fair summarized account», »substantially a fair account of what took place», se Domscitater hos GATLEY og hos FRASER, anførte Steder.

⁴ I engelsk Teori og Praksis opfattes Overskrifterne (»headlines») ikke som privilegeret Referat, men som comment, GATLEY, p. 307, jfr. nedenf. § 16, III, om Betingelserne for Ansvarsfrihed for comment. I engelsk Praksis stilles strenge Krav til Overensstemmelse mellem Overskriftens Indhold og de refererede Fakta. Som Eksempler paa Overskrifter, der har paadraget Ansvar, fordi de ikke var tilstrækkelig retfærdiggjorte gennem et korrekt Referat, kan anføres: »Shameful Conduct of an Attorney», »How Lawyer Bishop treats his clients» (Udtrykket ansaas at have en generel Betydning, medens Sagen kun angik et bestemt Tilfælde), »An honest lawyer», »Wilful and corrupt perjury», »Judicial delinquency», jfr. GATLEY, I.c., FRASER, p. 211—12. — Jfr. VINDING KRUSE's Kritik af *utilstrækkelige* Overskrifter (f.Eks. »Direktør Thorvald S. Møller dømt», hvor Domfældelsen angaar en civil Sag, men hvor Overskriften vildleder til at opfatte Dommen som kriminel), U.f.R. 1928 B, p. 124. — Jfr. ogsaa Domme i U.f.R. 1930, p. 672, 1934, p. 590, 1936, p. 293, 1937, p. 196.

⁵ De engelske Forfattere fremhæver, at enkelte smaa Unøjagtigheder er irrelevante, hvis Referatet som Helhed er korrekt, jfr. nærmere GATLEY, p. 300—01.

⁶ jfr. BARBIER, II, p. 187: »Un compte-rendu est *fidèle*, dès qu'il est exact; peu importe qu'il ne rapporte pas les paroles mêmes prononcées à l'audience, s'il en fait connaître le sens vrai et ne dénature pas les impressions pouvant en résulter... Il est fait de *bonne foi*, du moment ou l'intention de son auteur a été qu'il fut exact.»

⁷ DAWSON, p. 37: »it forms part of the test of a »fair and accurate report» that it should report the whole proceedings and not simply

lig hertil, der sigtes med Regler som »fair» eller »objektiv» Gengivelse. Klart ukorrekt er Referatet herefter, hvis det indskrænker sig til alene eller i det væsentlige at gengive, hvad der fremføres fra den ene Side.⁸ Dette kan forekomme uden egentlig ond Vilje fra Pressens Side. En Referent kan f.Eks. være til Stede om Formiddagen, medens Sagen procederes fra Sagsøgerens (Appellantens) Side. Om Eftermiddagen, naar Indstævnte faar Ordet, er han ikke længere til Stede, maaske fordi han dog ikke kan naa at faa Referat af denne Del af Sagen med i det Blad, han betjener. Der kan derefter fremkomme et Referat, der faktisk alene eller væsentlig gengiver Sagsøgerens Synspunkter. Hertil er maaske intet at sige, hvis Bladet Dagen efter bringer et lige saa indgaaende Referat af, hvad der anføres fra Sagsøgtes Side. Men dette sker ingenlunde altid. — I *engelsk* Litteratur fremhæves et beslægtet Eksempel fra Straffe-processen. Under den preliminary examination, der foregaar for Politiretten inden Sagens Henvisning til Domsforhandling, vil der navnlig foregaa Bevisførelse fra Anklagerens Side, og Retsmødet vil da som Regel give et for Sigtede ugunstigt Billede. Referatet vil derfor, selvom det spænder over hele Mødet og er ganske upartisk, give en ensidig Belysning i Forhold til det Materiale, der fremføres under Domsforhandlingen, og som muligvis medfører Frifindelse. Men dette søges i engelsk Presse saa vidt muligt afbødet ved, at man til sin Tid refererer enhver Frifindelse efter Domsforhandling.⁹ Skete dette ikke, kunde det risikeres, at Referatet fra

one particular portion which tells against one party.» GATLEY, p. 301: »The report should fairly state the effect of the evidence given, and the statements made on behalf of both parties to the proceedings.»

⁸ jfr. Redaktør FR. DALGAARD, Artiklen »Pressens Opgaver» i Skriftet »Forbrydelse og Samfund» ved Stephan Hurwitz m.fl. Forff., Kbhvn. 1937, p. 180: »Referaterne fra Retssalen skal være objektive og loyale. Det betyder ikke, at de skal være udførlige, men det, man fortæller, skal selvfølgelig være korrekt i den Forstand, at det giver et rigtigt Billede af Sagen. — Det vil ikke være objektivt og loyalt udførligt at referere 3 Vidner, der udtaler sig til Gunst for Sigtede, naar man knapt ofrer én Linie paa, at 6 Vidner udtalte sig ugunstigt.»

⁹ jfr. DAWSON, p. 37: »For this reason newspapers in London and other populous centres habitually report at least the bare fact of all acquittals at assizes or sessions, in view of the possibility that they might have already reported the police court proceedings against the acquitted person.»

Sagsforberedelsen mistede sin Beskyttelse som fair and accurate report. Der ligger heri et sundt Princip, som bør kunne tillægges Gyldighed ogsaa udenfor England.¹⁰

4) I *engelsk* Teori hævdes, at Referatet ikke maa give »*undue prominence*» til Bemærkninger fra Dommerens, Sagførers eller Vidners Side af personlig eller ærekrænkende Natur.¹¹ Dette Synspunkt maa billiges. Et Retsreferat, der af en langvarig Forhandling specielt udpiller saadanne Bemærkninger eller giver dem en uforholdsmæssig Fremhævelse, bibringer derved Læseren et skævt Billede af Retsforhandlingen, som om den bestod af lutter skarpe Udfald og »Sammenstød». Et saadant Referat er ikke loyalt.

5) Det antages fremdeles i *engelsk* Ret, at *Indblanding af Kommentar* (»comment») i Referatet bevirker, at dette mister sit Privilegium som fair and accurate.¹² Alene paa Grundlag af Forholdets Natur kan for dansk Rets Vedkommende næppe opstilles en ubetinget Regel om, at Sammenstilling af Referat og Kommentar, gør Referatet ukorrekt (med dertil knyttede Sanktioner, jfr. under II). Saafremt intet legalt Forbud mod en saadan Sammenstilling indføres, jfr. om Betimeligheden heraf nedenfor § 9, I, maa det bero paa de konkrete Omstændigheder, om Referat og Kommentar kan siges at være saaledes forbundet, at der ikke gives et objektivt og loyalt Indtryk af den refererede Retsforhandling.¹³

¹⁰ jfr. BARBIER, l.c., p. 187—88 med Henvisning til Cour de Cassation's Dom af 30. December 1904 (en Bladomtale, der alene refererede nogle Procesakter og Domfældelser, der var overgaaet en Sigtet, men som ikke gengav den offentlige, kontradiktoriske Domsforhandling, var ikke »fidèle»).

¹¹ DAWSON, p. 38.

¹² DAWSON, p. 39, FRASER, p. 211; jfr. herved VINDING KRUSE, U.f.R. 1928, p. 122.

¹³ Dette er i Virkeligheden ogsaa det Synspunkt, der anlægges i den ledende engelske Dom Hunt v. Star Newspaper Co., Ltd. (1908) 2 K.B., p. 319, hvor det hedder: »Comment, in order to be justifiable as fair comment, must appear as comment, and must not be so mixed up with the facts that the reader cannot distinguish between what is report and what is comment . . .» (min Fremhævelse), hvilket nærmere begrundes med, at »if fact and comment be intermingled so that it is not reasonably clear what portion (of the report) purports to be inference, he (the reader) will naturally suppose that the injurious statements are based on adequate grounds known to the writer, though not necessarily set out by him.»

6) Endelig¹⁴ maa det, i Overensstemmelse med, hvad der ovenfor i § 5, III, og § 6, III, er anført i Forbindelse med Behandlingen af ære- og fredskrænkende Referater, antages, at *Skadehensigt* (og lignende subjektive Momenter) kan gøre et objektivt uangribeligt Referat ukorrekt i den angivne Forstand.

II. Betydningen af, at et Referat i Henhold til ovenstaaende stemples som ukorrekt — uden dog at være af en saadan ligefrem usandfærdig Karakter som omhandlet i § 8 — maa for det første være, at det mister den Beskyttelse mod Lovgivningens almindelige Ansvar for dets Indhold, som ifølge Udviklingerne i §§ 5 og 6 kan tilkomme det korrekte Referat.¹⁵ Videregaaende Bestemmelser indeholder de positive Lovgivninger ikke. Meget taler imidlertid for at ændre en *lex imperfecta* som den nu i Rpl. § 1017 optagne Regel om objektiv og loyal Pressegivning til en virkelig Ansvarsregel. Et Bødeansvar for ensidig, illoyal Retsreportage vilde næppe, trods Kriteriernes Vaghed, udsætte Pressen for nogen urimelig Risiko.

§ 8.

Strafansvar for usandfærdigt Referat.

I. Udover den Beskyttelse mod ukorrekt Referat, som følger af det i § 7, II, anførte, kan der som nævnt være Trang til særlige Strafferegler for usandfærdige Referater.

En saadan Bestemmelse indeholdes i dansk Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 1, hvorefter »den, som i Tale eller Skrift, beregnet paa at virke i en videre Kreds, forsætlig eller ved grov Uagtsomhed . . . giver væsentlig urigtig Meddelelse om en Straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet», straffes med Bøder eller Hæfte. Bestemmelsen angaar ikke udelukkende eller først og fremmest Referat (eller hvad der udgiver sig for Referat), idet Ordet

¹⁴ Angaaende Spørgsmaalet om Referatets »*Samtidig*» som Betingelse for at anerkende det som Retsreferat med dertil knyttede Privilegier henvises til Udviklingen ovenfor § 2, I.

¹⁵ jfr. VICTOR HANSEN, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1937, p. 36, om, at den ovenfor citerede Bestemmelse i Rpl. § 1017 »vel ogsaa vil kunne give en vis Støtte for Erstatningskrav, som maatte blive rejst overfor Pressen».

»Meddelelse» sigter videre.¹ Men der er ingen Tvivl om, at den er anvendelig ogsaa paa Referater.

En særlig Referat-Strafferegel forekommer derimod i den *norske* Straffelovs § 432, der med Bøder straffer »den, som i trykt skrift gjengir retters (eller andre offentlige myndigheters) forhandlinger saaledes, at gjengivelsen på grunn av utelatelser eller tilføjelser eller på annen måte fremtrer som *forsettlig forvrenget*, eller som medvirker hertil».

Medens den danske Bestemmelse lægger den afgørende Vægt paa Urigtighedens Væsentlighed og subjektivt lader det være tilstrækkeligt, at der foreligger grov Uagtsomhed, kræver den norske Lov ubetinget Forsæt, men lader det objektivt være tilstrækkeligt, at Referatet kan betegnes som »forvrenget».² Den i den norske Lov indeholdte Beskrivelse af Forvrængningens Art (Udeladelse, Tilføjelse, anden Maade) udtrykker kun, hvad der ogsaa uden positiv Normering maa antages.

Bestemmelser af den her omtalte Type ses iøvrigt ikke i Almindelighed at forekomme i Lovgivningerne.³

II. En selvstændig Strafferegel angaaende urigtigt Retsreferat bør formentlig i Lighed med den norske Straffelovs § 432 begrænses til *forsætlige* Urigtigheder, hvorved opnaas en Udsondring af de virkelig graverende Tilfælde. I Overensstemmelse hermed er ogsaa § 9 i *Udkast til Lov om Pressens Brug*, afgivet af det ved Justits-

¹ jfr. nærmere om Bestemmelsens Fortolkning og Forhistorie nedenf. § 11, III.

² Naturligvis rammer heller ikke dette Udtryk Tilfælde, hvor »det uriktige gjelder ganske uvesentlige ting», KJERSCHOW, Almindelig borgerlig straffelov av 22. Mai 1902, Oslo 1930, p. 960, men Formuleringen stiller dog næppe objektivt saa store Krav som den citerede Bestemmelse i Rpl. § 1017.

³ Det ses undertiden antaget, at *engelsk* Ret paa dette Punkt indeholder et Forbillede i Reglerne om contempt of court, jfr. saaledes *Betænkning afgivet af Udvalget til Overvejelse af Ændringer i Presse oven, Kbhvn. 1926*, p. 15. Men dette beror vistnok paa en Misforstaaelse, jfr. DAWSON, p. 106, hvorefter Offentliggørelsen af en »inaccurate and misleading account of a trial» ikke vil udgøre nogen contempt of court, men blot medføre, at det særlige Privilegium i Henhold til Libel Amendment Act, 1888, fortabes. — Den i *fransk* Presselovs Art. 27 indeholdte Straffebestemmelse for Udspredeelse af falske Nyheder (»nouvelles fausses»), jfr. herom BARBIER, I, p. 346 ff., har efter sit nærmere Indhold ingen praktisk Relation til det her behandlede Spørgsmaal.

ministeriets Skrivelse af 22. December 1924 nedsatte Udvalg, Kbhvn. 1926. Sker saadan Begrænsning, er der paa den anden Side næppe tilstrækkelig Grund til udtrykkelig at betinge Strafbarheden af, at Urigtigheden er væsentlig. Ej heller er det rationelt at begrænse Reglen til Referat af *Straffesager*. Dette sker heller ikke i det nævnte Udkasts § 9, der forbyder at offentliggøre »usande, groft misvisende eller forvrængede Meddelelser om, hvad der er foregaaet i Retsmøder, hvad enten Meddelelsen fremtræder i Form af Referat eller paa anden Maade.» Den her angivne mere detaillerede Udformning af Urigtighedens Art er ikke paakrævet, naar Bødeansvar, som foreslaaet ovenfor i § 7, II, knyttes til Overtrædelse af Paabudet om objektive og loyale Referater.

I det omtalte Udkast § 9, 2. Stk., indeholdtes en Regel om, at Overtrædelse af det nævnte Forbud (kun) straffes, *naar Begæring derom fremsættes af vedkommende Ret*, samt at Retten, forinden den begærer Forholdet paataalt af Anklagemyndigheden, kan give vedkommende Lejlighed til at afgøre Sagen i Mindelighed med en Bøde. Disse Bestemmelser giver klart Udtryk for det af Udkastet fulgte Synspunkt, hvorefter urigtigt Referat betragtes som en Krænkelse af Retten. Bortset fra det tvivlsomme i Berettigelsen af dette Synspunkt⁴, kan der vel anføres gode praktiske Grunde for en Ordning som den foreslaaede, men det forekommer dog overvejende betænkeligt at betinge Retsforfølgningen af, at vedkommende Ret begærer Paatale og dermed faktisk gøres til Part i Sagen.

De her fremsatte Bemærkninger kan sammenfattes saaledes: Der bør opstilles en særlig Strafferegel, der uden nærmere Detaillering rammer den forsætlige Offentliggørelse af usandfærdigt Referat. Straffen kan passende, som i Rpl. § 1017, fastsættes til Bøde eller Hæfte. Paatalen bør være ubetinget offentlig.

C. SÆRLIGT OM REFERATETS FORM.

§ 9.

Medens der i betydeligt Omfang med Held lader sig opstille bestemte Lovregler til Regulering af Referaters *Indhold*, er det overordentlig vanskeligt at kodificere Bestemmelser angaaende deres *Form*. Saadanne Bestemmelser kan ikke undgaa at faa et meget

⁴ jfr. ovenfor i Note 3.

stift Præg. Og i afgørende Henseender vil en tilfredsstillende Løsning i hvert Fald afhænge af Pressens gode Vilje. Paa enkelte Punkter kan der dog med Støtte i de positive Lovgivninger være Tale om at opstille bestemte Regler.

I. Efter *engelsk* Ret maa et Referat klart *fremtræde som Referat*. Heri ligger navnlig, at *Referat og Kommentar maa holdes ude fra hinanden*.¹ Udtrykkelig Bestemmelser af saadant Indhold ses ikke at foreligge i de positive Lovgivninger. I dansk Presse er det ikke, eller har det i hvert Fald ikke tidligere været ualmindeligt, at der til et Retsreferat af en opsigtsvækkende Sag knyttes en journalistisk Indledning, hvori der gøres Rede for Sagen, eller en Skildring, der søger at gøre Retssalen og dens Stemning levende for Læseren, og undertiden føjes der yderligere til Referatet Bemærkninger om det Indtryk, Retsforhandlingen eller Dele deraf har gjort paa Tilhørerne og Referenten selv. Der kan formentlig opnaas almindelig Enighed, ogsaa med Pressens Folk, om, at Beskrivelser og Bemærkninger af den her omtalte Art i hvert Fald klart maa *formes som staaende for Bladets egen Regning*, som noget andet end det egentlige Referat. Men normalt vil der ganske vist ikke paa dette Punkt kunne indløbe nogen Misforstaaelse, da Indholdet i sig tilstrækkeligt viser, hvad der er Referat og hvad ikke. Af Hensyn til Faren for *Misforstaaelser* er der derfor næppe tilstrækkelig Grund til at foreslaa en Lovregel, gaaende ud paa en obligatorisk typografisk eller pladsmæssig Udskillelse af Kommentar fra Referat. Snarere kunde en saadan Regel tænkes begrundet i Hensynet til at undgaa en uberettiget *Paa-virkning* af Læseren, gennem den i Kommentaren liggende Tendens. For en saadan Paavirkning er der maaske større Fare i Tilfælde, hvor Kommentaren er knyttet sammen med Referatet, end i Tilfælde, hvor den er udsondret som en særskilt Artikel (selvom denne indeholdes i samme Nummer, eventuelt samme Side, af Bladet).² Men Ulemper af denne Art modvirkes dog bedst gennem Regler, der retter sig mod Kommentarens *Indhold*, jfr. herom nedenfor i Afsnittet om Kommentar. Hertil kommer Vanskelighederne ved at afgrænse en bestemt *Formregel*. Ligesaa uheldig en stemningsfarvet eller endog tendentiøs Indledning eller Resumering af et Retsreferat kan virke, ligesaa uskadelig og ubetænkelig kan en objektiv Sammenfatning af, hvad der er fremkommet under en

¹ jfr. ovenfor § 7, I.

² jfr. ovenfor § 7, Note 13.

langvarig Retsforhandling, være. Det vil dernæst ikke kunne undgaas, at selve Stoffets Udvælgelse, Overskrifter og Mellemoverskrifter, Typevalget, Placeringen af Stoffet og mange andre bladtekniske Forhold virker som en Kommentar, der i hvert Fald tilkendegiver, hvilken Betydning Bladet tillægger Referatet og dets enkelte Dele. En udtrykkelig Regel om Adskillelse rent typografisk eller pladsmæssigt af Referat og Kommentar vil derfor til en vis Grad blive illusorisk, hvis den ikke ledsages af Forskrifter, der helt ophæver Pressens Frihed med Hensyn til Tilrettelæggelsen af selve Referatet.

De lege ferenda forekommer det herefter ikke at være paakrævet at opstille særlige legale *Formforskrifter* paa det omhandlede Omraade. *Naar* Referatet trods eventuel Kommentar bevarer en objektiv og loyal Karakter (og i modsat Fald medfører Ansvar, jfr. ovenf. § 7, II), *naar* Kommentaren efter sit Indhold ikke overskrider de Grænser, som betinger dens Lovlighed, og *naar* det af selve Stoffets Affattelse klart fremgaar, hvad der er Referat, og hvad der er kommenterende Bemærkninger, maa den bladtekniske Placering af Stoffet være overladt til Pressen selv. Garanti mod Misbrug maa paa dette som paa flere andre af de Omraader, der her behandles, delvis søges i den Justits, Pressen selv udøver.

II. I *Østrig* er der ved en Forordning af 21. Juli 1933 givet bestemte Regler for den ydre Opsætning af »Mitteilungen aus der Tagesgeschichte und Aufsätze über Tagesfragen», hvorunder ogsaa maa falde Retsreferater. I Forordningens § 3 fastslaas, at Artiklerne kun maa trykkes med normal eller halvfed Fraktur eller Antiqua; der fastsættes Maksimalstørrelse for Typen (»Garmond») og Liniemellemrum (»höchstens einfach durchschossen»). Om *Overskrifter* og Mellemoverskrifter gives særlig indgaaende Anordninger med Hensyn til Skriftart og Maksimalstørrelse; flerspaltede Overskrifter maa højst fylde een Linie, enkeltspaltede højst to Linier; Maksimallængden er i alle Tilfælde 18 cm. Flere Overskrifter eller Mellemoverskrifter maa ikke kædes til hinanden. I en officøs Kommentar til Forordningen gøres der opmærksom paa, at det endvidere strider mod Aanden i de anførte Bestemmelser at anbringe saakaldte »*Blickfänger*» (Pile, Ringe, geometriske Figurer), »die zum Zwecke der sensationellen Aufmachung bei Überschriften verwendet werden».³

³ Zusammenstellung der auf dem Gebiete des Pressewesens derzeit geltenden Vorschriften. Bearbeitet von Dr. FRIEDRICH MEISTER, II. Auflage, Wien 1935 (Selbstverlag der Landeshauptmannschaft Niederösterreich), p. 73.

Den her omtalte Lovgivning indeholder et interessant Forsøg paa at hindre »*sensationel Opsætning*» af Bladefterretninger. Saa vidt ses, er dette Forsøg uden Forbillede i andre Lovgivninger. Og det egner sig utvivlsomt ikke til at efterlignes i Lande, hvor Pressen iøvrigt har bevaret sin Frihed. I Østrig er det udsprunget af ganske særlige Forhold, nemlig de for Landets Turisterhverv skæbnesvangre Sensationsmeddelelser i Pressen om Uroligheder, Attentater etc.

De nøje udpenslede Regler gaar sikkert ikke videre end, hvad der er paakrævet, hvis en Lovgivning mod Sensationsudstyr virkelig skal faa Betydning, idet almindelig holdte Bestemmelser i saa Henseende maa anses for værdiløse. Men netop derigennem illustrerer disse Bestemmelser, at Lovgivning paa dette Omraade er vanskelig forenelig med nordisk Mentalitet. Man vil her fremfor Bestemmelser, der gennem deres stive, smaalige Reguleringer let faar en komisk Karakter, foretrække en *frivillig* Ordning under den offentlige Menings Kritik.⁴ Nogen større Trang til restriktive Bestemmelser paa det behandlede Omraade kan heller ikke siges at foreligge med Henblik paa de nuværende Forhold i nordisk Presse.

III. Det Omraade indenfor Retsreportagens Form, hvor en fuldstændig Frihed volder størst Betænkelighed, er *Billedgengivelsen*. Ud fra flere Synspunkter kan denne volde ganske særlige Ulemper.

A. For det første kan selve Aftegningen eller Fotograferingen til Brug for Billedgengivelsen *indvirke generende paa selve Retsforhandlingen*, dels ved den direkte Forstyrrelse, den undertiden forvolder, dels indirekte ved at forplante en Følelse af Sensation og Uro til de i Sagen optrædende Personer, der faar Indtryk af at bevæge sig paa en Scene. Disse Gæner maatte formentlig allerede ifølge det almindelige Princip om Rettens Udøvelse af Rettergangspoliti

⁴ GLASER, p. 18 ff, anfører Resolutioner fra (de i sin Tid bestaaende) tyske Presseorganisationer mod »*Sensationsmache*», bl.a. gaaende ud paa, at der i Efterretninger angaaende Sædelighedssager skal undgaas »*sensationelle Überschriften und Stichworte*», og at i saadanne Sager »*die Erörterung über die Verhandlungen in Stimmungsbildern, wie die äussere Aufmachung der Berichte selbst, sich von jeder sensationellen Ausschmückung fernhalte.*»

⁵ jfr. for *tysk* Rets Vedkommende Amtliche Richtlinien, Nr. 198: »*Ob und inwieweit ein Zeichnen oder Photographieren im Gerichtssaal die ordnungsmässige Durchführung der Verhandlung beeinträchtigt, hängt von den Umständen des einzelnen Falles ab.*»

kunne berettigge et Forbud mod Tegnen eller Fotografering i Retssalen.⁵ Ex tuto er der dog i forskellige Lovgivninger optaget udtrykkelige Forbudsbestemmelser. Saaledes bestemmer dansk *Rpl. § 31, sidste Stk.* ⁶ »Det er forbudt at fotografere eller tegne i Retssalen under et Retsmøde, medmindre Dommeren i det enkelte Tilfælde giver Tilladelse dertil.» Overtrædelser straffes med Bøder fra 200 Kr. — En lignende, men mere udførlig Regel er optaget i *engelsk Ret* ved sect. 41 i *the Criminal Justice Act, 1925*. Ifølge dennes subsect. (1) (a) maa ingen »take or attempt to take in any court any photograph, or with a view to publication make or attempt to make in any court any portrait or sketch, of any person, being a judge of the court or a juror or a witness in or a party to any proceedings before the court, whether civil or criminal». Straffen er Bøder indtil 50 Pund. Som det vil ses, er Forbudet mod Fotografering absolut, medens Tegnen etc. kun er forbudt, naar det sker i Offentliggørelses-hensigt. Endvidere adskiller Bestemmelsen sig fra Reglen i den danske *Rpl.* ved kun at angaa Afbildning af Dommere, Vidner og Parter, altsaa ikke af Tilhørerne. De ovenfor nævnte Hensyn til Ro og Orden i Retslokalet taler afgjort for i begge de nævnte Henseender at foretrække den danske Regel. Disse Hensyn har imidlertid ikke været afgørende for den engelske Bestemmelse, hvilket ogsaa ses af den vide Forstaaelse, der skal tillægges Udtrykket »made in court» ifølge Definitionen heraf i subsect. (2) (c).⁷

B. Dernæst og navnlig kan den offentlige Gengivelse af Billeder fra Retssalen volde den afbildede Person særlige Krænkelser.⁸

⁶ jfr. den i Note 11 anførte Kildehenvisning.

⁷ »a photograph, portrait or sketch shall be deemed to be a photograph, portrait or sketch taken or made in court if it is taken or made in the *court-room* or in the *building* or in the *precincts of the building* in which the court is held, or if it is a photograph, portrait or sketch taken or made of the person *while he is entering or leaving the court-room* or any such building or precincts as aforesaid.»

⁸ jfr. ogsaa de i Note 5 citerede *Amtliche Richtlinien*, Nr. 198, der anbefaler Retsformanden kun at give autoriserede Retsreferenter Adgang til at tegne eller fotografere, »dabei aber berechtigten Wünschen der Prozessbeteiligten, die sich durch das Zeichnen oder Photographieren behindert fühlen oder nachteilige Folgen davon befürchten, nach Möglichkeit Rechnung zu tragen.» — Hvorvidt offentlig Billedgengivelse af en privat Person mod dennes Ønske i Almindelighed kan bedømmes som en i Forhold til ham retstridig Fredskrænkelse, jfr. saaledes C. POPP-MADSEN, *Bod*, København 1933, p. 2, og vistnok

Er den paagældende *Vidne* i en Straffesag, vil Afbildningen af ham med Urette kunne give den overfladiske Læser, der hæfter sig ved Overskrifter og Billeder, et Indtryk af, at vedkommende er impliceret paa en uheldig Maade i Sagen⁹, og i alle Tilfælde vil en uønsket Billedgengivelse kunne medføre Gæner, som man i Almindelighed maa kunne forlange sig forskaanet for, naar man pligtmæssigt eller til Varetagelse af sit Procestarv giver Møde i en Retssag. Hvad særlig *Sigtede* og *Domfældte* i *Straffesager* angaar, er det uden videre klart, hvilke sjælelige Lidelser og hvilken materiel Skade, hans offentlige Afbildning kan medføre for ham. Paa den anden Side gør der sig her særlige generalpræventive og andre sociale Hensyn gældende i modsat Retning. Disse Hensyn afgiver dog ingen Betænkelighed mod at stille Sigtede under samme Beskyttelse som Vidner og Parter i borgerlige Sager, forsaavidt angaar Afbildninger fra selve Retssalen.¹⁰

VINDING KRUSE, Ejendomsretten II, København 1929, p. 466, Noten, er tvivlsomt. Rpl. § 31 synes at forudsætte, at Fotografering af de i Retssagen optrædende Personer er retmæssig, naar blot *Retstens* Tilladelse foreligger. Derimod maa det anses for utvivlsomt, at *særlige Omstændigheder* kan gøre udenretlig Fotografering etc. mod vedkommendes Vilje retstridig, jfr. saaledes Landsover- samt Hof- og Stadsretsdom i U.f.R. 1916, p. 729 (En Mand, hvis lille Datter i nogle Dage havde været forsvundet, efter at hun under Leg i Fælledparken var blevet bortført af en ubekendt Person, fik ved 6-Tiden om Morgen Meddelelse om, at hun var indbragt til et Hospital, og cyklede straks i mangelfuld Paaklædning af Sted til Hospitalet. En Pressefotograf, der forgæves havde søgt Adgang til at fotografere Barnet, optog nu et snap-shot af Faderen og nægtede efter dennes gentagne Forlangender at udlevere Pladen. Det antoges ved Dommen at være *berettiget Nødværge*, at denne Mand derefter havde revet Apparatet fra Fotografen og ødelagt det ved at slynge det mod Stenbroen.) — Om *engelsk* Ret se C. POPP-MADSEN, anf. Værk, p. 37, Note 60, hvorefter Offentliggørelse af Billeder i Almindelighed kun kan rammes, naar den indeholder en libel, saaledes naar den fotograferede Person uden Tilladelse benyttes i Reklameøjemed.

⁹ jfr. VINDING KRUSE, l.c., p. 123.

¹⁰ En af Københavns Byret's 13. Afdeling den 2. Marts 1937 afsagt Dom (endnu utrykt) paalægger et Dagblad Bøde- og Erstatningsansvar for Krænkelse af Privatlivets Fred ved Offentliggørelse af et Fotografi, der mod en Domfældts Protest var optaget af ham udenfor Retsbygningen; den paagældende var for Vold mod sagsløs Person under Optøjer af politisk Karakter dømt til 60 Dages Hæfte, og Offentliggørelsen af hans Billede i denne Forbindelse maatte antages at skade ham

I Overensstemmelse med de her anførte Betragtninger bestemmer *Rpl. § 31, sidste Stk.*¹¹, at Retten paa ethvert Punkt af Sagen kan forbyde »offentlig Gengivelse i Billeder af et Retsmøde» (under Ansvar af Bøder fra 200 Kr.). Forbudet rammer ikke blot Offentliggørelse af et i Strid med Tegne- og Fotograferingsforbudet tilblevet Billede, men ogsaa Offentliggørelse af et udenfor Retssalen tilblevet Billede, naar blot dette ifølge sit Indhold gaar ud paa at gengive en Situation fra Retsmødet; cfr. derimod den ovenfor citerede Bestemmelse i Criminal Justice Act, 1925, sect. 41, subsect. (1) (b), hvis Straffebestemmelse kun rammer Offentliggørelse af et Fotografi etc., der er optaget i Strid med Forbudet mod at fotografere etc. i Retten.

C. Medens de under A anførte Hensyn naturligvis kun kan begrunde Forbud mod Tegnen og Fotografering i selve Retten, fører de under B anførte Hensyn tildels videre. Den Krænkelser, der kan forvoldes Trediemænd og Parter gennem den offentlige Afbildning, kan i mange Tilfælde være lige følelig, hvad enten Billedet hidrører fra eller gengiver Retsmødet, eller dette ikke er Tilfældet, idet det f. Eks. drejer sig om et Billede, som Bladet i Forvejen har i sit Arkiv, eller som det er kommet i Besiddelse af gennem Bekendte af vedkommende Vidne, Part eller Sigtede, eller som det har optaget af vedkommende paa Vej til eller fra Retslokale, Politistation, osv. Spørgsmaalet om Berettigelsen af saadanne Billeders offentlige Gengivelse drøftes her kun med Henblik paa de Tilfælde, hvor det fremkommer som Bestanddel af et Retsreferat, jfr. nedenf. § 13, III, om Billedgengivelse iøvrigt.

Ingen af de ovenfor under A og B nævnte Lovbud rammer de just omtalte Tilfælde, se dog i Note 7 om den vide Definition, man i engelsk Ret giver Begrebet Afbildning »i Retten». Derimod indeholder de tidligere nævnte Beskyttelsesregler for unge Sigtede og

som Bestyrer af en Forretning, der væsentligst søgtes af et til Modstandergruppen hørende Publikum. Dommens Rigtighed er tvivlsom efter gældende Ret, jfr. at det i Præmisserne generelt udtales, at Retten maa give »Sagsøgeren Medhold i, at hans Billede maa betragtes som et hans Privatliv tilhørende Forhold»; men den anførte særlige Skadevirkning samt den Omstændighed, at Pressefotografen, ganske vist nødtvungen, havde lovet, at Billedet ikke skulde komme i Avisen, kan dog maaske give Afgørelsen tilstrækkelig konkret Begrundelse.

¹¹ jfr. Folketings-Udvalgs Betænkning i Rigsdagstidende 1928—29, Tillæg B, Sp. 148, 227—30.

Vidner i sect. 39 og sect. 49 i *the Children and Young Persons Act, 1933*, mere almindelige Bestemmelser om, at intet Billede maa offentliggøres i nogen Avis af Børn eller *unge Personer* (under 16 Aar) »concerned in the proceedings». En lignende Regel vilde næppe kunne støde paa Modstand i nordiske Pressekrede.¹² Meget taler for at opstille en betydelig videregaaende Regel, gaaende ud paa, at *enhver Billedgengivelse i Forbindelse med Referat af verserende Retsforhandlinger kan forbydes*, naar de Grunde foreligger, ifølge hvilke et egentligt Referatforbud kan nedlægges, jfr. herom ovenfor i § 4. I de i § 4, II, B 1, omhandlede person- og familieretlige Sager, hvor Referatforbud gælder eo ipso, bør offentlig Afbildning af Parter eller Vidner være udelukket, medmindre vedkommende Person giver sit Samtykke dertil.

¹² Det forekommer ikke paakrævet, at Forbudsreglen ubetinget udstrækkes til unge Vidner. Med Hensyn til *Sigtede* og *Domfældte* i Straffesager bør Beskyttelsen udtrækkes til Personer under 18 Aar, jfr. Rpl. § 29 og § 31, 3. Stk. Beskyttelseshensynet maa naturligvis vige, hvor Billedgengivelse er paakrævet af politimæssige Grunde, saaledes ved Udsendelse af *Signalement* under Efterforskning eller efter Undvigelse fra Strafanstalt.

ANDET AFSNIT: REFERERENDE MEDDELELSER VEDRØRENDE RETSSAGER.

§ 10.

*Forholdet mellem Retsreferat og refererende Meddelelser
vedrørende Retssager.*

I. Idet der om Afgrænsningen mellem Begrebet Retsreferat og Meddelelser vedrørende Retssager henvises til Udviklingen ovenfor i § 2, skal indledningsvis blot fremhæves, at nærværende Afsnit alene behandler Meddelelser af rent *refererende* Karakter, jfr. om Afgrænsningen overfor kommenterende Udtalelser nedenfor § 14. Afsnittets Emne adskiller sig altsaa fra forrige Afsnits alene med Hensyn til Referatets Genstand. Medens dette i første Afsnit altid var en med Referatet samtidig Retsforhandling, omhandles her dels Tilfælde, hvor Referatet angaar en ældre Retsforhandling, dels Tilfælde, hvor det angaar udenretlige Begivenheder (Udsagn eller Handlinger).

Saalænge Talen var om det korrekte Retsreferat, kunde dettes principielle Retmæssighed — bortset fra særlige Referatforbud — støttes direkte paa det i Lovgivningerne almindeligt anerkendte processuelle *Offentlighedsprincip*. Dette maatte som Konsekvens medføre en vidtgaaende Beskyttelse mod Ansvar for de i Referatets Indhold liggende Ærekrænkelser. De legislatoriske Problemer indenfor Emnet angik især Betimeligheden af gennem Dørlukning eller Referatforbud at hjemle specielle Undtagelser fra det almindelige Princip.

I Modsætning hertil kan Retmæssigheden af de i nærværende Afsnit omhandlede Meddelelser ikke umiddelbart støttes paa det processuelle Offentlighedsprincip, der kun indebærer en Anerken-

delse af det ønskelige i, at Retsforhandlingerne som saadanne er tilgængelige for og overvaages af Offentligheden. Som Følge heraf afgiver dette Princip heller ikke nogen Støtte for paa dette Omraade at modificere Injurielovgivningens almindelige Ansvarsregler. Og de lovgivningspolitiske Problemer knytter sig her ikke til Proceslovenes Offentlighedsregler, men udgør selvstændige Spørgsmaal om Bekæmpelse af visse Former for Retsreportage.

At den fremhævede Sondring ikke beror paa en teoretisk Abstraktion, men har Rod i de positive Retsforfatninger, fremgaar klart af det foreliggende Lovstof. Medens dette i vidt Omfang kunde tjene til Belysning af de i første Afsnit behandlede Problemer, er Lovgivningerne kun i meget ringe Omfang naaet til Opstilling af bestemte Regler paa det her behandlede Omraade, næppe fordi Lovgivning her er mindre tiltrængt, men snarere fordi Opmærksomheden traditionelt fortrinsvis har været henledt paa Normeringen af *Retsforhandlingernes* Offentlighed og den dermed i umiddelbar Forbindelse staaende Offentliggørelse som et særligt processuelt Problem.

II. Hvad nu først angaar en *Gengivelse af Retsforhandling*, der ikke sker samtidig med, at disse foregaar, kan man allerede paa Grund af dette Emnes lidet praktiske Karakter indskrænke sig til ganske faa Bemærkninger. Angaaende Spørgsmaalet om særlige *Referatforbud* kan i det hele henvises til Udviklingen ovenfor i §§ 3-4. Blot kan der være Tale om at sætte en vis Tidsgrænse for saadanne Forbuds Gyldighed, navnlig af Hensyn til den historiske Ytringsfrihed. De i den *svenske* Trykkefrihedsforordning indeholdte 50 Aars Frister kan maaske her tjene som Forbillede. — Hvad angaar *Forholdet til den almindelige Injurielovgivning*, giver engelsk og fransk Ret som tidligere nævnt ingen særlig Beskyttelse for Gengivelse af ældre Retsforhandling. I Retsforfatninger, i hvilke Retsreferatets Immunitet overfor Injurielovgivningen baseres paa Forholdets Natur, har det ingen større Interesse at formulere Undtagelser for de sjældent forekommende Tilfælde af efterfølgende Offentliggørelse. Det maa være tilstrækkeligt, at det i Teorien fastholdes, at de Grunde, der motiverer, at Retsreferatet normalt ikke paadrager Ansvar for Udbredelse af Ærefornærmelser, ikke fuldtud behøver at gøre sig gældende ved en senere Gengivelse, der jo ikke tjener de samme Offentlighedsformaal som den samtidige Retsreportage. Forsaavidt den senere Publikation ikke udspringer af Skadehensigt, bør den dog i Almindelighed ikke kunne paadrage Ansvar. Dette er heller ikke

Tilfældet efter engelsk Ret, hvor blot det med den samtidige Publikation forbundne *absolutte* Privilegium (ovenfor § 5, II) er uanvendeligt paa senere Offentliggørelse. — De i § 6 og §§ 7—9 indeholdte Betragtninger finder i det hele tilsvarende Anvendelse.

III. Langt større Interesse frembyder Spørgsmaalet om Fremskaffelse og Gengivelse af *udenrettlige Meddelelser vedrørende Rets-sager*, herunder dels Meddelelser, som Pressen tilvejebringer paa egen Haand, udenom Myndighederne, dels Meddelelser, der fremkaffes gennem officielle Kilder. De i Forbindelse hermed staaende Problemer behandles i de følgende to Paragraffer.

§ 11.

Pressens selvstændige Fremskaffelse og Gengivelse af Meddelelser.

I. »*Crime Investigation*».

A. Naar en opsigtsvækkende Forbrydelse er sket, er det som bekendt ikke ualmindeligt, at Pressen Side om Side med Politiets Efterforskning udfolder en *selvstændig Informations- og Detektiv-virksomhed*. Med de rigelige økonomiske Midler, der staar til Raadighed for det moderne Dagblad¹, kan det i flere Henseender opnaa et Forspring overfor Politiet. Reporteren og Bladfotografen er paa Gerningsstedet med det hurtigste Trafikmiddel; for Bladets Efterforskning og Reportage spiller Omkostningerne kun en ringe Rolle. Journalisten har dernæst særlige Kort paa Haanden, naar det gælder om at fremskaffe Udtalelser fra Vidner, Paarørende og Bekendte af Forbrydelsens Offer og formodede Gerningsmand. Folk, der maaske kun trægt udtaler sig overfor Politiet, vil ofte ikke kunne staa for en paagaende Reporter og for Udsigten til at komme i Avisen.²

De Skader, en Reportage bygget paa et saadant Undersøgelles-arbejde kan forvolde, er iøjnefaldende. Pressedetektiven — »*the Crime Investigator*», som man har kaldt denne Journalisttype i England — kan ikke uden videre forudsættes at være i Besiddelse af samme Samvittighedsfuldhed eller Kyndighed som Kriminalpolitiet. Hans Opgave er ikke først og fremmest i Samfundets Interesse at

¹ jfr. REIDAR SVEEN, N.K.T. 1933, p. 76.

² jfr. YRJÖ LEMAN, N.K.T. 1933, p. 92.

bidrage til Sagens Oplysning under Iagttagelse af størst mulig Skaansomhed overfor sagesløse Personer, men det er hans Opgave at fremskaffe det bedst mulige »Stof» til sit Blad og navnlig at bringe det før Konkurrenterne ved de andre Blade. Det kan derfor ikke undre, om han gennem sin Virksomhed kan volde Skade paa forskellige Omraader. Navnlig er der Fare for, 1) at han indvirker skadegørende paa Sagens Oplysning, dels ved at give den eftersøgte Forbryder Vink,³ dels ved psykologisk at *binde interviewede Personer (Vidner) til Udtalelserne i de med dem offentliggjorte Interviews*,⁴ der jo kan indeholde væsentlige Urigtigheder, Overdrivelser etc. hidrørende saavel fra selve Udsagnet som fra Gengivelsen, 2) tilføjer en sigtet Person, der maaske senere viser sig at være uskyldig, Krænkelser og Skade, 3) bevidst eller ubevidst præparerer en Stemning for eller imod en Person, hvis Sag senere skal afgøres af Domstolene, eventuelt af Lægmænd, der i særlig Grad kan være paavirket af Reportagen fra dette Stadium af Sagen.

Selv om det overfor disse Skyggesider kan anføres, at en ansvarsbevidst og dygtig Kriminalreporter vil kunne yde Efterforskningen Støtte, er de skadegørende Virkninger for store til, at Lovgivningsmagten bør lade raade frit Spil.

B. Ser vi først paa den *gældende Lovgivning*, byder denne kun yderst svage Kauteler mod de paapegede Farer. Medens flere Retsforfatninger, som ovenfor omtalt, indeholder ganske ineffektive Forbud mod Offentliggørelse af Anklageskrift m.m. under Sagsforberedelsen, findes vistnok intetsteds noget Forbud mod den langt skadeligere »crime investigation» fra Pressens Side, medmindre denne direkte hindrer Sagens Oplysning, jfr. herom under III.

I *England* kan de heraf flydende Farer for Sagens Præjudicering til en vis Grad imødegaas gennem de ifølge common law gældende

³ jfr. de af ERNEST HARTWIG, Juristen, 1936, p. 275—6 anførte Eksempler fra Københavns Politi's Praksis (Oplysninger i Pressen om en Spionagesag — trods indtrængende Henstilling fra Politiets Side — medførte, at Korrespondancen til den arresterede Spions Postboks blev indstillet. Meddelelse paa et Dagblads Gadeplakat om, at Gerningsmanden til et opsigtsvækkende Røveri havde søgt Tilflugt hos sin Kæreste, afholdt Røveren fra at skjule sig hos denne, hvor Opdagerne ventede ham).

⁴ Vigtigheden af dette Synspunkt er, støttet paa praktiske Erfaringer, fremhævet af ledende danske Politimænd overfor Forfatteren af nærværende Afhandling.

Regler om contempt of court. Da det i engelsk Ret normalt er forbudt at føre Beviser angaaende Sigtedes Karakter eller at anføre hans Fortid til Belysning heraf, før Nævningerne har afsagt deres Kendelse, følger heraf, at heller ikke Aviserne forinden dette Tidspunkt tør offentliggøre, hvad de har erfaret herom.⁵ Men dette, der hænger sammen med specielt engelske Forudsætninger, kan øjensynlig ikke uden særlig Hjemmel være gældende Ret udenfor England.

C. Det maa saaledes betragtes som givet, at der er Trang til særlige Garantier mod Misbrug. Disse Garantier kan imidlertid tænkes opnaaet ad forskellige Veje, nemlig 1) gennem nye Lovregler, 2) gennem et særligt organiseret Samarbejde mellem Politi og Presse, 3) gennem en intern Presseordning af principielt frivillig Karakter, eller 4) gennem en Kombination af Forholdsregler, der træffes ad hver af disse Veje. — Det skal straks bemærkes, at nærmere Overvejelse fører til at acceptere sidstnævnte Løsning.

1) For at *isolerede* Lovgivningsforanstaltninger paa dette Omraade skulde være effektive, maatte de sikkert gaa ud paa helt at forbyde enhver uofficiel Meddelelse om Straffesager baseret paa selvstændig Informationsvirksomhed, ja Forbudet maatte muligvis ramme selve denne Virksomhed. Men en saa rigoristisk Lovgivning er paa den ene Side ikke paakrævet for at imødegaa de ovenfor omtalte Ulemper, og den vilde paa den anden Side gennem Modvirkning af Pressens Interesse for Forbrydelsers Efterforskning kunne betyde en Svækkelse i Kriminalitetens Bekæmpelse. Disse Betragtninger taler dog ikke imod et mere begrænset Forbud, der rammer den mest betænkelige Form af den her omtalte Virksomhed, nemlig *Interviewet med Privatpersoner* ⁶ angaaende Forhold af Interesse for en verserende Undersøgelse, jfr. om Interviews, hvori vedkommende udtaler sig

⁵ jfr. nærmere nedenfor § 15 ved Note 23. Det er endvidere antaget i engelsk Praksis (40. T.L.R. 833), at det, naar en sigtet Person er *fængslet* i en Straffesag, er contempt of court, saafremt en Avis lader det paasigtede Sagsforhold udforske, og saafremt den offentliggør Resultaterne af denne Undersøgelse.

⁶ Spørgsmaalet om Betimeligheden af særlig Indskriden mod *Interviews* har været fremme under Retsplejeforhandlingerne paa Rigsdagen i 1928, jfr. Folketings-Udvalgs Betænkning i Rigsdagstidende 1928—29, Tillæg B, Sp. 229 (om engelsk Ret, hvorom oplyses, at »interviews inden Domsafsigelsen meget ofte — som egnet til at forstyrre eller modvirke Rettens Pleje, navnlig hvor Lægmænd medvirker — vil kunne straffes som 'Foragt for Retten'»).

om sit Syn paa Sigtedes Karakter og Forhold i Almindelighed, nedenfor § 15, III. Naturligvis maa et saadant Forbud ikke ramme de Interviews med Sagkyndige om Retsspørgsmaal, som Pressen ofte bringer til Vejledning for Almenheden.

2) En Lovgivning, der indskrænker sine Forbudsbestemmelser til denne specielle Form for Reportage, maa suppleres først og fremmest af et praktisk organiseret *Samarbejde mellem Politi og Presse*. Kun derigennem kan det — med Bevarelse af en selvstændig og journalistisk tilfredsstillende Virksomhed for Pressen — undgaas, at Kriminalreportagen griber forstyrrende ind i Politiets Arbejde. Herom hersker der sikkert principielt Enighed i Nordens Politi og Presse, jfr. den i saa Henseende meget oplysende Artikelserie i *Nordisk kriminalteknisk tidsskrift*, 1933, Hæfte 5 og følgende. Dette Samarbejde kan tænkes organiseret mere formelt, saaledes at der af Myndighederne oprettes egentlige Kontorer for Presseinformation eller dog udarbejdes faste Direktiver for denne, jfr. herom i næste §. Eller Samarbejdet kan have en formløs Karakter, baseret paa et gensidigt Tillidsforhold. At Talen herom ikke er nogen Utopi, leveres der formentlig for Tiden Erfaringsbevis for i Forholdet mellem dansk Politi og Presse. Men en saadan Ordning, der i høj Grad er afhængig af personlige Kvalifikationer, af Forhandlingsevne, Takt og Loyalitet, trues bl.a. af Personskifte paa nogen af Siderne, og allerede af denne Grund vil noget fastere Direktiver sikkert være at foretrække.

3) Hvad enten Samarbejdet mellem Presse og Politi organiseres formelt eller har en formløs Karakter, kræver en samfundsmæssigt tilfredsstillende Kriminalreportage en ikke ringe *faglig og moralsk Standard hos vedkommende Pressemænd*. Medens Værdien af at opstille bestemte *Uddannelsesbetingelser* paa dette Omraade (juridisk Uddannelse f.Eks.) er problematisk, spiller *Erfaringen* og *Loyaliteten* en afgørende Rolle. Samfundet maa her appellere til Pressens egen Ansvarsbevidsthed. Gennem Redaktør- og Journalistorganisationer maa der holdes Justits med, at kun kvalificerede Kræfter betros til Udøvelsen af et Hverv af en saadan social Rækkevidde og med saadanne Muligheder for at influere paa individuelle Skæbner som Kriminalreportagen, jfr. nedenfor § 17, III.

II. Som en betænkelig Gruppe af Meddelelser kan dernæst nævnes Meddelelser hidrørende fra private Personer om, *at kriminel Anmeldelse er indgivet* mod en bestemt Person. En ansvarsfri Adgang til

Udbredelse af saadanne Meddelelser giver Pengeafpressere og Kværu-
lanter en urimelig Chance. Man kan ud fra dette Synspunkt se med
Sympati paa den kategoriske Regel i *finsk* Trykkefrihedslov 1919
§ 29, 2), hvorefter »till polismyndighet eller åklagare inkomna angivel-
ser och anmälningar om brott . . . må ej utan tillstånd av veder-
börande myndighet offentliggöras innan saken förevarit vid domstol
eller nedlagts».⁷. Det er imidlertid et Spørgsmaal, om ikke de *almin-
delige Injurieansvarsregler*, med Udelukkelse af de Privilegier, der
gælder for Retsreferat og for selve Politianmeldelsen, indeholder
tilstrækkelig Prævention mod ubeføjet Omtale af Politianmeldelser.⁸
Dette maa vistnok antages. Der forekommer jo ofte Tilfælde, hvor
de oplyste Forhold gør det ubetænkeligt at orientere Offentligheden
om en Anmeldelse, der har offentlig Interesse. Naar Pressen handler
under den Risiko, som Injurielovgivningen medfører⁹, vil dette for-
mentlig indeholde tilstrækkelig Prævention mod Offentliggørelse
af urimelige Anmeldelser, og man behøver da ikke at skride til et
generelt Forbud. — Angaaende Meddelelser om kriminelle Anmel-
delser, der beror paa Informationer fra Politiets Side, henvises til
Udviklingen nedenfor, § 12, II, B 2.

III. Ovenfor under I er i Forbindelse med Spørgsmaal om »crime
investigation» berørt der Forhold, at Retssagsmeddelelser kan virke
hindrende for en Straffesags Oplysning.¹⁰. Dette gælder ikke blot de
under I behandlede Meddelelser, som Reporteren selv har opsporet
gennem sin Detektivvirksomhed, men ogsaa Meddelelser, der udefra
tilgaar Bladet. Stor praktisk Betydning har disse Tilfælde dog ikke.
Det vil vanskeligt kunne tænkes, at en Bladmeddelelse *direkte*
hindrer Sagens Oplysning. Snarere vil der kunne ske en *indirekte*
Forhindring af denne ved, at Meddelelsen indeholder Vink til Ger-
ningsmanden og dennes Medskyldige eller Medvidere. Det er imid-
lertid klart, at ikke enhver indirekte Virkning af denne Art kan gøre
Meddelelsen retstridig. Ellers maatte Pressen i mange Tilfælde helt

⁷ Hvis Forbudet skal være effektivt, burde det dog ikke indskrænkes
til at angaa Offentliggørelse af selve Anmeldelsens Indhold, men det
burde tillige omfatte enhver Meddelelse om, at Anmeldelse er indgivet.

⁸ jfr. ovenfor § 5 ved Note 21.

⁹ jfr. herved Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1934, p. 590, der dog synes
at forudsætte, at Bladets Ansvar maa bero paa, hvorvidt det *selvstændigt*
har fremsat Sigtelser.

¹⁰ jfr. ovenfor § 4, I, om *Retsreferater*, der er til Hinder for Sagens
Oplysning.

undlade at bringe Meddelelser om begaaede Forbrydelser, idet selve den første Meddelelse herom jo i hvert Fald underretter Forbryderen om, at Gerningen nu er konstateret. I Almindelighed maa Farer for Sagens Oplysning søges hindret ved Referatforbud eller ved, at Sagens Behandling paa dens tidligste Stadier foregaar for lukkede Døre, jfr. saaledes at Efterforskningen efter dansk Rpl. § 810 er hemmelig, indtil en bestemt Person er sigtet. Et særligt Strafansvar for at hindre Oplysningen gennem offentlige Meddelelser bør kun komme til Anvendelse, *dels* naar Meddelelsen indeholder et Diskretionsbrud overfor Bestemmelser af den lige nævnte Art (Referatforbud, lukkede Døre), i hvilket Fald der tillige vil kunne ifaldes Ansvar for Overtrædelsen af Referatforbudet som saadant, *dels* naar Meddelelsen subjektivt er baaret af et særligt Forsæt til at hindre Sagens Oplysning, idet den f.Eks. direkte gaar ud paa at vildlede Politiet. — I Overensstemmelse hermed maa den i Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 2, indeholdte Regel om Strafansvar for den, der »lægger Hindringer i Vejen for Sagens Oplysning» gennem offentlige Udtalelser, forstaas.

IV. Om Meddelelser, der kan indvirke skadegørende paa Sagens Paadømmelse gennem *Paavirkning til Gunst eller Ugunst* for nogen af Sagens Parter eller den Sigtete i en Straffesag, henvises til Udviklingen nedenfor i § 15, der i første Række angaar Pressens kommenterende Bemærkninger for egen Regning, men som finder tilsvarende Anvendelse paa dens *Gengivelse* af Udsagn, der kan indvirke præjudicerende paa Sagens Behandling.

V. Dersom Indholdet af de i nærværende Paragraf omhandlede Meddelelser efter almindelige Regler er retstridigt, maa disse Regler, navnlig Lovgivningen om *Ære- og Fredskrænkelser*, normalt komme til Anvendelse, uden at der her er Grundlag for at opstille eller overføre de Ytringsprivilegier, som ifølge Udviklingen ovenfor i §§ 5 og 6 maatte gælde for Referat af Retsforhandlinger, og som ogsaa maa kunne bringes til Anvendelse, naar Talen er om Meddelelser af offentlig Interesse, der hidrører fra offentlige Myndigheder, jfr. herom nedenfor § 12. Det er saaledes klart, at den Omstændighed, at der er indledet offentlig Undersøgelse mod en Person for en strafbar Handling, ikke uden videre legitimerer Pressen til at bringe en hvilken-somhelst Meddelelse om Sigtetes private Forhold, selv om disse staar i en vis Forbindelse med Sagen.¹¹ Hvorledes Grænsen her nærmere

¹¹ jfr. Højesteretsdom i U.f.R. 1912, p. 902.

skal drages mellem retmæssige og retstridige Meddelelser, kan ikke angives ved nogen almindelig Regel, men maa bero paa et Skøn over, hvorvidt Sagen har givet »rimelig Grund«, jfr. Strfl. § 263, 1. Stk., Nr. 3, til den paagældende Omtale. Ved Udøvelsen af dette Skøn maa afgørende Vægt lægges paa, hvorvidt Meddelelsen er i Overensstemmelse med eller overskrider den Pressepraksis, som i Almindelighed upaataalt følges.¹²

§ 12.

Meddelelser fra officielle Kilder.

I. Det er en nærliggende Tanke at forsøge at afhjælpe Ulemper ved den fri, ukontrollerede Retsreportage gennem *et af Myndighederne organiseret Meddelelssystem*. Et saadant System kan navnlig tænkes udformet saaledes, at der oprettes et under Justitsministeriet sorterende *Pressekontor*, jfr. det i Tyskland oprettede »Justizpressestelle«¹, der regelmæssigt forsyner Pressen med Oplysninger af Interesse, eller saaledes, at lignende Kontorer oprettes som Led i Retternes eller de ledende Politi- og Anklagemyndigheders Administration, jfr. f. Eks. det i Washington under the Attorney General oprettede Pressekontor.² I Forbindelse med saadanne Pressebureauer, eller uafhængigt af disse, kan der dernæst være Tale om regelmæssige, f. Eks. ugentlige, *Pressekonferencer*, ved hvilke Pressen orienteres om Myndighedernes Arbejde med verserende eller afsluttede Sager.³

Hvad angaar Meddelelser vedrørende *Retssagers Behandling for Retten*, har Systemer af den her skitserede Art dog ingen større praktisk Interesse. Selve Forhandlingernes Offentlighed vil som Regel overflødiggøre nogen officiel Medvirkning til Referatet. Og de Forslag, der har været fremme om at lade Rettens Embedsmænd eller Funktionærer selv overtage Retsreferatet⁴, er uden Forbindelse

¹² Som Eksempel paa Overskridelse af denne Praksis kan nævnes det nedenfor § 17, Note 12, anførte Tilfælde.

¹ *Amtliche Richtlinien*, Numrene 29, 192, 202.

² Conference on the Press held at Princetown University, Washington 1931, p. 70 ff.

³ OTTO GROTH, *Die Zeitung*, I, Mannheim, Berlin, Leipzig 1928, p. 959 ff.

⁴ jfr. herved GLASER, p. 46 ff.

med Virkeligheden. Derimod kan der være Tale om at organisere et vist *retligt Efterretningsvæsen*, hvorved Pressen orienteres om, hvilke af de paa Retslisten kommende eller allerede behandlede Sager, der maa antages at have mere almindelig Interesse, jfr. nedenfor § 17, III, C. Endvidere vil *Konferencer* mellem Retsmyndigheder, navnlig Præsidenterne i de kollegiale Retter, og Presse-mænd, navnlig de faste Retsreferenter, kunne være af Betydning til Fremme af det gode Forhold mellem Retsmyndigheder og Presse, specielt med Henblik paa den saakaldte Justitskritik, jfr. herom nedenfor i § 16, eller til Oplysning for Publikum om Retspraksis paa bestemte Omraader. I København har saaledes en Dommer ad denne Vej orienteret Pressen om Retningslinierne for Domstolens Behandling af Færdselssager.

II. Størst praktisk Interesse knytter der sig til Spørgsmaalet om Organiseringen af de *politimæssige Meddelelser til Pressen om løbende Sager*, jfr. om Pressens selvstændige Arbejde paa dette Omraade ovenfor i § 11.

Nødvendigheden af saadanne Meddelelser kan betragtes som værende udenfor Diskussion. Problemet er, om de bør centraliseres til Afgivelse alene gennem et eller flere særlige Presseefterretnings-Kontorer indenfor Politiet, eller om der iøvrigt kan opstilles almindelige Regler for deres Afgivelse.

A. Et System i Overensstemmelse med det førstnævnte Alternativ er, som ovenfor berørt, blevet praktiseret i *Washington*. De Erfaringer, der foreligger herfra, er i hvert Fald set fra Pressens Synspunkt blevet meget ugunstigt karakteriserede, jfr. HENRY SUYDAM's Udtalelser paa Pressekonferencen ved Princetown University i 1931 om den ringe presse-mæssige Værdi af de Oplysninger, der meddeles fra det officielle Pressekontor.⁵ Tilsvarende Erfaringer foreligger fra *Norge*.⁶

B. Paa Forhaand er der Grund til at tro, at et mindre centraliseret, mere smidigt, men dog ved visse Regler fastlagt Samarbejde mellem Politi og Presse vilde give bedre Resultater, og hermed stemmer Erfaringerne fra de nordiske Lande. Af særlig Interesse er her de udførlige »*Regler om påtalemyndighetens og politiets meddelelser til pressen i straffesaker*», der under 5. November 1932 er udgaaet fra

⁵ jfr. det i Note 2 anf. Værk, p. 70 ff.

⁶ jfr. om det nu ophævede norske »pressekontor» FRIDTJOF KNUITSEN, Juristen, 1936, p. 204—05.

den norske Rigsadvokat, HAAKON SUND⁷, og som i sine Principper og Enkeltheder gennemgaaende er af forbilledlig Karakter.⁸ Med Reference til disse Bestemmelser, der i det følgende citeres som »Norske Regler«, skal nu redegøres for, hvilke Normer et Samarbejde som det omtalte udkræver.

1. Legaliseringen af Politiets Meddelelser til Pressen.

Hvis særlige Forskrifter ikke foreligger, vil Politiets Informering af Pressen allerede kunne være afskaaret gennem almindelige eller specielle Regler om tjenestemæssig *Tavshedspligt*, jfr. for Danmarks Vedkommende Instruks for Statspolitiet Nr. 202, 30. Juni 1930 § 15, 1. og 2. Stk., hvorefter Statspolitiets Tjenestemænd er pligtige at iagttage »uvægerlig Tavshed« med Hensyn til de Forhold, som de i Medfør af deres Tjenestestilling bliver bekendt med, og ikke maa give »uvedkommende nogen Meddelelse angaaende de af dem behandlede Sager (eller om Tjenesteforhold)«. At det dog ikke hermed har været Meningen helt at afskære Meddelelser til Pressen, fremgaar forudsætningsvis af samme Paragrafs 3. Stk., der kort udtaler: »Meddelelse til Offentligheden maa kun gives af Kredsens ansvarlige Ledelse.« I de Norske Regler Punkt 1 og 2 fastslaas Berettigelsen af Meddelelser til Pressen direkte. — Der kan iøvrigt for dansk Rets Vedkommende rejses Spørgsmaal om, hvorvidt en mere almindelig Adgang for Polititjenestemænd til at informere Pressen kan komme i Strid med Lovforskriften i Tjenestemandsløven (Nr. 98, 31. Marts 1931) § 3, 3. Stk.⁹, hvorefter Tjenestemanden »skal iagttage Tavshed med Hensyn til de Forhold, som han i sin Tjenestestillings Medfør bliver bekendt med, og hvis Hemmeligholdelse ifølge Sagens Natur er paakrævet (eller som bliver ham foreskrevet af hans foresatte)¹⁰, jfr. ogsaa Straffelov 1930 § 263, 2. Stk.¹¹, der straffer Personer, som virker i offentlig Tjeneste, naar de »røber Privatlivet tilhørende Hemmeligheder, der er kommet til deres Kundskab ved Udøvelsen

⁷ aftrykt i Nordisk kriminalteknisk tidskrift 1933, p. 75 f. som Led i en Artikel af Opdagelseschef REIDAR SVEEN.

⁸ Det paa Grundlag af disse Regler praktiserede Samarbejde mellem Politi og Presse møder ogsaa fra Pressens Side megen Anerkendelse, jfr. FRIDTJOF KNUSEN, l.c., p. 205—06.

⁹ jfr. POUL ANDERSEN, Dansk Forvaltningsret, 1936, p. 131 f., 144.

¹⁰ jfr. Straffebestemmelsen i Straffelov 1930 § 152, KRABBE, p. 290 f.

¹¹ jfr. KRABBE, p. 465 f.

af deres Virksomhed, medmindre de har været forpligtede til at udtale sig eller har *handlet i berettiget Varetagelse af almen Interesse* eller af eget eller andres Tarv.» Spørgsmaalet maa besvares saaledes, at en administrativ Instruks eller Praksis med Hensyn til Presseinformationer ikke kan legalisere Meddelelser, der rammes af den i de anførte Lovbud givne Karakteristik, og det selv om disse Meddelelser er givet Pressen »i Fortrolighed». Men i vidt Omfang maa de Meddelelser, der kan komme i Betragtning, være dækkede mod Ansvar ved at være afgivne til »berettiget Varetagelse af almen Interesse». —

Om der i *Forhold til Injurielovgivningen* kan indrømmes de politimæssige Informationer og de herpaa baserede Bladmeddelelser noget Ytringsprivilegium, forekommer tvivlsomt. Efter den almindelige Lære om Ansvar for Udbredelse af Ærefornærmelser¹² maatte Spørgsmaalet i Almindelighed besvares benægtende, da her ikke er Tale om pligtmæssige Udtalelser, og da det heller ikke i Almindelighed anerkendes, at Pressen som saadan varetager et alment Tarv, jfr. Straffelov 1930 § 269, 1. Stk., gennem sin Reportage. Den juridiske Lære fører imidlertid paa dette Omraade til Konsekvenser, der er i stærk Modstrid med de virkelige Livsforhold. Faktum er, at f.Eks. den danske Presse daglig som en Selvfølge bringer talrige fra Politiet stammende eller bekræftede Meddelelser om indløbne Politianmeldelser, rejste Sigtelser, afholdte Politiforhør, Anholdelser, Ransagninger osv., hvilke Meddelelser alle refererer eller forudsætter Beskyldninger mod bestemte Personer for strafbare Forhold, og hvis ærekrænkende Karakter derfor normalt ikke kan omtvistes. I de Tilfælde, hvor Undersøgelsen ikke føres igennem til Domfældelse (eller dermed ligestillet Afgørelse), skulde nu denne ganske normale, i Blade hele Landet over gengivne Reportage kunne danne Grundlag for Injuriesager mod Dagbladene? Denne Antagelse forekommer saa kunstig, at der er Grund til at revidere den traditionelle Lære. Det for Retsreferaterne gældende Privilegium bør ikke blot de facto, men med juridisk Anerkendelse udstrækkes til at gælde korrekt Referat af de fra Politiet hidrørende eller bekræftede Oplysninger.¹³

¹² jfr. KRABBE, p. 475 ff.

¹³ jfr. saaledes de i U.f.R. 1936, p. 294 anførte Præmisser i Vestre Landsrets Dom af 13. Maj 1935: »Den nævnte Artikel (en Meddelelse om en da for Kriminalpolitiet i Aalborg verserende Sag mod N.N., der var sigtet for at have udgivet sig for hørende til Kriminalpolitiet og i enkelte Tilfælde derved at have skaffet sig økonomisk Fordel) i sig selv indeholder imidlertid i Virkeligheden kun et Referat af det da for Politiet

Den dybere Begrundelse herfor maa være den alment udbredte Opfattelse, som ligger bag den nuværende almindelige Tilstand paa dette Omraade, en Opfattelse, der gaar ud paa, at Almenheden har et naturligt Krav paa indenfor visse Grænser, jfr. herom straks nedenfor, at blive holdt underrettet gennem Pressen om Kriminaliteten i Samfundet og dens Bekæmpelse. Vil man presse Retmæssigheden af denne Underretningsvirksomhed ind under de i Almindelighed anerkendte Udvidelser af Ytringsfriheden, er der ingen Vej udenom at anerkende Pressen som berettiget Varetager af Almenhedens Tarv. Men om dette skal anerkendes, eller om man vil foretrække at supplere de hidtil anerkendte Ytringsprivilegier med et Privilegium ikke blot for Referater af Retsforhandlinger, men ogsaa for Referater af Politimeddelelser, er et konstruktivt Spørgsmaal, der ikke skal forfølges nærmere. Afgørende er, at herskende Praksis akcepteres, hvorved bemærkes, at der, saavidt ses, ikke foreligger en eneste dansk Retsafgørelse, der paalægger et Dagblad Ansvar for korrekte Meddelelser hidrørende fra Politiet. Hvad angaar de individuelle Hensyn til Sigtede og Trediemænd, maa den fornødne Beskyttelse mod utidig, skadegørende Presseomtale først og fremmest søges i de Direktiver, der opstilles for Politiets Udlevering af Meddelelser til Pressen, jfr. herom nedenfor under 2 og 3. En betydelig Rolle i Praksis spiller ogsaa de Restriktioner, Pressen frivilligt paalægger sig selv. — Dersom man maatte frygte, at det her forfægtede Synspunkt fører til for vide Afbigelse fra det almindelige Injurieansvar, maa det betænkes, at dette dog som oftest vilde svigte overfor Pressen paa Grund af den gode Tro, den »Tro paa Bevisligheden«, som normalt vil foreligge med Hensyn til Referater af Sigtelser, der er undergivet politimæssig Efterforskning, og med Hensyn til hvilke Politiet informerer Pressen. I Realiteten afviger derfor Synspunktet næppe væsentligt fra den traditionelle Læres. — Endnu bemærkes, at forsaavidt de politimæssige Meddelelser holdes indenfor de ved lovlig Instruks givne Rammer, vil de naturligvis ikke kunne paadrage vedkommende Politimand Ansvar. Hvorvidt saadant Ansvar vil kunne paadrages for Meddelelser under de nuværende, ulegaliserede Tilstande paa dette Omraade, beror derimod paa Overvejelser ud fra Forholdets Natur, der giver Anledning

foreliggende, derunder ogsaa Sagsøgerens egen Fremstilling af, hvorledes Forholdene laa, og findes herved ikke at have overtraadt Ytringsfrihedens Grænser . . . » (min Fremhævelse). — Jfr. herved ovenfor § 11, Note 9.

til megen Tvivl. Selv om der tillægges det ovenfor nævnte Hensyn til Offentlighedens Underretning betydelig Vægt, maa Politiet naturligvis øve et varsomt Skøn med Hensyn til, hvilke Oplysninger der tør udleveres. Vejledende i saa Henseende allerede de lege lata er de Principregler, der opstilles nedenfor under 2 og 3.

I det Omfang, hvori Gengivelse af de fra Politiet hidrørende Oplysninger efter det anførte er beskyttet overfor Injurielovningen, maa en tilsvarende Beskyttelse gælde i Forhold til Reglerne om Ansvar for Krænkelser af *Privatlivets Fred*.¹⁴

2. Almindelige Betingelser for Afgivelse af Meddelelser.

De Norske Regler sonderer i Punkterne 1 og 2 mellem Meddelelser angaaende en *allerede indledet Strafforfølgning* og Meddelelser angaaende *Anmeldelser*, som endnu ikke har givet Anledning til Strafforfølgning. Med Hensyn til de sidstnævnte kan der kun ganske undtagelsesvis gives Meddelelse, nemlig kun, *naar Anmeldelsen gælder ukendt Person, og dens Offentliggørelse maa antages at ville bidrage til den skyldiges Opdagelse*. Angaaende »Strafforfølgninger» er Adgangen til at give Meddelelser mere almindelig, men dog betinget af, at Meddelelsen *enten* anses som *nødvendig eller tjenlig for Efterforskningen, eller* antages at have *Interesse for Almenheden*.

En yderligere Indskrænkning indeholder Punkt 3: Selv om de nu anførte Betingelser er til Stede, maa Meddelelse ikke gives bl.a., naar Offentliggørelse vilde virke »*skadelig eller sårende for fornærmede eller nogen udenforstående*». Dette Forbud er dog ikke absolut. I Tilfælde, hvor det anses for »mere formålstjenlig», at Meddelelse gives, end at den helt undlades, skal den, hvor de anførte særlige Hensyn gør sig gældende, »gis i en sådan form og med et sådant innhold, at skadevirkningen mest mulig undgås». — Jfr. endvidere Punkt 3 i Slutningen om, at Offentliggørelse som Regel ikke bør ske, saa længe der er Udsigt til mindelig Ordning, og Punkt 8 om, at Meddelelse til Offentligheden om Anklagemyndighedens Afgørelser og om Retsskridt som Regel ikke maa ske, før den, hvem Foranstaltningen angaar, selv har faaet Underretning.

Hovedinteressen med Hensyn til disse Regler tilkommer det Forsøg, der her er gjort paa en Afbalancering af Almenhedens

¹⁴ jfr. ovenfor § 6, III.

Interesse og Hensynet til Forbrydelsens Offer og udenforstaaende Personer. At der med Henblik paa særlige Tilfælde aabnes en Ventil i Forbudet mod »skadelige eller saarende Meddelelser» maa formentlig billiges.

De anførte Bestemmelser taler kun om Hensynet til Ofret og Trediemand, ikke om Hensynet til Sigtede. En Regel, der normalt vilde udelukke Meddelelser, der var skadelige eller saarende for Sigtede, vilde jo ogsaa praktisk være ensbetydende med, at Meddelelser overhovedet blev forbudt. Den Beskyttelse, der kan indrømmes Sigtede, maa søges i mere specielle Regler, saaledes i den ovenfor anførte Bestemmelse om, at Politiet normalt ikke maa give Oplysning om indkomne Politianmeldelser, samt i de nedenfor under 3 anførte Bestemmelser.

3. Meddelelsernes Indhold.

Paa to Punkter fastslaar de Norske Regler (i Punkt 4) almindelige Normer vedrørende dette vanskelige Spørgsmaal.

For det første skal »Meddelelser til pressen i straffesaker . . . være *strengt refererende og ikke kommenterende*», jfr. herved nedenfor § 15, III A.

Dernæst gives der særlige Regler om *Nævne* af Navne. Hovedreglen er, at *Navne ikke maa nævnes*. Herfra gøres tre Undtagelser, nemlig 1) hvor det gælder om at advare Almenheden mod forbryderisk Attentat eller lovstridig Virksomhed, 2) hvor Nævne af Navn er nødvendig for at hindre, at Mistanken rettes mod en uskyldig Person, og 3) hvor Navnet tidligere er publiceret og maa antages at være velkendt for Publikum.

Disse Undtagelsestilfælde synes i hvert Fald at burde anerkendes. Maaske burde hertil føjes Tilfælde, hvor Sigtede er grebet paa fersk Gerning, og Tilfælde, hvor der under Hensyn til afgiven Tilstaaelse eller andre Bevisligheder, f.Eks. Fingeraftryk eller Spiritusprøve (i Motorsager) praktisk ikke kan være nogen Tvivl om hans Skyld.

4. Meddelelsernes Form.

Herom er der sikkert ingen Grund til at opstille bestemte Regler. Norske Regler Punkt 6 overlader ogsaa ganske til Politimesteren at

bestemme, paa hvilken Maade Meddelelserne skal gives (ved daglige Kommunikéer, mundtlige Referater til bestemte Tider, Telefonbesked osv.).

5. *Hvem kan give Meddelelser?*

Ifølge den ovenfor citerede Bestemmelse i den danske Statspoliti-Instruks kan Meddelelser kun gives af vedkommende Politikreds' ansvarlige Ledelse. I Lighed hermed bestemmer Norske Regler Punkt 5 som Hovedregel, at Meddelelser til Pressen gives af den Politimester, som leder Efterforskningen, dog at han kan bemyndige en af sine Underordnede til at handle i sit Sted. Foretages Efterforskningsskridt efter Anmodning af et andet Distrikts Politimyndighed, skal der angaaende Meddelelser henvises til denne. — Naturligvis kan ogsaa Statsadvokaten give Meddelelse om de af ham truffne Afgørelser m.m. (Norske Regler Punkt 7).

6. *Til hvem kan Meddelelser gives?*

Herom indeholdes intet i de Norske Regler. Det vilde formentlig være heldigt, om der kunde fastslaas en Regel om, at *kun autoriserede Referenter* kunde erholde de omhandlede Meddelelser. Autorisation burde kun meddeles til Referenter, der er Medlemmer af anerkendte Journalistorganisationer, og som virker ved den legitime Dagspresse, jfr. nedenfor § 16, III, B.

7. *Spørgsmaalet om Vederlag.*

Dette Spørgsmaal er meget delikat. Paa den ene Side er det urimeligt, at der skal paabyrdes Politiets Tjenestemænd et betydeligt, ansvarsfuldt og tidkrævende Arbejde med at meddele Pressen Oplysninger, uden at der ydes nogen Godtgørelse herfor af de Blade, der har økonomisk Fordel af at publicere disse Oplysninger. Paa den anden Side maa Politiets Uafhængighed og Ubestikkelighed holdes udenfor enhver Tvivl. Disse modstaaende Hensyn har i de Norske Regler Punkt 9 fundet en Udlicning, der giver en tiltalende Løsning paa Problemet. Bestemmelsen hidsættes her i sin Helhed:

»Alle meddelelser gis uten godtgjørelse av nogen art.

Hvor arbeidet med meddelelsene er av større omfang kan det dog av politimesteren treffes overenskomst med avis eller avisorganisasjon eller pressebyrå om erleggelse av betaling til politiet for meddelelser til pressen. Betalingen må være fast og ikke bevegelig efter omfanget eller antallet av pressemeddelelser. Overenskomsten, som skal gjelde for minst et år ad gangen, må godkjennes av Justisdepartementet, som også på grunnlag av politimesterens forslag bestemmer om anvendelse og fordeling av betalingen.

Overenskomsten må ikke utelukke, at de meddelelser som overenskomsten gjelder samtidig tilstilles andre aviser mot eller uten betaling.

Pressemeddelelser som sendes ut av hensyn til efterforskningen skal samtidig uten betaling tilstilles samtlige de dagsaviser og øvrige publikasjoner, hvori offentliggjørelse antas formålstjenlig, uten hensyn til overenskomst med enkelte aviser eller avisbyrå.

Andre meddelelser som politiet utsender til aviser i henhold til overenskomst skal paa spesiell anmodning i den vanlige kontortid gis også til andre aviser uten betaling.

Udenfor det foran nevnte tilfelle må der for meddelelser muntlig eller skriftlig til pressen hverken kreves eller mottas betaling.»

8. *Særligt om Billedmateriale.*¹⁵

Den særlige Ret, som den straffeprocessuelle Efterforskning maa antages at give Myndighederne til at fotografere Sigtede samt til at opbevare Fotografi af Domfældte i Forbryderalbum, kan i Almindelighed ikke udstrækkes til ogsaa at berettigede Udlevering af Sigtedes eller Domfældtes Billede til Offentliggørelse i Pressen. Der vil ved saadan Offentliggørelse kunne tilføjes vedkommende en Skade eller Krænkelser, der ikke nødvendiggøres af de kriminaltekniske Formaal, som gør Tilvejebringelsen og den interne Benyttelse af Fotografiet retmæssig. Noget andet gælder naturligvis i de Undtagelsestilfælde, hvor Offentliggørelse af Sigtedes eller Domfældtes Billede maa anses for paakrævet som Led i et *Signalement*, der skal lette hans Paagribelse. Retmæssigheden af en saadan Offentliggørelse maa bedømmes under Hensyntagen navnlig til Forbrydelsens Grovhed, Bevislighedernes Styrke, Sigtedes Fortid. Pressen maa i saa Henseende normalt kunne stole paa Rigtigheden af det af Myndighederne udøvede Skøn. — Angaaende det her omtalte Spørgsmaal indeholder de Norske Regler ingen Vejledning.

¹⁵ jfr. ovenfor § 9, III.

§ 13.

Ukorrekte Meddelelser.

I. En direkte Overførelse af de for det ukorrekte Retsreferat gældende Regler, jfr. ovenfor § 7, til ukorrekte Meddelelser i Almindelighed er ikke mulig. Medens man vel tør opstille en Regel om Ansvar for Retsreferater, der er i Strid med *Pligten til objektiv og loyal Gengivelse*, vilde en tilsvarende Ansvarsregel for alle Retsmeddelelser formentlig faa en alt for ubestemt Karakter. Ganske vist er der en bred Plads for Domstolenes Skøn ved Afgørelsen af, om et Retsreferat er objektivt og loyalt eller ej, men dette Skøn har dog en Rettesnor deri, at det som Regel let lader sig konstatere, i hvilket Omfang Referatet faktisk afviger fra en nøjagtig Gengivelse af det passerede; endvidere lader der sig under Hensyn til Overtrædelsernes typiske Karakter opstille almindelige Vejledningsregler for Bedømmelsen af Spørgsmaalet om Ukorrekthed, jfr. ovenfor § 7, I. Hvor det derimod drejer sig om Retssags-Meddelelsernes brogede Gruppe, hvis Indhold ikke paa Forhaand kan fastlægges, bliver en Bedømmelse af, om de er »objektive og loyale» eller opfylder andre lignende almindelige Kriterier for Korrekthed, overordentlig vanskelig, og en herpaa bygget Strafferegel er i hvert Fald meget betænkelig. — I de positive Lovgivninger indeholdes heller ingen Forbilleder for Opstillingen af almindelige positive Normer paa dette Omraade. Mod ensidige, partiske Meddelelser, der ikke har den under II omtalte Karakter, maa Hovedværnet søges i Pressens egne Foranstaltninger.

II. A. De anførte Betænkeligheder mod en almindelig Ansvarsregel gælder ikke overfor en Straffebestemmelse mod *urigtige* Meddelelser. En saadan Bestemmelse forekommer ogsaa allerede i gældende dansk Ret. Ifølge *Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr 1*, straffes — som tidligere nævnt — den, der forsætligt eller groft uagtsomt giver »væsentlig urigtig Meddelelse om en Straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet». Om de Vanskeligheder og krydsende Hensyn, der møder Lovgiveren ved Afgrænsning af det paa dette Omraade straffbare, indeholder denne Bestemmelses Forhistorie interessante Oplysninger.

Medens de Proceskommissioner, der i forrige Aarhundrede forberedte den danske Retsplejereform, endnu ikke havde fundet

Anledning til at foreslaa nogensomhelst Særforskrift vedrørende Retssagsmeddelelser, fremsattes der i 1902 i et Folketingsudvalg et meget vidtgaaende Forslag om Straf for den, der »saa længe offentlig Sag om en Lovovertrædelse svæver for Retten, enten til Undersøgelse eller til Paadømmelse, offentlig giver *anden Meddelelse om den end en uforvansket Fremstilling* af, hvad der er forefaldet for Retten i offentligt Møde.»¹ Dette Forslag faldt dog til Jorden. Men Tanken om en Bestemmelse af denne Art blev taget op igen i 1908, da et Landstingsudvalg foreslog følgende, noget mindre vidtgaaende Regel: »Den som i Tale eller Skrift beregnet paa at virke i en videre Kreds giver *vildledende Meddelelser* om en Straffesag, der endnu ikke er endelig afgjort eller bortfaldet, eller som paa nævnte Maade gør en saadan Sag til Genstand for Drøftelse, naar denne efter sin Karakter er egnet til at vanskeliggøre Sagens Oplysning eller til at lægge Hindringer i Vejen for en uhildet Afgørelse af den, straffes (med Bøden fra 100 til 1000 Kr. eller med simpelt Fængsel.)»² Dette Forslag der ifølge Goos' vidtfavnende Udtalelse i Landstinget skulde ramme »de unyttige, de vildledende, de forvrængede Meddelelser»³, optoges uforandret i Retsplejeloven af 1909 (§ 994), men indsnævredes ved Regeringsforslaget til Lov om Rettens Pleje af 1914 § 1017 derved, at Ordet »vildledende» erstattedes af »*bevidst urigtige*».⁴ Ved Rpl. 1916 § 1017 skete dog paa ny en Skærpelse af Ansvar, idet »*bevidst urigtige*» ændredes til »*bevislig urigtige*», hvorved sikkert Kravet om Forsæt maatte anses for opgivet.⁵ Bestemmelsen fremkaldte imidlertid stærk Kritik og erstattedes allerede inden Rpl.'s Ikrafttræden (ved Tillægslov Nr. 325, 3. Juni 1919 § 30) af den Formulering, som siden — bortset fra Strafferammen — er blevet bibeholdt. Straffen rammer herefter »den, som i Tale eller Skrift, beregnet paa at virke i en videre Kreds, forsætlig eller ved grov Uagtsomhed 1) giver *væsentlig urigtige Meddelelser* om en Straffesag, der endnu ikke er endeligt afgjort eller bortfaldet, eller 2) lægger Hindringer i Vejen for Sagens Oplysning.» Efter Lovens sidste Affattelse, jfr. Lovbekendtgørelse 1. Oktober 1936 § 1017, er Straffen

¹ Rigsdagstidende 1901—02, Tillæg B, Sp. 2334.

² Rigsdagstidende 1907—08, Tillæg B, Sp. 2471.

³ Rigsdagstidende 1907—08, Landstingets Forhandlinger, Sp. 1491.

⁴ Rigsdagstidende 1913—14, Tillæg A, Sp. 3819.

⁵ cfr. dog H. MUNCH-PETERSEN, Den danske Retspleje, 1. Udgave, I, Kbhvn. 1917, p. 132.

Bøder fra 100 Kr. eller Hæfte. I Overensstemmelse med Princippet i Straffeloven af 1930 fastsættes intet Maksimum for Bødestraffen. At Lovgiveren har forudset, at der efter Omstændighederne bør blive Tale om Idømmelse af meget betydelige Bødestraffe, fremgaar af, at Bødemaksimum ved Tillægsloven af 1919 sattes saa højt som til 10.000 Kr.

B. Dersom de her omtalte skiftende Stadier i Affattelsen af § 1017's Regler om ukorrekte Meddelelser skyldtes indvundne Erfaringer i Praksis, maatte man være meget varsom med at foreslaa Ændringer i den omsider efter saa mange Besværligheder fastlagte Formulering. Men dette er ikke Tilfældet. De skiftende Formuleringer er Udtryk for forskellige Kræfters Indflydelse til forskellig Tid. Hverken praktisk eller teoretisk er Problemet blevet uddybet.

Kritisk kan for det første anføres, at det er urimeligt at begrænse en Strafferegel om urigtige Meddelelser vedrørende Retssager til *Straffesager*. Omend Forseelser i Praksis sikkert hyppigere vil forekomme ved Omtale af Straffesager end af borgerlige Sager, er Forholdet dog ikke helt upraktisk i Relation til sidstnævnte, og nogen Væsensforskel i Forseelsens Art bestaar ikke, jfr. hvad ovenfor § 8, II, er bemærket om Referat og den dér citerede Bestemmelse i det danske Forslag af 1926 til en Presselov § 9.

Det centrale i det objektive Gerningsindhold maa dernæst være *Urigtigheden*. Idenfor dette Begreb maa naturligvis falde de haandgribeligt usandfærdige Meddelelser. Men hermed maa ligestilles Meddelelser, der efter almindelig, naturlig Læsemaade ifølge hele deres Opsætning og den Sammenhæng, hvori de fremtræder, derunder de Henvisninger, der findes i Gadeplakater og Indholdsfortegnelse, Overskrifter⁶ etc., virker *vildledende*. Nogen positiv Bestemmelse

⁶ jfr. Højesteretsdom i U.f.R. 1936, p. 293: Et Dagblad idømtes (ved Vestre Landsret) en Bøde paa 400 Kr. og (ved Højesteret) Erstatning paa 2000 Kr. for at have benyttet Overskriften »Repræsentant for Kriminalpolitiet — *Sag mod en Svindler, der allerede afsoner Straf*» over en i og for sig korrekt Artikel om en politimæssig Undersøgelse, der senere indstilledes, uden at Tiltale blev rejst; den Straf, hvortil Overskriften hentydede, angik ikke Svindel, men var paadraget ved en Injuriedom. — Ansaret for den nævnte, groft ukorrekte Overskrift paalagdes ifølge en privat anlagt Injurie- og Erstatningssag. Et Forhold af denne grove Art, der paa een Gang indeholder en vildledende Meddelelse vedrørende den verserende Sag og foregriber Rettens og Anklagemyndighedens Prøvelse af Sigtedes Skyld, burde paatales offentligt som Brud paa Reglerne om Pressens Behandling af Retssager.

herom er vel strengt taget ikke paakrævet, idet saadanne Meddelelser efter almindelig Fortolkning af Udtryk som »urigtig» eller »usandfærdig» burde kunne anses som omfattet af disse, men ex tuto vil det dog være det rigtigste udtrykkeligt at give Reglen det videre Indhold. — At det omvendt skulde være nødvendigt for at holde Bestemmelsen indenfor de rette Grænser udtrykkeligt at betinge Ansaret af Urigtighedens Væsentlighed, Grovhed ell. lign., kan ikke anerkendes. Pressen maa paa Retssagsmeddelelsernes farlige Omraade bevæge sig med stor Forsigtighed, og der er intet urimeligt i, at Urigtigheden som saadan objektivt danner Kriterium for, hvad der er retstridigt.

Subjektivt kan det af Rpl. foretrukne Krav om *Forsæt eller grov Uagtsomhed* billiges. Paa den ene Side er der Grund til at udvide de subjektive Ansvarsbetingelser for ukorrekte Meddelelser i Forhold til Ansaret for det egentlige Retsreferat, der opfylder en vigtigere og alment anerkendt Funktion som Korrelat til Retsplejens Offentlighed. Paa den anden Side kan der dog være Grund til at udskyde de simple Uagtsomhedstilfælde navnlig under Hensyn til den Risiko, der ellers vilde paabyrdes Pressen med Hensyn til ethvert Referat af udenretlige Meddelelser. Bevismæssigt maa dog selve Meddelelsens urigtige eller vildledende Karakter kunne være tilstrækkeligt Indicium for Forsæt eller grov Uagtsomhed.

Den af Rpl. fastsatte *Sluttermin* for den særlige Ansvarsregel, Sagens endelige Paadømmelse eller Bortfald, er rationel. Urigtige Meddelelser, der fremkommer efter dette Tidspunkt, modvirkes tilstrækkeligt gennem Lovgivningens, navnlig Injurielovgivningens, almindelige Regler.

III. Hvad angaar den Ukorrekthed, der kan være en Følge af Meddelelsens *Form*, gælder i det hele lignende Betragtninger som anført ovenfor § 9, II, om Referatets Form. Lovgivningsforanstaltninger med Hensyn til det typografiske Udstyr af Meddelelserne kan saaledes ikke bringes i Forslag. Hvad særlig *Billedmateriale* angaar, er ovenfor i § 9, III, omtalt Hensigtsmæssigheden af en Adgang for Retten til helt at forbyde Billedgengivelser som Illustration til *Retsreferater*. Endvidere er ovenfor i § 12, II, B 8, fremhævet, at *Politiet* som Regel ikke bør kunne udlevere Billedmateriale til Pressen. Men kan man gaa videre? Spørgsmaalet er navnlig praktisk med Hensyn til Billedstof i Forbindelse med Pressens Omtale af en strafferetlig Efterforskning paa Sagens første, udenretlige

Stadium, hvor der hyppigt bringes Billeder af en sigtet eller anholdt Person, af hans Bolig, Gerningsstedet etc. Hvis man ikke vil skride til en saa drastisk Forholdsregel som et generelt Billedforbud med Hensyn til Retssagsmeddelelser — hvad vel praktisk ikke kommer i Betragtning — er det vanskeligt gennem legale Regler at hindre de Skader, en saadan Billedreportage kan medføre. Skal Undtagelsesforbud opstilles ex lege — og en forudgaaende Retskendelse vil jo paa det omtalte Stadium af Sagen ikke være praktisk — maa de knyttes til bestemt formulerede Kriterier, hvorved de Tilfælde, hvor der i særlig høj Grad trænges til Beskyttelse, udsondres. I første Række kan der da være Tale om at forbyde Afbildning af mistænkte eller sigtede Personer *under en vis Alder*, formentlig 18 Aar, jfr. ovenfor § 4, II, om den særlige Beskyttelse af saadanne Personer mod Retsreferat. Mod Billedgengivelser af *anstødelig* Karakter, der ikke rammes af Lovgivningens almindelige Regler om utugtige Afbildninger, kunde der dernæst være Grund til efter engelsk Rets Forbillede, jfr. ovenfor § 6, I, at skride ind. Afgrænsningsvanskeligheder, der gør en legal Ansvarsregel for anstødelige *Referater* betænkelig, jfr. ovenfor § 6, I, B, gælder imidlertid i samme Grad for Billedgengivelse. Under Hensyn til den Takt, Pressen gennemgaaende selv udviser paa dette Omraade, er der næppe heller nogen synderlig Trang til Lovforanstaltninger.

TREDIE AFSNIT: KOMMENTAR.

§ 14.

Forholdet mellem Referat og Kommentar.

I. I *engelsk* Teori og Praksis gøres der med Hensyn til Betingelserne for Injurieansvar en skarp Sondring mellem »*statements of facts*» og »*expressions of opinions*». Har Udsagnet den førstnævnte Karakter, kan et Forsvar mod et Injuriesøgemaal (action for libel) støttes paa et særligt Ytringsprivilegium, jfr. ovenfor § 5, II, om privilegie for fair and accurate report of judicial proceedings, eller paa Sandhedsbevis (plea of justification). Har Udsagnet derimod ikke en berettende Karakter, men bestaar det i en Meningstilkendegivelse, maa Forsvaret støttes paa, at der foreligger »fair comment on a matter of public interest.» Under Forudsætning af, at de »facts», hvortil Kommentaren refererer, er sande (eller Referatet deraf er privilegeret), og at Kommentaren klart fremtræder som forskellig fra Referatet, er den da beskyttet mod Ansvar (for libel), selv om den indeholder ærekrænkende Udsagn, hvis Sandhed ikke kan bevises.¹

Den her anførte Sondring egner sig til at overføres fra sit specielle Omraade til det i nærværende Afhandling behandlede Emne. Problemstillingen ændrer sig væsentligt, eftersom den pressemæssige Behandling af Retssager har Karakteren af »statement» eller Kommentar. Hele den foregaaende Undersøgelse har alene drejet sig om Forhold, der falder ind under førstnævnte Gruppe, nemlig dels de egentlige Retsforhandlingsreferater, dels hvad der ovenfor er betegnet som (refererende) Meddelelser vedrørende Retssager. Paa Baggrund af denne Undersøgelse skal nu drøftes Lovgivningens Stilling til de i Pressen i Forbindelse med Retssager fremkommende

¹ jfr. DAWSON, p. 47 ff.

»expressions of opinion«, der kan betegnes som Kommentar, Menings-tilkendegivelser, Udtalelser ell. lign., hvorunder af praktiske Grunde samles baade Pressens for Redaktionens egen Regning staaende Tilkendegivelser og dens Gengivelse af Meningsstyringer, der hidrører fra Personer udenfor Redaktionen.

II. Den begrebsmæssige Forskel mellem refererende Meddelelser og Kommentar fremgaar med tilstrækkelig Klarhed af selve de anvendte Betegnelser. Medens Referatet er rent gengivende eller beskrivende og derfor blot projicerer en udenfor Referatet liggende Begivenhed (derunder Udsagn overfor vedkommende Journalist) ud paa et bredere Plan, er den offentlige Meningstilkendegivelse en ny, selvstændig Begivenhed, Publiceringen af et Udsagn, der, idet Udsagnet paa en eller anden Maade tager Stilling til et refereret Sagsforhold, har Karakteren af en subjektiv Bedømmelse af dette. Praktisk fremtræder en saadan Bedømmelse hyppigst under to Former, dels som en Drøftelse eller Vurdering af Udsigterne for en verserende Retssags Udfald, derunder særlig en *Drøftelse af Sigtedes Skyld*, dels som en *Kritik* af Myndighederne, Lægdommerne eller de i Sagen implicerede Privatpersoner eller af Lovgivningen paa det paagældende Omraade. For den følgende Fremstilling vil en herpaa støttet Inddeling dog ikke blive lagt til Grund. Af større juridisk Relevans er det, hvorvidt Kommentaren maa anses for *egnet til at paavirke* Sagens Behandling og Paadømmelse eller ej. Da baade en Skylddrøftelse og en Kritik som den omtalte kan indeholde en Paavirkning, dersom Udtalelserne fremkommer, *naar Sagen svæver*, medens dette ikke er Tilfældet, *naar Sagen er afsluttet*, er det praktisk at knytte Fremstillingen til disse tidsmæssige Kriterier, jfr. de to følgende Paragraffer.

§ 15.

Kommentar vedrørende svævende Sag.

I. Paa dette Punkt af Fremstillingen er der Grund til at give en Redegørelse for *engelsk* Rets Regler om »*contempt of court*«, ikke fordi disse alene angaar det her behandlede Spørgsmaal, men fordi de her har et særlig vigtigt Anvendelsesomraade, og fordi de undertiden udenfor England ses paaberaabt for en Lovgivning netop i denne Forbindelse.

Det er ikke mærkeligt, at der gør sig megen Uklarhed gældende med Hensyn til det omtalte Begreb. »Contempt of court» er et typisk Eksempel paa visse vage engelske Retsbegreber, hvis Rammer er saa elastiske, at en præcis Definition er umulig, samtidig med at der dog paa enkelte Punkter gennem specielle Retsafgørelser foreligger skarpe Afgrænsninger og almindeligt anerkendte Distinktioner.

A. Skal man dog forsøge en nærmere Redegørelse for »the mysterious and undefinable offence known as 'Contempt of Court'»¹, er der Grund til først at fremhæve, at Begrebet spænder langt videre end til Forseelser i Forbindelse med Pressens Behandling af Rets-sager. Bedre end gennem en almindelig Formulering giver man vistnok et Indtryk heraf ved at opregne nogle af *de Forseelsesgrupper, der falder indenfor Begrebet*. Dette omfatter saaledes Forhold, der efter dansk Straffelov vilde straffes som Forbrydelser mod offentlig Myndighed, saasom Overfald paa Rettens Embedsmænd med Vold eller Trusel om Vold under Udførelsen af deres Hverv eller i Anledning af samme², fornærmelig Tiltale overfor Dommeren³; Forhold, der som Krænkelser af Rettens Værdighed vilde falde ind under Rettergangspoliti-Reglerne i dansk Retsplejelovs § 151⁴; unødigt Trætte og i det hele taget usømmelig Procesførelse⁵; Pligtforsømmelser begaaet af Dommere i de lavere Retter, af Sagførere eller Nævninger (derunder Tilsidesættelse af Retsbelæringen), af Retsbetjente, Sheriffer m.m.⁶; Optræden som Sagfører uden fornøden Kvalifikation⁷; Vidners Udeblivelse eller Vægning ved at udtale sig⁸; Bestikkelse af Nævninger⁹; Forsøg paa at influere paa Dommerens Afgørelse ved Henvendelse underhaanden til denne.¹⁰

Medens de fleste af de her nævnte Forseelser vil være strafbare

¹ Citat fra OSWALD's Contempt of Court, Committal, Attachment, and Arrest upon Civil Process, 3. edition by G. S. Robertson, London 1910, p. 8.

² OSWALD, p. 39 ff.

³ OSWALD, p. 51.

⁴ OSWALD, p. 52 f.

⁵ OSWALD, p. 53 ff.

⁶ OSWALD, p. 67 ff.

⁷ OSWALD, p. 86 f.

⁸ OSWALD, p. 63 ff.

⁹ OSWALD, p. 90 f.

¹⁰ OSWALD, p. 48.

efter specielle Regler i de fleste Lovgivningers Straffe- og Proceslove, omfatter contempt-of-court-Reglerne endvidere en Række praktisk vigtige Tilfælde, der næppe i Almindelighed er kriminaliserede udenfor England, saaledes navnlig *Ulydighed mod Dommerens Anordninger*¹¹, hvorved i Virkeligheden en arbitrær Straffemyndighed er indrømmet Retten¹²; enhver »interference with» Parter eller Vidner under Sagen, hvorunder falder baade Forulempelser og Intimidering, uberettiget Paavirkning under Afhøring, etc.¹³; og endelig — hvad der specielt interesserer i Forbindelse med denne Afhandling — en Række Forseelser, der bestaar i ulovlig *Offentliggørelse* (publication).¹⁴

Alle de her nævnte Former for (criminal) contempt kan forsøges samlet under den Synsvinkel, at de rummer en »interference with the fair trial of legal proceedings»¹⁵, at de »are calculated to prejudice the trial which is pending»¹⁶, at »there has been an interference, or a tendency to interfere with the administration of justice».¹⁷

Men hertil kommer saa yderligere de Former for contempt, der ikke truer Sagsbehandlingen med en uberettiget Indblanding, men som »scandalise the Court itself», navnlig Beskyldninger mod en Dommer for Uretfærdighed eller Korruption, samt kritiske Udtalelser, der er egnet til at nedbryde Rettens Autoritet.¹⁸

Og denne (ikke ganske udtømmende) Opregning angaar endda

¹¹ OSWALD, p. 17 f.

¹² jfr. Sir GEORGE JESSEL, M.R., in re Clements, Republic of Costa Rica v. Erlanger (1876) 46 L. J. Ch. 375, p. 385: »this jurisdiction of committing for contempt, being practically arbitrary and unlimited» (cit. hos Oswald, p. 18).

¹³ OSWALD, p. 45 ff., 87 ff.

¹⁴ OSWALD, p. 91 —100, DAWSON, p. 9f —113.

¹⁵ DAWSON, p. 98.

¹⁶ Lord RUSSEL, L.C.J., in R. v. Payne (1896) 1 Q.B., p. 580 (cit. hos Dawson, anf. Værk, p. 94).

¹⁷ OSWALD, p. 6.

¹⁸ DAWSON, p. 94, 107 f, OSWALD, p. 91 f., ARCHBOLD's Pleading, Evidence & Practice, 29 ed., London 1934, p. 1237—38, jfr. et af Foreign Office udarbejdet Memorandum om engelsk Pressereferat, afgivet til det danske Gesandtskab i 1936 (utrykt), hvori det hedder: »The publication of matter calculated to bring the Court or the administration of justice into contempt, or to lower the authority of the Court, is also regarded as a contempt of Court, but reasonable and fair comment or criticism upon a judicial decision is not an offence.»

kun den saakaldte *criminal contempt*. Ved Siden heraf bestaar et vidt Omraade for contempt-of-court-Begrebet med Hensyn til ikke criminal Undladelse af at opfylde Handlings- eller Undladelssdomme og -paalæg, contempts in bankruptcy, Undladelse af at opfylde Pengeforpligtelser i visse Tilfælde m.m.¹⁹

B. Hvad dernæst særlig angaar *contempt of court i Forbindelse med Pressens Behandling af Retssager*, kan som generel Karakteristik anføres, at Publikationen ud fra to Synspunkter kan udgøre contempt, nemlig *dels* naar den *krænker Rettens Værdighed eller Autoritet* («offends against the dignity of the Court»), jfr. ovenfor ved Note 17—18, *dels* naar den kan *indvirke præjudicerende paa Retssagens Behandling* («is calculated to prejudice the course of justice», «interferes or tends to interfere with the due course of justice», etc.).²⁰ I førstnævnte Henseende kommer som ovenfor nævnt baade personlige Angreb paa Dommere (og Nævninger) og Angreb paa Retsvæsenet i Almindelighed i Betragtning.²¹ Til de »præjudicerende» Publikationer henregnes navnlig følgende Grupper: 1) Referater, der ensidigt gengiver den ene Parts Indlæg²²; 2) Meddelelser, der giver Oplysninger om en Sigtets Karakter, derunder Meddelelser om tidligere Domfældelser, der er overgaaet Sigtede.²³ Saadanne Oplysninger vilde stride mod det Princip, hvorefter der normalt

¹⁹ OSWALD, p. 101 ff. — Jfr. den sammenfattende Definition (i Sagen Dunn (1906) Vict.L.R. 493): «The essence of contempt of court is action or inaction amounting to interference with or *obstruction* (min Fremhævelse) to, or having a tendency to interfere with or to obstruct to, the due administration of justice.» (citeret hos ARCHBOLD, Pleading, Evidence & Practice, 29. ed., London 1934, p. 1237, Note (a)).

²⁰ OSWALD, p. 91, 93, DAWSON, p. 94 f., ARCHBOLD, anf. Værk, p. 1238—39. Jfr. den af Lord HARDWICKE foretagne Inddeling i den ledende Dom Roach v. Garvan (1742), 2 Atk., p. 171, hvorefter der er tre Typer af contempt of court, nemlig 1) scandalizing the court itself, 2) abusing parties concerned in causes, 3) prejudicing mankind against persons before the cause is heard. Typerne 2) og 3) er senere smeltede sammen, DAWSON, l.c.

²¹ jfr. ARCHBOLD, l.c.: «It is an aggravated misdemeanor to publish an invective against Judges and juries with a view to bring into suspicion and contempt the administration of justice . . . But it is lawful with candour and decency to discuss the merits of the verdict of a jury, or the decision of a Judge, which are matters of public interest and concern . . .».

²² OSWALD, p. 95, DAWSON, p. 100 f.

²³ DAWSON, p. 95 f.

ikke maa føres Bevis med Hensyn til Sigtedes (daarlige) Karakter, før Juryen har afsagt sin Kendelse; 3) Referat i Strid med Referatforbud²⁴; 4) *Kommentarer vedrørende svævende Sager, forsaavidt de maa anlages at kunne indvirke til Skade for nogen af Sagens Parter* («comments on a cause . . . while it is pending, and prejudicing, or calculated to prejudice, any party»)²⁵. Om de faktisk indvirker, er ikke afgørende: «The question in every case is not whether the publication in fact interferes, but whether it tends to interfere, with the due course of justice.»²⁶ Det er med Henblik paa de her omtalte Kommentarer, at man i engelsk Retspraksis har formuleret den træffende Vending, at hvis de var tilladte, vilde det føre til «*trial by newspapers* instead of by the proper tribunals of the country.»²⁷ Særlig kan fremhæves, at Kommentar, der drøfter Sagens Udfald («comment as to the issue of a trial») anses for at have den nævnte præjudicerende Karakter.²⁸ — Om den nærmere Fortolkning af, hvornaar Sagen anses for at svæve («is pending»), henvises til Udviklingen nedenfor.

Som Tilfælde, hvor Publikationen anses at falde *udenfor contempt-of-court-Reglerne*, skal endelig nævnes: 1) Referater, der udgør «a fair and accurate report»²⁹, (omend Loven af 1888 kun gør op med Forholdet til Injurielovgivningen, ikke til Reglerne om contempt); 2) Referater og Kommentarer *efter* Sagens Afslutning, selv

²⁴ DAWSON, p. 106 f., OSWALD, p. 98 f.

²⁵ OSWALD, p. 92, jfr. Udviklingen p. 93 ff., DAWSON, p. 95—105, jfr. nærmere GATLEY, p. 356: «. . . any comment on . . . matters *pending or during the trial* is, if it tends either to create a bias in the public mind against the parties, or to influence the witnesses or jurors who may be called, or in any other way prejudice the fair trial of the action, a contempt of Court, and punishable as such with fine or imprisonment or both.» — I herskende Teori antages saaledes *ikke enhver* Kommentar, medens Sagen svæver, for eo ipso at være contempt, jfr. yderligere Litteraturhenviisninger hos JESPER SIMONSEN, U.f.R. 1921 B, p. 34—35, hvor ogsaa afvigende Opfattelser er refererede, navnlig ODGERS, A Digest of the Law of Libel and Slander, 1911, p. 209, 548 («Any comment pending action is a contempt of court.»).

²⁶ OSWALD, p. 93.

²⁷ WILLS, J., in re Birmingham Vinegar Brewery v. Henry (1894), 10 T.L.R. 586.

²⁸ DAWSON, p. 97.

²⁹ DAWSON, p. 96, OSWALD, p. 98.

om Referatet ikke er fair and accurate³⁰, 3) Meddelelser angaaende en *kommende* Sag, saalænge denne endnu ikke er »pending».³¹

C. Som det fremgaar af Udviklingen under B, er vel ikke enhver Kommentar vedrørende en svævende Retssag contempt of court, men Retstridighedsomraadet er dog, da der ikke kræves nogen konkret Skadetilføjelse, principielt meget vidt. Herpaa bødes der i Praksis gennem Anerkendelse af, at der ikke bør paalægges Straf eller Erstatning (men dog muligvis Omkostninger), naar der kun foreligger, hvad man betegner som »*technical contempt*»³², d.v.s. hvor Forseelsen blot har en bagatelagtig eller formel Karakter, idet der ikke har truet den paagældende Part nogen virkelig Fare gennem Offentliggørelsen. De engelske Domstole har ved flere Lejligheder fremhævet, at der er Grund til at modvirke, at der i saadanne Tilfælde søges paalagt Ansvar for contempt.³³

II. A. I *dansk* Ret er ved den tidligere omtalte Lov af 7. April 1936 optaget en Bestemmelse i Retsplejelovens § 1017, 2. Stk., Nr. 3, der i sit Princip stemmer overens med det centrale Indhold i den nu gengivne contempt-of-court-Regel, forsaavidt angaar Kommentarer vedrørende svævende Retssager. Ifølge denne Bestemmelse straffes den, der »saa længe endelig Dom i en Straffesag ikke er afsagt, fremsætter *Udtalelser, der er egnet til paa uforsvarlig Maade at paavirke Dommerne, Domsmændene eller Nævningerne med Hensyn til Sagens Afgørelse*».³⁴

Stødet til, at Spørgsmaalet om en Regel af denne Art blev taget op af den danske Lovgivningsmagt, var en Skrivelse af 25. November 1935 fra det staaende *Retsplejeudvalg* til Justitsministeriet, hvori det hedder:³⁵

»I den senere Tid er det hændt nogle Gange, at Dagspressen, medens Domsforhandlingen i en Straffesag stod paa, har indeholdt Artikler, der ret indgaaende drøftede Mulighederne for den eller de

³⁰ DAWSON, p. 106, OSWALD, p. 97, GATLEY, p. 356, Note 29. — De ovenfor nævnte utilbørlige Angreb paa Retten og Retsplejen rammes af contempt-of-court-Ansvaret, hvad enten de fremsættes under eller efter Sagens Afslutning, jfr. de i Note 18 anførte Kilder.

³¹ OSWALD, p. 97 f.

³² OSWALD, p. 94, DAWSON, p. 99.

³³ DAWSON, p. 99 f.

³⁴ Jfr. VICTOR HANSEN, U.f.R. 1936 B, p. 130 —31, SAMME, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1937, p. 34 —36.

³⁵ Rigsdagstidende 1935 —36, Tillæg A, Sp. 2933.

Tiltaltes Skyld. Dette Forhold maa forekomme særdeles uheldigt, og navnlig synes det stødende, at Nævningerne gennem saadanne Artikler undergives en Paavirkning, der kan faa afgørende Betydning for deres Bedømmelse af Sagen, samtidig med at de i Medfør af Rpl. § 866 af Retsformanden paamindes om, at de, indtil deres endelige Kendelse er afgivet, ikke angaaende Sagen maa have Samtale eller Forbindelse med nogen anden end Retten gennem dens Formand. I Retsplejeloven findes ingen Bestemmelser, hvorefter Diskussioner i Dagspressen angaaende Straffesager, der er underkastet Domsforhandling, kan forhindres.» Under Henviſning hertil foreslog Udvalget indsat en Straffebestemmelse i Rpl. § 1017 for den, der »i Tiden fra Domsforhandlingens Paabegyndelse og indtil Dommens Afsigelse i en Straffesag fremsætter *Udtalelser, der — udover en Gengivelse af det i Retten passerede — gaar ud paa at drøfte Skyldsspørgsmaalet eller Sagens Udfald iøvrigt.*»

En i Overensstemmelse hermed formuleret Regel optoges derefter i det af Justitsminister STEINCKE den 8. Januar 1936 fremsatte Retsplejelovsforslag.³⁶

Dette Forslag, der i Rækkevidden af sit Forbud nærmer sig de ovenfor § 13, II, omtalte ældre Formuleringer, der helt vilde forbyde Kommentar eller dog enhver Drøftelse, der efter sin Karakter var egnet til at lægge Hindringer i Vejen for en uheldet Afgørelse, fremkaldte fra forskellige Sider en Kritik, der dels gik ud paa, at Omfanget af de forbudte Handlinger ikke var tilstrækkelig skarpt præciseret, dels fremhævede, at Forbudet burde udstrækkes til at gælde allerede fra *Sagens* Begyndelse, altsaa ogsaa paa Efterforsknings- og Forundersøgelsesstadiet, idet Erfaringerne fra en opsigtsvækkende Efterforskning i en Sag angaaende et formodet Hustrumord, der fandt Sted netop, medens Lovforslaget var under Behandling, viste, at der var særlig Trang til en Beskyttelse mod præjudicerende Omtale af Sigtede paa Sagens første Stadier.

Kritiken resulterede i en af et Folketingsudvalg foreslaaet Ændring af den citerede Bestemmelse, saaledes at Ansvar skulde paalægges den, der »saa længe endelig Dom i en Straffesag ikke er afsagt, fremsætter *Udtalelser, der gaar ud paa at fastslaa Sigtedes Skyld eller Ikke-Skyld.*»³⁷

³⁶ Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg A, Sp. 2907.

³⁷ Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg B, Sp. 1315.

Det var imidlertid øjensynligt, at heller ikke denne Bestemmelse havde truffet det rette. Udtalelser, der før Dommen »fastslaar» Sigtedes Skyld, forekommer sjældent i Praxis, og Reglen faar ved at begrænse sig til saadanne i hvert Fald et alt for snævert Omraade. Paa den anden Side kan der være Betæneligheder ved udtrykkelig at forbyde Udtalelser, der fastslaar, at Sigtede ikke er skyldig.³⁸ Ved Forslagets senere Behandling ændredes derfor Formuleringen efter Forslag af et Landstingsudvalg³⁹ til den ovenfor citerede Ordlyd, hvormed Forslaget blev vedtaget.

B. De gennemgaaede Faser i den omhandlede Bestemmelses Historie viser, at Tvivlsspørgsmaalene koncentrerer sig om, hvilket Omfang i *Indhold* og *Tid* der bør gives en contempt-of-court-Regel af denne Type.

1. Med Hensyn til Forbudets *Indhold* er Hovedkriteriet *Muligheden for uforsvarlig Paavirkning*. Kriteriet udelukker de i engelsk Praxis bekæmpede Sager om ubetydelig eller »technical contempt» i Tilfælde, hvor der ingen virkelig Trang er til Indskriden, og rummer paa den anden Side alle Tilfælde, hvor der er Trang til at hindre *Indblanding* i Sagens Behandling udefra, hvad enten denne Indblanding angaar Sagens faktiske eller juridiske Side. — Derimod kan det ikke godkendes, at Objekterne for den uforsvarlige Paavirkning er indskrænket til Dommere, Domsmænd og Nævninger. I en Retsforfatning, hvor Paataleudøvelsen i saa høj Grad er baseret paa Opportunitetsprincippet som i Danmark, tiltrænges ogsaa en Beskyttelse imod, at der gennem Pressekommentarer øves uforsvarlig Paavirkning overfor *Anklagemyndighedens* Beslutninger om Strafforfølgnings Fremme, Undladelse eller Standsning. En hertil sigtende Regel burde indføres i Paragraffen, saaledes at den kom til at omfatte »Udtalelser, der er egnet til paa uforsvarlig Maade at paavirke Dommerne, Domsmændene, Nævningerne eller Anklagemyndigheden med Hensyn til Sagens Forfølgning eller Afgørelse». — Fremdeles er der, selv om Udtalelser af den her nævnte Art erfaringsmæssigt hyppigst fremkommer med Hensyn til Straffesager, Grund til at sikre *borgerlige* Sager en tilsvarende Beskyttelse mod uberettiget Indblanding.⁴⁰ Dette gælder ikke mindst de borgerlige Sager,

³⁸ jfr. C. TH. ZAHLE, Rigsdagstidende 1935—36, Landstingets Forhandlinger, Sp. 855.

³⁹ Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg B, Sp. 2139.

⁴⁰ At der efter dansk Ret normalt ikke medvirker Lægmænd ved

der angaar Ikendelse af Straf, navnlig Injuriesager, der paatales privat.

2. Hvad angaar Forbudsreglens *tidsmæssige* Udstrækning, giver den behandlede Bestemmelse ingen anden Afgrænsning med Hensyn til Tidsrummets *Begyndelse* end den, der følger af, at der skal foreligge en »Sag». Herefter maa Ansvar kunne paadrages ikke blot for Kommentarer, der fremsættes, efter at der er foretaget retslige Skridt under Efterforskning eller Forundersøgelse, men ogsaa for Udtalelser, der fremsættes, medens en rent udenretlig politimæssig Undersøgelse i Anledning af en formodet strafbar Handling foregaar. — Hvis borgerlige Sager medtages under Reglen, maa Begyndelsestidspunktet for det her omtalte Kommentaran svar sættes ved Sagens Anlæg (normalt gennem Indlevering af Forligsindkaldelse eller Stævning til Berammelse, jfr. Rpl. § 279).

Slutterminen er ifølge Lovens udtrykkelige Angivelse det Øjeblik, da endelig Dom afsiges. Herved maa forstaas det Øjeblik, da Dommen »bliver endelig» i den Forstand, at den ikke længere ad ordinær Vej kan anfægtes. I Klasse hermed maa utvivlsomt stilles, at Strafforfølgning frafalder.⁴¹ Det bør næppe kræves, at den ved Rpl. § 721 in fine fastsatte to Maaneders Frist for den overordnede Myndigheds Adgang til at underkende en Politimesters Beslutning i saa Henseende skal være udløbet. — Bliver Forfølgningen genoptaget, eller tilstedes Appel efter Udløbet af den almindelige Ankefrist, maa Sagen naturligvis paa ny anses for svævende, saaledes at Kommentatorforbudet træder i Kraft som under den oprindelige Sag.

De her anførte Regler gaar paa enkelte Punkter videre end de *engelske* Regler om, hvornaar en Sag i denne Relation anses for svævende.⁴² Man antager saaledes i England, at Beskyttelsen først indtræder, naar »proceedings are commenced», hvilket næppe omfatter de første politimæssige Efterforskningsskridt, og at den normalt ophører, naar Dom i første Instans er afsagt. Den blotte Appel-

Paadømmelsen af borgerlige Sager, kan naturligvis ikke være noget Argument mod Udvidelse af Reglen til disse Sager, naar man iøvrigt ikke begrænser den til at angaa Paavirkning af Lægmænd, cfr. den særlige Bestemmelse i Rpl. § 866, 1. Stk. om, at Nævningerne ikke indtil Dommens Afsigelse maa have Samtale eller Forbinde lse angaaende Sagen med nogen anden end Retsformanden (eller Retten gennem denne).

⁴¹ VICTOR HANSEN, U.f.R. 1936 B, p. 131.

⁴² DAWSON, p. 94, 104 f., OSWALD, p. 97.

mulighed afskærer saaledes ikke Kommentar. Men naar Ankemeddelelse er forkyndt — eller ny Domsforhandling er anordnet — træder Forbudsreglerne paa ny i Kraft. — Paa begge Punkter forekommer de danske Regler at være de mest hensigtsmæssige.

III. Den under II omhandlede Regel i Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 3, angaar kun Udtalelser, der er egnet til at *paavirke Retten* (og — de lege ferenda — Anklagemyndigheden), og som derfor kan opfattes som en uberettiget *Indblanding* (»interference») i Retsplejen. Spørgsmaalet er nu, om der *udenfor Kredsen af disse Udsagn*, hvis Retstri-dighed direkte beror paa det Kriterium, som er essentielt for engelsk Rets contempt of court, jfr. under I, kan paapeges Hensyn, der begrunder en Indskriden mod Kommentarer vedrørende svævende Retssager.

Overvejer man de Farer og Ulemper, Presseomtalen kan medføre, maa det erkendes, at Faren for en urigtig Domfældelse praktisk næppe spiller saa stor en Rolle som de *udenretlige Konsekvenser* af saadan Omtale, navnlig den *Skandalisering i Offentlighedens Øjne*, der kan resultere deraf, og som kan bevare sine skadelige Eftervirkninger uanset Sagens Udfald ved Domstolene. Dette gælder naturligvis i særlig Grad i *Straffesager*, i hvilke der kastes en Skygge over en bestemt Person som mistænkt, uden at det nogen Sinde helt lykkes at fjerne denne Mistanke. Men selv om dette sker, kan den Omtale af hans private Forhold, der fandt Sted, medens han stod som Sigtet, volde ubodelig Skade. Beskyttelsen mod Skadevirkninger af denne Art falder formelt udenfor Formaalet med de gennemgaaede contempt-of-court-Regler, men er i Virkeligheden en af Hovedopgaverne for Retsordenen paa det behandlede Omraade.

Her maa nu først erindres om den Beskyttelse, der gives — eller kan gives — gennem hensigtsmæssige Regler vedrørende Retsreferater og refererende Meddelelser, jfr. ovenfor navnlig § 3 om Forbud mod Referat af Retsforhandlinger for lukkede Døre, derunder efter de fleste Retsforfatninger Møderne paa Sagens første Efterforskningsstadium, § 4, II, om Referatforbud til Værn for individuelle Interesser, § 8 om Ansvar for ukorrekt Referat, § 9, III, om Billedgengivelse i Forbindelse med Retsreferat, § 11 om Forbud mod Interviews med Privatpersoner angaaende Forhold af Interesse for en verserende Undersøgelse og om muligt Forbud mod Omtale af Politianmeldelser, § 12 om de Hensyn, der bør tages fra Politiets

Side ved Meddelelse af Oplysninger til Pressen, § 13 om Ansvar for ukorrekte Meddelelser.

Men hvad med Hensyn til de kommenterende Meddelelser, de, der ikke gengiver »facts», men udtrykker »opinions», og som maaske er de allerfarligste?

A. Om dette Spørgsmaal indeholder den danske Retsplejelov efter Ændringen af 7. April 1936 en speciel Regel, § 1016 a⁴³, som det vil være naturligt først at gøre til Genstand for Omtale. Bestemmelsen lyder saaledes:

»Ingen, som i Embeds Medfør er beskæftiget med en Straffesag, maa, saa længe Sagen ikke er paadømt eller bortfaldet, udtale sig uden for Retten til Offentligheden angaaende Skyldspørgsmaalet.»

Foranledningen til denne under Rigsdagsbehandlingen af det sidste Retsplejelovsforslag indsatte Regel var de uheldige Erfaringer, man i Praksis havde gjort, da en Politimester med Sikkerhed udtalte sig om, at en Person, der efter hans Begæring var fængslet som sigtet for at have dræbt sin Hustru, var skyldig i dette Forhold. Efter at denne Udtalelse var blevet slaaet meget stort op i Pressen, viste det sig, at Grundlaget for Sigtelsen bevismæssigt var saa spinkelt, at Statsadvokaten maatte slutte Sagen uden Tiltale.

Som det vil ses, fremtræder Reglen som en instruksorisk Forskrift. Den er som Forbudsnorm vendt mod Embedsmændene, ikke mod Pressen, og den er ikke ledsaget af nogen Straffebestemmelse eller anden Sanktion for eventuel Overtrædelse. En saadan maa imidlertid kunne paadrage Ansvar efter Tjenestemandsløvgivningens Ansvarsregler og de i Forbindelse hermed staaende almindelige Strafferegler for Tjenesteforseelser, og det kan da ikke anses for udelukket, at de, der offentliggør Udtalelser, som er afgivne i Strid med det nævnte Forbud, vil kunne straffes som meddelagtige.

Bestemmelsen rejser iøvrigt et Par Fortolkningsspørgsmaal, som skal berøres, inden der kritisk tages Stilling til den. Under Personer, som »i Embeds Medfør» beskæftiger sig med en Straffesag, falder naturligvis saavel Anklagemyndighedens og Politiets Tjenestemænd som de beskikkede Forsvarere og Rettens Embedsmænd, Nævninger og Domsmand. Ifølge Motiverne⁴⁴ skal Bestemmelsen ogsaa omfatte den valgte Forsvarer, og dette maa formentlig gælde,

⁴³ jfr. VICTOR HANSEN, U.f.R., 1936 B, p. 132, SAMME, Nordisk Tidsskrift for Strafferet 1937, p. 36—38.

⁴⁴ Rigsdagstidende 1935—36, Tillæg B, Sp. 1316.

selv om denne undtagelsesvis ikke skulde være Sagfører, Rpl. § 730, 2. Stk. — Trods Ordlyden maa Reglen utvivlsomt omfatte ikke blot de nævnte Personer, saa længe de er beskæftigede med Sagen, men ogsaa, naar de er traadt ud af denne, saa længe Sagen ikke er paadømt eller bortfaldet. — Forbudet mod Udtalelser »*angaaende Skyldspørgsmaalet*» skal ifølge Motiverne ikke udelukke »en paa-krævet Berigtigelse af muligt frenkomme urigtige Rygter», hvori bl.a. ligger, at Politiet maa kunne oplyse, at bestemte Personer *ikke* sigtes eller mistænkes. Men Reglen bør overhovedet ikke forstaas som gørende nogen Indskrænkning i Politiets Beføjelse til at meddele Oplysninger om Fakta; den fastslaar blot, at disse Oplysninger forsaavidt skal have en refererende Karakter, som de ikke maa være ledsaget af nogen Skyldbedømmelse, jfr. herved ovenfor § 12, II, B 3, om den strengere Regel i de af den norske Rigsadvokat udarbejdede Instrukser Punkt 4. — Hvad angaar Reglens *Udstrækning i Tid*, gælder der med Hensyn til Begyndelsestidspunktet det samme, som anført ad § 1017 Nr. 3. Slutterminen er derimod her indtraadt, naar Sagen »er paadømt» (eller bortfaldet), hvorved maa forstaas dens Paadømmelse i 1. Instans. Denne Indskrænkning i Forhold til den i § 1017 Nr. 3 indeholdte Beskyttelse kan maaske begrundes ved, at de i § 1016 a omhandlede Udtalelser forudsættes ikke at indeholde nogen uforsvarlig Paavirkning og derfor bør frigives, saa snart der blot foreligger en Domsafgørelse i 1. Instans.⁴⁵ Men Tavshedspligten efter § 1016 a burde dog i hvert Fald indtræde paa ny, naar Sagen faktisk appelleres, og i Overensstemmelse hermed maa Paragraffen ogsaa kunne fortolkes.

Den lejlighedsvis tilblevne, kasuistiske Forbudsregel i § 1016 a opfylder, som Erfaringen har vist, et praktisk Behov. Ganske vist kunde dette ogsaa have været tilfredsstillet ved en administrativ Forskrift. Men det er dog ingen Skade til, at et udtrykkeligt Lovbud i Overensstemmelse med den almindelige Opinion understreger Utilbørligheden af, at der officielt tages Stilling til Skyldspørgsmaalet, før Dom er faldet. Spørgsmaalet er blot, om man bør blive staaende ved et saa begrænset Forbud som det, § 1016 a indeholder, eller om der er Grund til at gaa videre.

B. Hvad først angaar *Udtalelser om Skyldspørgsmaalet, der ikke hidrører fra officielle Kilder*, vil disse kunne rammes efter den under II, A, omtalte Regel i Rpl. § 1017, 2. Stk., Nr. 3, saafremt de er

⁴⁵ jfr. VICTOR HANSEN, l.c.

egnede til uforsvarligt at paavirke Rettens (og — de lege ferenda — Anklagemyndighedens) Afgørelse. Endvidere indeholdes et betydeligt Værn i den almindelige Injurielovgivning. Da der dog kan tænkes Tilfælde, med Henblik paa hvilke de anførte Regler ikke indeholder tilstrækkelig Beskyttelse, saaledes naar de paagældende Udtalelser ikke er saa grove, at de indeholder en ligefrem uforsvarlig Paavirkning, og naar særlige Hensyn afholder den krænkede Person fra at søge Oprejsning gennem en Injurieproces, kan der dog være Trang til et mere generelt Forbud mod de omhandlede Udtalelser, og mod denne Trang ses der ikke at gøre sig væsentlige Modhensyn gældende. Efter engelsk Opfattelse anses, som ovenfor anført, *enhver Skylddrøftelse eller Drøftelse af Sagens formodede Udfald* at være en ulovlig Paavirkning af Retten. Dette fiktive Synspunkt kan sikkert ikke opretholdes, men Realiteten, at saadan Drøftelse ikke bør finde Sted, medens Sagen svæver, maa uafhængigt af det omtalte Synspunkt godkendes *i hvert Fald*, naar Drøftelsen kan have en for Sigtede krænkende eller skadegørende Virkning.⁴⁶ Som det straks skal paavises (under IV), taler andre Hensyn for en *fuldkommen* Afskærelse af saadan Drøftelse.

Det her omtalte Hensyn til at undgaa, at nogen, navnlig Sigtede i en Straffesag, skandaliseres gennem Presseomtalen, fører dernæst ogsaa til, at der skrides ind mod (*ugunstige*) *Karakteriseringer eller Bedømmelser* af vedkommende Person, idet heller ikke paa dette Omraade contempt-of-court-Reglen i § 1017, 2. Stk., Nr. 3 eller Injurielovgivningen altid yder tilstrækkeligt Værn. Men det maa formentlig erkendes, at saafremt man ikke *helt* vil forbyde Kommentarer, er de Kriterier, der kommer i Betragtning ved Formuleringen af en herhen hørende Lovregel, saa vage, at man som Hovedregel maa foretrække en Løsning gennem Pressens egen Justits. Dog gælder dette ikke, forsaavidt de omtalte Karakteriseringer fremsættes i *Interviews*, jfr. ovenfor § 11, I, A og C, om de Farer, der er forbundet med denne Form for Pressereportage, selvom der ikke i Interview'et tages Stilling til Skyldspørgsmaalet eller Sigtedes Person.

IV. Det fremgaar af den foregaaende Udvikling, at Indskrænkninger i Kommentar-Retten kan være motiveret af Hensynet til at

⁴⁶ jfr. herved U.f.R. 1930, p. 676: det sagsagte Blad »manglede Føje til at gøre Bedragerisigtelsen til sin egen og ... at foregribe Rettens Dom i Sagen.»

undgaa uberettiget *Indblanding* («interference») i Retssagens processuelle Behandling (ovenfor under II) og af Hensynet til at undgaa *visse udenrettlige Konsekvenser*, navnlig Skandalisering af Sigtede i Offentlighedens Øjne (ovenfor under III). Men der kan spørges, om ikke det mere almindelige Synspunkt, der har faaet et rammende Udtryk i den ofte anvendte Sætning, at »der skal være Stilhed, medens Retten sidder», burde føre til et Forbud mod *enhver* Kommentar, enhver bedømmende Meningsstilkendegivelse vedrørende en svævende Retssag, ganske uden Hensyn til, om den in concreto maatte antages at kunne indvirke præjudicerende eller krænkende for nogen Enkeltmand. Det kan ikke nægtes, at vægtige Hensyn, særlig Hensynet til Domstolenes almindelige Autoritet, taler for en saadan Regel, hvis Indførelse vilde gøre de i nærværende Paragraf opstillede Sondringer og Afgrænsninger overflødige. En saa rigoristisk Regel ses dog ikke antaget i nogen Retsforfatning, og den forekommer ikke paakrævet, naar de Kauteler gennemføres, som praktiseres i engelsk Ret. Hertil hører, at *enhver Diskussion om en Sigtets Skyld eller om, hvorledes en verserende Sag (herunder ogsaa en borgerlig Sag) vil eller bør falde ud, ubetinget erklæres for retstridig*.⁴⁷ I langt de overvejende Antal Tilfælde vil en saadan Diskussion i sig indeholde en uforsvarlig Paavirkning eller være individuelt krænkende. Men uden Hensyn hertil bør den være udelukket paa Grund af de Muligheder, saadanne Diskussioner indebærer for at svække Rettens Autoritet til Fordel for en med Hensyn til Grundighed og Upartiskhed ubetryggende »trial by newspaper».

V. I det foregaaende har Opmærksomheden særlig været henvendt paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Kommentaren som saadan burde erklæres for retstridig eller ej. *Dersom dens Indhold allerede efter almindelige Retsregler er retstridig*, idet den f.Eks. er ærekrænkende, krænkende for Privatlivets Fred, utugtig eller blasfemisk, maa Ansvar efter de herom gældende Regler kunne paalægges. Om noget særligt Ytringsprivilegium bliver der i denne Forbindelse ingen Tale.

⁴⁷ jfr. som i det væsentlige overensstemmende hermed *østrigsk* Strafgesetznovelle af 20. December 1929, Artikel VIII: »Der Artikel VIII des Gesetzes vom 17. Dezember 1862 hat zu lauten: Wer in einer Druckschrift den vermutlichen Ausgang eines Strafverfahrens oder den Wert eines Beweismittels vor dem Urteil der ersten Instanz erörtert, macht sich eines Vergehens schuldig und ist mit Arrest von einem bis drei Monaten zu bestrafen.»

VI. Naar det fastholdes, at Kommentarbegrebet kun omfatter Meningstilkendegivelser (i Modsætning til berettende Meddelelser), opstaar der ikke Spørgsmaal om *usandfærdig* Kommentar. Er der til Kommentaren knyttet usandfærdige eller vildledende Meddelelser, eller ligger saadanne forudsætningsvis i den paagældende Tilkendegivelse, kommer de ovenfor i § 13 fremsatte Betragtninger angaaende ukorrekte Meddelelser til Anvendelse. For det Tilfælde, at Kommentaren paa lignende Maade er sammenkædet med et ukorrekt Referat, henvises til Udviklingen ovenfor i §§ 7 og 8.

Ensidige, partiske Kommentarer vil formentlig praktisk altid kunne rammes af de Regler, der ifølge det foregaaende bør opstilles til Værn mod Udtalelser, der indeholder en uforsvarlig Paavirkning, eller som drøfter Skyldspørgsmaalet eller Sagens Udfald. En *almindelig Ansvarsregel for ukorrekt Kommentar* i Lighed med Paabudet om objektiv og loyal Gengivelse af Retsforhandlinger kan af de samme Grunde som anført i § 13, I, om Ansvar for ukorrekte Meddelelser ikke anbefales.

§ 16.

Kommentar efter Sagens Afslutning.

I. Naar Sagen er bragt til Afslutning, jfr. om den nærmere Afgrænsning af dette Tidspunkt ovenfor § 15, II, B 2, bortfalder de Indvendinger mod en fri Kommentar-Ret, som udledes af Hensynet til at undgaa uforsvarlig Paavirkning af Retten og Anklagemyndigheden eller af det mere almindelige Hensyn til at værne om Domstolenes Autoritet gennem Stilhed, medens Retten sidder. Hvilke almene eller individuelle Hensyn kan herefter gøre sig gældende mod en fri og uhæmmet *Omtale af tilendebragte Retssager*? Det forudsættes ved denne Problemstilling, at saadan Omtale bortset fra Paavisningen af særlige Modhensyn principielt er fri, idet der gaas ud fra et almindeligt Trykkefrihedsprincip. Med Hensyn til den reale Berettigelse af principiel Frihed paa det her omhandlede Omraade skal blot bemærkes, at denne ikke alene støttes paa de Grunde, der i Almindelighed anføres til Fordel for Trykkefrihed, men at ogsaa de Grunde, der bærer Retsplejens Offentlighed, taler for, at der maa kunne finde en fri offentlig Drøftelse Sted af alle Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Retsplejen.

De særlige Modhensyn, der kommer i Betragtning, er for det første Hensynet til i videst muligt Omfang at opretholde *Retsordenens Autoritet* og dernæst det *individuelle Hensyn* at beskytte en Part, der ved en Dom (eller en Anklagemyndigheds Beslutning) har vundet en vis Retsposition, navnlig en Frifindelse for en Sigtelse eller en Oprejsning i en Injuriesag, mod at denne forringes eller gøres illusorisk gennem Kommentar i Pressen. Hvorvidt kan disse Hensyn motivere særlige Lovgivningsforanstaltninger?

II. A. Det er klart, at enhver *Kritik*¹ af Rets- og Anklagemyndigheders Behandling og Afgørelser af Retssager i sig indeholder en Mulighed for at svække den bestaaende Retsordens Autoritet. Men det er ikke mindre klart, at Samfund, der vil bevare Hovednerven i det frie Folkestyres System, ikke kan forbyde Justitskritik, men tværtimod maa anse dennes frie Udfoldelse som en Betingelse for en sund Udvikling af Retsvæsenet.²

B. Det Spørgsmaal, der rejser sig for saadanne Samfunds Vedkommende, er kun, om der bør skrides ind overfor visse *særlige* Former af Justitskritik, der indeholder særlige Farer, og som kan udsondres til særlig Behandling, uden at den sunde Justitskritik derved trues.

1. Dersom de paagældende Udtalelser tager Form af et *ærerørigt Angreb paa bestemte Retseembedsmænd*, idet de f.Eks. sigtes for Partiskhed, Korruption etc., vil som Regel den almindelige Straffelovgivning, navnlig Injurielovgivningen i Forbindelse med Proceslovgivningens Regler om offentlig Paatale, indeholde tilstrækkelige Ansvarsbestemmelser³, og der opstaar da ikke særlige Problemer de lege ferenda.

2. En *ondsindet og løgnagtig Justitskritik*, der ikke er direkte ærekrænkende for bestemte Retseembedsmænd, vil efter dansk Rets-

¹ Om Justitskritik efter førnazistisk tysk Ret se GLASER, p. 65 ff., 137 ff.

² jfr. f.Eks. G. G. ALEXANDER, *The Administration of Justice in Criminal Matters*. Cambridge 1915. Re-issue, with supplement 1919, p. 4: »Indeed there can be no better security for the proper administration of justice and the purity of national life than the vigilance and criticism of a free and enlightened public press.»

³ jfr. fra de senere Aar Højesteretsdomme i U.f.R. 1916, p. 617, p. 620, Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1927, p. 143, Vestre Landsrets Dom i Vestre Landsrets Tidende 1930, p. 346, Højesteretsdom i Højesteretstidende 1932, p. 651.

praksis kunne rammes af den almindelige Injurielovgivning, naar den injurierer offentligretlige Enheder som Justitsadministrationen eller Politikorpset ⁴, og offentlig Paatale vil da kunne finde Sted i Henhold til Rpl. § 725, 3. Stk. Forsaavidt Injurielovgivningen dog ikke kan ramme alle løgnagtige Angreb eller ikke kan antages at ville ramme dem strengt nok, opstaar der Spørgsmaal om en speciel Lovgivning til Værn mod Misbrug af Ytringsfriheden, der er egnede til og ofte direkte tilsigter at undergrave den bestaaende Samfundsordning gennem Mistænkeliggørelse af dens bærende Institutioner ⁵, in casu en Regel om *Strafansvar for løgnagtige Angreb, der er egnede til at nedbryde Tilliden til Justitsvæsenet*. Hvad angaar den nærmere Udformning af en saadan Regel, maatte den for ikke at medføre nogen Risiko for den sunde, bona fide Kritik, i hvert Fald indskrænke sig til at kriminalisere den *groft uforsvarlige* Kommentar, og for at

⁴ jfr. KRABBE, p. 478, C. Goos, Den danske Strafferets specielle Del, I, Kbhvn. 1895, p. 209 ff, jfr. som Tilfælde, hvor der i Praksis er paalagt Ansvar efter Injurielovgivningen for Angreb paa Rets- og Politimyndigheder, Landsover- samt Hof- og Stadsretsdomme i *U.f.R. 1873, p. 747* (betegnet den københavnske Politimyndighed som »Storborgernes Profos»), *1874, p. 464* (Sigtelse mod Københavns Politi for »uberettiget Vilkaarlighed og Uretfærdighed»), Højesteretsdom i *U.f.R. 1886, p. 950* (Angreb paa Justitsadministrationen; »Raaddenskabens i vor Administration er nu rigtig kommen for Dagen og har vist sig lige stor fra de øverste til de laveste Grene.» etc., hvortil knyttedes en Række konkrete Sigtelser, der maatte anses fornærmelige saavel for Justitsministeren personlig som for ham som Chef for Justitsadministrationen), Kriminal- og Politiretsdom i *U.f.R. 1912 A, p. 959* (Sigtelser mod Københavns Politi bl.a. for at være korruperet), Højesteretsdomme i *Højesteretstidende 1919, p. 806 og 811*, jfr. kort Referat i *U.f.R. 1920, p. 150* (Forhaanelser af Københavns Politi og Sigtelser imod det for at have udvist Raahed og Brutalitet under Gadeoptøjer), Østre Landsrets Dom i *U.f.R. 1935, p. 657* (»Vi har et Retsvæsen, der er korrupt og raadent«).

⁵ jfr. herved *finsk* Lag om förhindrande av för stat och samhälle skadlig uppvigling af 14. April 1934 § 1, hvorefter bl.a. den, som offentligt udspreder »grundlösa uppgifter eller med hemlighållande av väsentliga omständigheter eller eljest genom förvrängning eller med användande av kränkande eller nedsättande uttryck eller framställningssätt framställer eller sprider uppgifter eller uttalanden, vilka äro ägnade att nedsätta riksdagen, regeringen, offentlig myndighet . . .» (min Fremhævelse), straffes med mindst 50 Dagbøder eller Fængsel i højst 2 Aar. — Efter *engelsk* common law vil utilbørlig Justitskritik kunne rammes som contempt of court, jfr. ovenfor § 15, I, B.

betegne den som saadan burde det vistnok kræves, at *Kritiken mod bedre Vidende fremsættes paa et urigtigt Grundlag*. Men selv i den saaledes afgrænsede Form maa det dog vistnok erkendes, at Reglen vil kunne medføre Farer for en berettiget Kritik. Afgørende er imidlertid, at der med den ovenfor omtalte Praksis med Hensyn til Injurielovgivningens Anvendelse paa Angreb paa Retsvæsenet *ikke er nogen synderlig Trang* til yderligere Strafferegler paa dette Omraade i dansk Ret.

3. En simpel Hævdelse af, at et Domsresultat er urigtigt, uden at heri ligger en Kritik af den under 1 og 2 omtalte Art, maa naturligvis være tilladt. Ganske vist kan det i flere Henseender være uheldigt, dersom man ikke faktisk respekterer en endelig Dom som det sidste Ord om, hvad der er Ret i den paagældende Sag. Men ligesom dette naturligvis ikke kan gælde overfor den retsvidenskabelige Kritik af Domstolens Praksis, vilde det ogsaa være urigtigt legalt at udelukke den ikke-faglige Presse fra at udtrykke en fra Domstolsafgørelsen afvigende Opfattelse af et bestemt faktisk eller retligt Spørgsmaal. Set i Forhold til det offentlige maa Beskyttelse mod uheldige Foreteelser paa dette Omraade søges først og fremmest i den Tillid, hvormed Samfundet faktisk møder Domsmagtens Afgørelser, samt i Pressens egen Justits. — For et specielt Tilfældes Vedkommende turde dog en Lovregel være paa sin Plads: Det burde være udelukket, at en Person, der selv har dømt i en Sag som Nævning eller Domsmænd, i Pressen (eller i øvrigt offentligt) kritiserede den afsagte Dom. Efter gældende dansk Ret vil et Forhold af denne Art eventuelt kunne indeholde en Overtrædelse af Forbudet i Rpl. § 895, 4. Stk., om Nævningers Tavshedspligt med Hensyn til Raadslagning og Afstemning. Men selv om dette ikke er Tilfældet, omfattes Forholdet af de Grunde, der har motiveret dette Forbud. — For Embedsdommere har særlige Tavshedpaabud ikke hidtil vist sig paakrævede; skal en ny Forbudsregel udformes, bør de dog formentlig *ex tuto* medtages derunder.

III. Hvad angaar den *individuelle Beskyttelse mod Pressekommentarer, der anfægter Domsresultatet*, vil denne i vidt Omfang kunne ydes gennem den almindelige Injurielovgivning⁶, jfr. herved dansk Straffelov 1930 § 271, 1. Stk., om at Bevis ikke tilstedes ført for en strafbar Handling, for hvilken den, som sigtes, ved endelig Dom

⁶ cfr. herved Kriminal- og Politiretsdom i U.f.R. 1914 A, p. 863.

i Ind- eller Udland er frikendt, og almindelige Retstridighedsregler i øvrigt. Nogen Beskyttelse herudover vil næppe kunne indrømmes uden at gaa Ytringsfriheden for nær.

Snarere kunde der med den Anledning, engelsk Ret giver, spørges, om der ikke bør gøres en *Indskrænkning i de almindelige Ansvarsregler*, forsaavidt angaar Retssagskommentarer.

I England er enhver Udtalelse, derunder Udtalelser i Pressen, der kan betegnes som »a *fair comment on a matter of public interest*»⁷ fritaget for Ansvar efter Injurielovgivningen, selv om Udtalelsen efter almindelige Regler vilde falde ind under denne. Fritagelsen angaar kun »expressions of opinions» i Modsætning til »statements of fact». Til »matters of public interest» henregnes bl.a. Dommeres og barristers offentlige Optræden, alle Retssagers Forløb, derunder Bevisførelsen og Domsafgørelserne. Begrebet »fair comment» kan ikke defineres præcist, men følgende Elementer kan fremhæves: Det maa fremgaa af Kommentaren, paa hvilke facts den er bygget, og disse facts maa enten være sande eller hidrøre fra et Referat, der nyder privilege; Kommentaren maa klart fremtræde som saadan, saa at den ikke kan forveksles med Referat; den maa staa i et relevant Forhold til de facts, hvoraf den er foranlediget. Selv om disse Rekvisitter er opfyldt, kan den dog paadrage Ansvar, naar den subjektivt er baaret af »malice».

Om nogen direkte Overførelse af dette specielle engelske Retsbegreb til nordisk Ret kan der ikke være Tale. Men den Tendens, det udtrykker, kan der være Grund til at følge i Grænsetilfælde. En Kommentar til en Retsafgørelse bør, naar Udtalelsen efter almindelig Opfattelse i det paagældende Samfund ikke gaar udover, hvad der er fair, ikke kunne medføre Injuriensvar.

⁷ jfr. GATLEY, p. 331—367, navnlig p. 356 om the administration of justice som »a matter of public interest, and therefore fair matter for public comment», FRASER, p. 159—179, DAWSON, p. 47—57.

FJERDE AFSNIT: ANSVARET.

§ 17.

Ansvarssystemet. Pressens egen Justits.

Til de i de foregaaende Afsnit meddelte Betragtninger vedrørende Betimeligheden af legale Grænser for Pressens Adgang til ansvarsfrit at behandle Retssager skal nu i korte Træk føjes en Redegørelse for det Ansvarssystem, der bør gælde, for at Pressebehandlingen effektivt skal holdes indenfor de dragne Grænser. De Spørgsmaal, der her opstaar, angaar ikke specielt det særlige Afsnit af Presse retten, som hidtil har været Genstand for Undersøgelse, Pressens Behandling af Retssager, men de omfatter hele Problemet om det materielle Presseansvars Opbygning de lege ferenda. Indenfor nærværende Afhandlings Rammer kan der naturligvis kun være Tale om paa dette Omraade at give Bidrag af skitse-mæssig Karakter.

I. A. Den *Ansvarsform*, Undersøgelserne i det foregaaende særlig har haft for Øje, er *Strafansvaret*, hvis dominerende Interesse beror paa, at Erstatningsansvarets normale Forudsætning, den økonomiske Skade, kun spiller en underordnet Rolle ved de Overtrædelser, hvorom der er Tale. Naar Strafansvaret i Tilknytning til gældende dansk Ret som Regel udformes som et *Bødeansvar* med et ikke helt ubetydeligt Minimum, f.Eks. 200 Kr., og uden legalt Maksimum, staar det i Domstolenes Magt at praktisere dette Ansvar med en lignende Effektivitet som det særlig fra engelsk Praksis kendte økonomiske Sanktionssystem.¹ For grovere Overtrædelsestilfælde, jfr. nærmere det nedenfor opstillede Lovudkast, bør Straffen i Overensstemmelse med gældende dansk Ret kunne stige til Hæfte (fra 7 Dage til 2 Aar), medens strengere eller langvarigere Former for Frihedsstraf næppe er paa krævede for de her omhandlede Forseelser.

¹ jfr. herved VINDING KRUSE, U.f.R. 1928 B, p. 126 ff., C. POPP-MADSEN, Bod, Bidrag til Læren om Retshaandhævelsens Midler, I, Kbhvn. 1933, p. 16 ff.

B. Ved Siden af Strafansvaret vil naturligvis Erstatningsansvaret have en betydelig præventiv og oprettende Funktion overfor Krænkelser med individuelle Skadefølger, navnlig Ære- og Fredskrænkelser. Det maa anses for ønskeligt, at ikke blot økonomisk, herunder mere ubestemt økonomisk, Skade, men ogsaa ikke-økonomisk Skade, navnlig Tort, søges (rigeligt) udlignet gennem en den krænkede Person tilfaldende Pengeydelse², jfr. for positiv dansk Rets Vedkommende Lov om Ikrafttrædelse af Straffeloven af 15. April 1930 § 15, 1. Stk., hvorefter den, der findes skyldig i en strafbar Krænkelse af en Persons Fred eller Ære, kan dømmes til, foruden at yde Erstatning for økonomisk Skade eller Tab, at betale den forurettede Godtgørelse for Lidelse, Tort, Ulempe (Lyde og Vansir), samt for Forstyrrelse eller Ødelæggelse af Stilling og Forhold.³ Et almindeligt Bodsansvar til *Afløsning* af et offentligretligt Strafansvar paa dette Omraade⁴ vilde dog ikke være heldigt, hverken med Hensyn til Paataleordningen eller materielretlige Konsekvenser, idet man ikke kan være blind for, at et Ansvarssystem, der — efter engelsk Forbillede — placerer Præventionens Tyngdepunkt i en til Fordel for den krænkede virkende økonomisk Sanktion i Praxis først og fremmest vil blive benyttet og udnyttet af en bestemt Type af krænkede og Sagførere, hvis Proceslyst Lovgivningen hellere maa bremse end stimulere.

C. Ved Siden af Straf- og Erstatningsansvar kommer ogsaa *Disciplinæransvar* i Betragtning som en hensigtsmæssig Sanktion, jfr. nedenfor.

II. *Ansvarssubjekterne* vil efter gældende Lovgivning i Danmark være indsnævrede i Forhold til Straffe- og Erstatningsrettens almindelige Grundsætninger gennem Presselovgivningens⁵ særlige materielretlige Ansvarsbetingelser, jfr. Presselov 3. Januar 1851 § 3.

² C. POPP-MADSEN, anf. Værk, navnlig p. 285 ff.

³ jfr. herved Østre Landsrets Dom i U.f.R. 1934, p. 590, Højesteretsdom i U.f.R. 1936, p. 293.

⁴ jfr. i denne Retning VINDING KRUSE l.c. og tildels C. POPP-MADSEN, anf. Værk, p. 337, 291—92.

⁵ Samtlige civiliserede Staters (da) gældende Presselove er i 1926 ved engelsk Regeringsforanstaltning optrykt i engelsk eller fransk Tekst, uden Kommentar, under Titlen *The Press Laws of Foreign Countries with an Appendix containing the Press Laws of India*. Edited by MONTAGUE SHEARMAN and O. T. RAYNER. London 1926 (His Majesty's Stationery Office).

De lege ferenda kan det kunstige Kaskade-Ansvarssystem, som denne Lov efter belgisk-fransk Mønster⁶ opretholder, ikke forsvares. Overfor Misbrug af Pressefriheden er der Trang til fuld straffe- og erstatningsretlig Ansvarlighed for enhver, der opfylder Lovgivningens almindelige Ansvarsbetingelser. Dette Ansvar trænger ikke til at indskrænkes, men til at udvides dels med et Garantiansvar for Bladets Ledere, dels med en Regel om, at den (eller den Enhed), for hvis Regning Bladet udgives, er økonomisk ansvarlig for de Erstatninger og de Bøder, der paadrages paa Grund af Bladets Indhold. En Bødehæftelsesregel af denne Art er i god Overensstemmelse med, hvad der paa dette og beslægtede Omraader er gældende Ret i en Række Lande.⁷

III. Med Hensyn til Answarets Forum og dets Normering har nærværende Afhandling haft til Opgave at belyse *Lovgivningens* og dermed *Domstolenes* Forhold til Pressen paa det omhandlede Omraade. Men Lovgivningen og Domstolene kan, som flere Gange bemærket i det foregaaende, ikke skabe og haandhæve et System af Retsregler, der udelukker ethvert Misbrug af Pressefriheden, uden at kvæle den. Og selv om langt mere rigoristiske Regler end de i denne Afhandling forsvarede moderate Forholdsregler blev gennemført uden Hensyn til Pressefriheden, vilde Løsningen kun være negativ. Man vilde have udelukket en Række uheldige Foreteelser, men man vilde ikke positivt have skabt en levende, interessant og interessevækkende Behandling af Retssagsstoffet.⁸ En virkelig tilfredsstillende Løsning er overhovedet kun mulig gennem *Pressens egen frivillige Medvirken*. Om denne skal være Hovedfaktoren i Udviklingen, hvad de fleste Pressefolk vistnok hævder, eller om Lov-

⁶ jfr. om dette Systems historiske Udvikling særlig indgaaende DEMETRIUS GUSTI, Die Grundbegriffe des Pressrechts. Abhandlungen des kriminalistischen Seminars an der Universität Berlin. Neue Folge. Fünfter Band. 4. Heft. Berlin 1908, p. 93 ff., og de hos denne Forf. p. 117 ff. anførte meget udførlige Litteraturhenvisninger.

⁷ jfr. STEPHAN HURWITZ, Bidrag til Læren om kollektive Enheders pønale Ansvar, Kbhvn., 1933, p. 183 ff.

⁸ Denne Indvending gælder i forstærket Grad overfor de Forslag, der har været fremme om at afløse den nuværende Pressebehandling af Retssager med *officielle Beretninger*, jfr. ELWERT's Forslag i Juristische Wochenschrift 1911, p. 356 om, at Retten selv i vigtige Sager skulde give et kort, sagligt Referat (»amtlicher Prozessbericht») paa Grundlag af Stenogrammer, og Kritik heraf hos GLASER, p. 25 ff, jfr. ogsaa ovenfor § 12 ved Note 4.

givningen skal gaa i Spidsen og gennem en Række bestemte Forbuds- og Ansvarsregler sikre Overholdelsen af visse Hovedlinier, som hævdet i dette Skrift, kan diskuteres. Men et Samarbejde er under alle Omstændigheder nødvendigt. Ovenfor er det allerede indgaaende drøftet, hvorledes et saadant Samarbejde bør organiseres *fra Myn-dighedernes Side*, jfr. § 12, I, om Meddelelser fra Retsmyndighederne og § 12, II, om Meddelelser fra Politimyndighederne til Pressen. Her skal nu berøres, *hvad der kan gøres fra Pressens Side* for at tilvejebringe en saa tilfredsstillende Behandling af Retssager som muligt.

A. *Pressen bør selv holde Justits*. Hvad enten et journalistisk Misbrug kan rammes af Lovregler som de i det foregaaende foreslaaede, eller dette ikke er Tilfældet, som f.Eks. hvor der gives en ensidig, partisk Kommentar til en afsluttet Retssag, maaske endog mod Bestikkelse, en ondsindet Kritik af Retsvæsenet, en efter almindelige Begreber anstødelig Billedreportage osv., bør Pressens Organisationer af eget Initiativ eller efter Klage af en forurettet Person skride ind. En kollegialt sammensat *Æresdomstol (Pressenævn)* bør i Lighed med, hvad Tilfældet er indenfor andre Korporationer, f.Eks. Sagførerstanden og Lægestanden, kunne udøve *Disciplinærmyndighed*, saasom ved Tilkendelse af Advarsel eller Misbilligelse, Idømmelse af Bøder, Suspension eller Forbrydelse af Hvervet som Retsreferent, Udstødelse af Organisationen. Saafremt Pressens Organisationer ønsker en statslig Autorisation af det omtalte faglige Nævn, hvorved dettes Kendelser udrustes med Eksekutionskraft, maa dette *Ønske imødekommes*.⁹

⁹ Den her foreslaaede Ordning adskiller sig ved sin principielt frivillige Karakter afgjort fra den statslige Normering af Journalisthvervet, der i de senere Aar er sket i en Række Lande i Forbindelse med Oprettelse af særlige Pressedomstole, jfr. *italiensk* Dekret, Nr. 384 af 2. December 1928 om Oprettelse af et professionelt Register («albo») for Journalister, ifølge hvis Artikel 11 en under den «syndikale Association» hørende Komité kan skride ind overfor de Misbrug eller Forseelser, som de i Registret optagne Personer har gjort sig skyldige i under Udførelsen af deres Hverv, jfr. Artikel 14 om Appel af Sagen til en «Presse-Overinstans» («commissione superiore per la stampa»), der sorterer under Justitsministeriet, *tysk* Schriftleitergesetz af 4. Oktober 1933, 4. Afsnit, om Oprettelse af «Berufsgerichte der Presse» (i første Instans Bezirksgerichte der Presse, i anden Instans Pressegerichtshof i Berlin), hvis Medlemmer alle udnævnes af Ministeren for Folkeoplysning og Propaganda (§ 32 jfr. § 27), og som bl.a. er kompetente til at idømme Ordensstraffe og Udslet-

B. Endnu vigtigere end den omtalte kollegiale Justits er de frivillige *forebyggende Ordninger*, som det staar i Bladudgivernes og Redaktionernes Magt at skabe. Herunder hører indbyrdes Aftaler og Aftaler med Rets- og Politimyndighederne om af særlige Grunde at undlade Offentliggørelse af visse Meddelelser, specielt af Sigtedes eller Vidners Navne, Aftaler om at undlade at bringe altfor forcerede Retsreferater etc. Dernæst, og navnlig, hører herunder de Principper, der anlægges med Hensyn til Udvælgelsen og Bibeholdelsen af de Personer, hvem man betror Hvervet som Retsreferent, Kriminalreporter, juridisk Ræsonnør etc. Her, som maaske i al Retsplejepolitik, er det først og fremmest Personerne, det kommer an paa. Ubestikkelighed, Hæderlighed, Loyalitet er de Egenskaber, der i første Række maa garantere de samfundsmæssige Krav, som kan stilles til Retsmedarbejderen. Skal denne udføre et kvalificeret juridisk Arbejde som at referere Retsforhandlinger og Domme i vanskelige civile Sager, vil han ikke kunne undvære en solid *juridisk Uddannelse*¹⁰, men dette gælder ikke med Hensyn til en Kriminalreporter, der kan yde fortræffelig Reportage uden at være Jurist, naar han blot er i Besiddelse af en — til Gengæld stærkt paakrævet — *praktisk Erfaring* med Hensyn til Organisation af det politimæssige Efterforskningsarbejde. — Presse-mænd, der opfylder Kvalifikationerne som de her nævnte, bør efter Indstilling fra Pressens egne Organisationer kunne *autoriseres* af Rets- og Politimyndighederne som Rets- og Politireferenter og dermed erholde en Fortrinsberettigelse til Overværelse af Retsforhandlinger¹¹ og en særlig Adgang til Informationer fra Politiets Side.¹²

telse af »Berufsliste» i Anledning af visse nærmere betegnede »Berufsvergehen» (§ 31), herunder Overtrædelse af en i § 13 indeholdt Forskrift, hvorefter »det paahviler Journalister at fremstille de Emner, de behandler, sandfærdigt og bedømme dem efter deres bedste Vidende», jfr. endvidere Verfahrensordnung für die Berufsgerichte der Presse af 18. Januar 1934. Ogsaa i *Østrig* er nu ved en Lov Nr. 228, 1936 (Bundesgesetzblatt 18. Juli 1936) oprettet et særligt »Presskammer». — En ganske anden Karakter, kun tagende Sigte paa at regulere Journalisternes Løn- og Arbejdsvilkaar, har den i *Frankrig* fornylig stedfundne Lovgivning vedrørende »statut professionnel des journalistes», jfr. Lov af 29. Marts 1935 med dertil hørende Décret af 17. Januar 1936 angaaende Udlevering af »carte d'identité professionnelle des journalistes».

¹⁰ jfr. OTTO GROTH, Die Zeitung, I, Mannheim, Berlin, Leipzig, 1928, p. 956—59.

¹¹ jfr. ovenfor § 4, Note 2.

¹² jfr. ovenfor § 12, II, B 7.

C. Endelig burde Pressen fastlægge *bestemte Retningslinier for, hvilke Sager der overhovedet gøres til Genstand for Omtale*. I Øjeblikket hersker der den største Vilkaarlighed i saa Henseende. Enhver, der i Praksis har beskæftiget sig med Straffesager, vil have set en Række ganske ensartede Sager snart forløbe i fuldkommen Ubemærkethed fra Offentlighedens Side, snart blive Genstand for almindelig Omtale, og vil have Erfaring for, at Forskellen alene har beroet paa, om en Journalist tilfældigt var til Stede i dette eller hint Retslokale, medens Sagen behandledes. Naar man nu ved, hvor haardt Offentligheden slaar, er alene dette Tilfældighedsmoment i høj Grad utiltalende. Men værre endnu er det, naar der finder en Udvælgelse Sted af de Sager, der skal omtales eller slaas op, *efter usaglige Hensyn*. Der tænkes her paa Tilfælde, hvor et eller andet Moment, der i og for sig er Sagen uvedkommende, f.Eks. at Sigtede er beslægtet med en kendt Personlighed, at der af Akterne fremgaar en interessant Detaille, som ganske vist er uden enhver Forbindelse med det paasigtede Forhold.¹³ Det lader sig desværre ikke benægte, at der ikke helt sjældent er forekommet Eksempler i dansk Presse paa, at saadanne Momenter har bevirket en Bladomtale, der ellers aldrig vilde have fundet Sted, i hvert Fald ikke i tilsvarende Opsætning.

Hvorledes skal man nu komme disse Onder til Livs? Ingen Lov kan paalægge Pressen at referere alle Sager ligeligt. Og Pressen kan heller ikke frivilligt paatage sig en saadan Forpligtelse, der vilde faa den til at drukne i Retsreferater og Meddelelser om Politiets Virksomhed. Der maa finde et skønsomt Udvalg Sted af det uhyre Stof, og Udvalget maa ske ud fra et bladmæssigt Skøn over, hvad der

¹³ Som Eksempel kan anføres: For et Aarstid siden verserede ved en herværende Ret en triviell Tyverisag. Under Forundersøgelsen, der ikke overværedes af nogen Presserepræsentant, fremlagdes en Lægeerklæring, hvoraf fremgik, at Sigtede for mange Aar siden, i sin tidligste Ungdom, paa en Rejse til Syden som Søfyrbøder havde paadraget sig en syfilitisk Lidelse, der nu var blevet Aarsag til, at han maatte anses for sindssyg. Dagen efter bragte flere københavnske Dagblade iøjnefaldende Artikler om Sagen med Overskrifter som »Eventyret paa Sydhavnsøen» o.lign., hvori Lægeerklæringens Indhold refereredes under fuld Angivelse af Sigtedes Navn, Stilling og Adresse. En Journalist havde faaet Adgang til Sagens Akter, og takket være det »Stof», han mente at finde i Historien om, hvorledes Sømanden havde paadraget sig sin Kønssygdom, fik Sigtede sin Sygdom og Tyverisagen, som han hidtil havde holdt skjult for sin Familie, publiceret for denne og alle andre.

har offentlig Interesse. Hvad man kan henstille til Pressen, er imidlertid, at den ved denne Udvælgelse tillige vil lade Retfærdighedsbetragtninger raade, det vil sige behandle ensartede Tilfælde lige. Men hertil hører, at der gennem Pressens Organisationer udarbejdes *bestemte Direktiver for, efter hvilke Principper Udvælgelsen bør finde Sted*. Disse Direktiver maa lægge Vægten paa Gerningsmandens Person og den begaaede Handlings Art, Straffens Størrelse, Sagens principielle Interesse etc. Da det er umuligt at referere alle Smaasager, maa Vilkaarlighed med Hensyn til disse undgaas enten ved, at man — bortset fra særlige, konkrete Modhensyn — *undlader at nævne Navne* i det tilfældige Udpluk af disse, der omtales, eller dette tilfældige Udpluk maa afløses af en mere *systematiseret Ekstrakt af Dagens Retsforhandlinger*. En saadan Ekstrakt vil kun kunne tilvejebringes, hvis der gives Referenterne Adgang til de forskellige Retsafdelingers Retsbøger, eller hvis Retsens Funktionærer, f.Eks. Protokolsekretærerne, paatager sig at informere Referenterne om, hvilke Sager der efter et sagligt Skøn kan antages at have offentlig Interesse.¹⁴ At der klæber Betænkelighed ved begge Ordninger, er indlysende. Spørgsmaalet er, om disse Betænkeligheder dog ikke er mindre tungtvejende end dem, der er forbundet med en Tilstand, der lader den rene Vilkaarlighed raade. Dette Spørgsmaal kan, som adskillige andre af de i nærværende Afhandling berørte, kun rejses, men ikke løses ud fra rent juridiske Overvejelser. Juristen maa her kalde paa Journalistens Medvirkning ikke blot til Gennemførelsen af hans Forslag, men ogsaa til selve den praktiske Udformning af disse.

KONKLUSION.

§ 18.

Theses de lege ferenda. Forholdet til den almindelige Lovgivning. Pressens Medvirken.

I. Med Udgangspunkt i gældende Retsregler har den foregaaende Undersøgelse særskilt for hver af de vigtigste Former af Pressens Behandling af Retssager søgt at belyse, hvorvidt der er Trang til Lovgivning paa disse Omraader. Denne Undersøgelse har dels

¹⁴ jfr. ovenfor § 12, I. — For de paagældende Retsfunktionærers Arbejde maatte Pressen yde Vederlag efter lignende Principper som omtalt i § 12, II, B 7 med Henblik paa Politiets Meddelelser til Pressen.

maattet beskæftige sig med Tilstedeværelsen og Betimeligheden af *specifikke Lovregler angaaende Retsreferater, refererende Meddelelser og Kommentarer*, dels med Spørgsmaalet om *den almindelige Lovgivnings Indflydelse og Anvendelighed*. Problemet om Hensigtsmæssigheden af Referatforbud har saaledes maattet ses paa Baggrund af den almindelige Proceslovgivnings Regler om Indskrænkninger i Retsplejens Offentlighed. Ansvarsreglerne har ikke kunnet drøftes, uden at det almindelige Presseansvars-System droges med ind under Overvejelserne. Men ganske særlig har det været nødvendigt at undersøge Rækkevidden af de almindelige Retsregler om Ansvar for Indholdet af retstridige Meddelelser, derunder navnlig ærekrænkende og fredskrænkende Meddelelser.

Det Billede af Retstilstanden, som er fremkommet gennem en Sammenfatning af de specielle Lovregler om Pressebehandlingen af Retssager med de nævnte mere almindelige Lovregler, har dernæst bestandig maattet suppleres med Henvisning til *ikke lovmæssige Normeringer, baserede paa Pressens egen frivillige Justits*, eller paa et mere eller mindre reguleret *Samarbejde mellem Myndigheder og Presse*.

Naar det nu skal forsøges i Korthed at sammenfatte de Resultater, som de foregaaende Enkeltundersøgelser har ledet til med Henblik paa den fremtidige Retsudvikling — de vedrørende gældende Ret givne Fortolkningsbidrag og fremsatte Synspunkter er der ingen Grund til her at resumere — falder det naturligt først at udsondre og sammenstille de specielle Lovregler, som efter den foretagne Undersøgelse bør bevares i uændret eller revideret Form, eller som bør opstilles til Supplement af disse. Afhandlingens Overvejelser kan her tilspidises i en Række Konklusioner eller *Theses*, der i hvert Fald maa anses for egnede som Grundlag for en Debat af konkret Karakter.¹

A. Referat.

1. Referat af Retsforhandlinger og Retsafgørelser skal være objektivt og loyalt.

¹ Under Hensyn til Afhandlingens Emne er Theses formuleret med særligt Henblik paa *Presseomtale*. Lovteknisk maa det sikkert foretrækkes, at der gives Bestemmelser under eet om al offentlig Behandling af Retssager, hvad enten denne finder Sted i Presse, Radio, ved offentlige Møder eller paa anden Maade offentligt, jfr. ovenfor § 1, Note 18, samt Rpl. §§ 31, 851, 1017.

2. Referat af, hvad der forhandles i Retsmøder, der ifølge Loven holdes for lukkede Døre, er forbudt. Forhandlinger, fra hvilke Offentligheden ifølge Rettens Kendelse har været udelukket, maa ikke gengives uden Rettens Tilladelse.

3. Referat af, hvad der forhandles i offentlige Retsmøder, samt af de i Domme og Forlig indeholdte Identitetsangivelser er forbudt, forsaavidt angaar:

a) Ægteskabssager, Sager om Erstatning i Anledning af hævet Forlovelse, Sager om Umyndiggørelse og Lavværgemaal, Sager, hvorved Fader- eller Moderskabet til Børn i eller udenfor Ægteskab søges fastslaaet, Sager, i hvilke der søges Underholdsbidrag til Børn eller Ægtefælle, samt iøvrigt Sager af person- eller familieretlig Natur, medmindre begge Parter giver deres Samtykke dertil;

b) Straffesager mod Sigtede under 18 Aar, medmindre Retten giver Tilladelse dertil.

4. Referat af, hvad der forhandles i offentlige Retsmøder, kan undtagesvis ved Kendelse helt eller delvis forbydes:

a) naar det af særlige Grunde skønnes paakrævet af Hensyn til Sags Oplysning eller uhildede Paadømmelse;

b) naar særlige Omstændigheder giver Grund til at antage, at Referat vilde tilføje Vidner eller Personer, hvem Sagen ikke vedkommer, eller en borgerlig Sags Parter alvorlig Skade, navnlig ved at aabenbare Forhold, der angaar deres Privatliv, og som med rimelig Grund kan forlanges unddraget Offentligheden, eller ved at udbrede Ringeagtsytringer eller Beskyldninger, der er uden Støtte i det under Sagen fremkomne eller angaar Sagen uvedkommende Personer eller Forhold;

c) naar det af særlige Grunde fremgaar, at Referat vilde forvolde den Sigtede i en Straffesag eller hans Nærmeste en uforholdsmæssig stor Lidelse. Begrundes Forbudet alene i Hensyn til Sigtede selv, kan det kun besluttes efter hans Begæring.

I de under a) og b) omtalte Tilfælde kan Forbudet udstrækkes til at omfatte de i Retsafgørelsen indeholdte Identitetsangivelser.

5. Kendelser, hvorved Referat forbydes, kan begrænses til at gælde for et bestemt Tidsrum. Enhver, der har Interesse i Adgangen til Referat, kan fordre en afsagt Kendelse ophævet ved ny Kendelse, naar Grundene for Forbudet ikke længere er til Stede. Efter 50 Aars Forløb kan alle Retsforhandlinger og Retsafgørelser

frit refereres under Forbehold af Ansvar efter Lovgivningens almindelige Regler.

B. Meddelelser.

1. Saalænge en Retssag ikke er endelig afgjort eller bortfaldet, er det forbudt at offentliggøre:

- a) urigtige eller vildledende Meddelelser om Sagen
- b) Meddelelser, hvorved der lægges Hindringer i Vejen for Sagens Oplysning.

2. Vedrørende Politiets og Anklagemyndighedens Meddelelser til Pressen om løbende Straffesager fastsættes Regler i en af Rigsadvokaten udarbejdet Instruks, jfr. nærmere ovenfor § 12, II.

C. Kommentar.

1. Saalænge en Retssag ikke er endelig afgjort eller bortfaldet, er det forbudt at offentliggøre:

a) Udtalelser, der er egnet til paa uforsvarlig Maade at paavirke Dommere, Domsmænd, Nævninger eller Anklagemyndighed med Hensyn til Sagens Forfølgning eller Afgørelse,

b) Udtalelser om, hvorvidt en Sigtet maa anses for skyldig, eller hvorledes Sagen vil eller bør falde ud,

c) Interviews med Privatpersoner angaaende deres Kendskab til eller Syn paa de af en strafferetlig Forfølgning omfattede Personer eller Forhold, herunder dog ikke Udtalelser af Sagkyndige vedrørende Retsspørgsmaal til Vejledning for Offentligheden.

2. Ingen, som i Embeds Medfør er beskæftiget med en Straffesag, maa, saalænge Sagen ikke er paadømt eller bortfaldet, udtale sig til Pressen angaaende Skyldspørgsmaalet.

3. Ingen, der har deltaget i Paakendelsen af en Retssag, maa offentligt gøre den i Sagen trufne Afgørelse til Genstand for Kritik, bortset fra en faglig Behandling af de til Sagen knyttede Retsspørgsmaal.

D. Særligt om Billedgengivelser.

1. Det er forbudt at fotografere eller tegne i Retssalen under et Retsmøde, medmindre Retten i det enkelte Tilfælde giver Tilladelse dertil.

2. Det er forbudt at offentliggøre Billeder af Sigtede eller Dom-

fældte under 18 Aar, medmindre Politet af særlige Grunde anser saadan Offentliggørelse for paakrævet.

3. Retten kan paa ethvert Punkt af Sagen ved Kendelse forbyde Billedgengivelse af et Retsmøde.

4. Naar de Omstændigheder foreligger, der kan begrunde et Referatforbud, kan Retten ved Kendelse forbyde, at de i Sagen implicerede Personer afbildes i Forbindelse med Omtale af den paagældende Sag.

5. I person- og familieretlige Sager er det forbudt at afbilde Parter eller Vidner, medmindre vedkommende Person giver sit Samtykke dertil.

E. Ansvar.

Groft uagtsom eller forsætlig Overtrædelse af de for Pressens Behandling af Retssager givne Bestemmelser straffes med Bøder fra 200 Kr. eller under skærpende Omstændigheder med Hæfte.

II. Hvad angaar *Forholdet til den almindelige Lovgivning*, skal her de lege ferenda kun resumeres det Hovedsynspunkt, der i det foregaaende er gjort gældende allerede de lege lata med Henblik paa dansk Ret, nemlig at *korrekt Retsreferat, der ikke strider mod særlige Referatforbud, bør være fritaget for Ansvar saavel efter Lovgivningen om Ærekrænkelser som efter Lovgivningen om Fredskrænkelser*. Nogen udtrykkelig Kodifikation heraf — som i engelsk og fransk Ret — kan, efter hvad der er hævdet i nærværende Afhandling, ikke anses paakrævet, idet Betragtninger ifølge Forholdets Natur maa legitimere det anførte Synspunkt som et naturligt Korrelat til selve Retsplejens Offentlighed. Forsaavidt den almindelige Teori om Ansvar for Udbredelse af Ærefornærmelser fører til et andet Resultat, maa denne Teori modificeres i Overensstemmelse med den faktisk herskende Opfattelse og Praxis paa dette Omraade. De særlige individuelle Hensyn, der i ikke ringe Omfang kan tale mod den fulde Presseoffentlighed, maa søges fyldestgjort gennem Referatforbud og Pressens frivillige Tilbageholdenhed, eventuelt reguleret gennem særlige Aftaler eller Direktiver, udgaaende fra Presseorganisationerne. — Den nævnte Ansvarsfrihed maa dernæst ogsaa gælde for korrekt Gengivelse af Politiets og Anklagemyndighedens Meddelelser til Pressen. — For Pressens paa egen Haand indhentede

Meddelelser og for dens Kommentarer gælder Lovgivningens almindelige Regler om Ære- og Fredskrænkelser.

III. Ovenstaaende Theses er opstillet som Grundlag for en juridisk Forhandling. Selvom denne maatte bestyrke Rigtigheden af Hovedpunkterne i de fremsatte Betragtninger og Forslag, vilde hermed endnu ikke være skabt det fornødne Grundlag for en tilfredsstillende Løsning af de vanskelige og vigtige Problemer, der knytter sig til Pressens Behandling af Retssager. En saadan Løsning beror, som ofte fremhævet i det foregaaende, paa afgørende Punkter ikke paa positive Lovgivningsforanstaltninger eller paa en specielt juridisk Indsats, men paa *Pressens egen Indsats* og paa *et Samarbejde mellem Myndigheder og Presse*. Denne Indsats og dette Samarbejde kan, som Erfaringen viser, udvikle sig lidt efter lidt og i det stille. Men denne Udvikling er usikker og vaklende. Hvis den almindelige Opfattelse samstemmer i, at der er Trang til en Række Reformers af saavel lovgivnings- som ikke-lovgivningsmæssig Karakter, burde Reformkrav og Reformmuligheder tages op til en planmæssig Drøftelse paa Grundlag af baade juridiske og presse-mæssige Synspunkter og Erfaringer.

SAGREGISTER.

Akter, Forbud mod Offentliggørelse af Sagsakter: 28 ff.; Pressens Adgang til A.: § 4, Note 1; Referatforbud vedr. Forhandlingerne omfatter ogsaa A.: § 4, Note 1, § 5, Note 19; Ytringsprivilegiet gælder ikke for Referat af A.: § 4, Note 1, § 5, Note 5; men vel for A. selv: 48.

Anklageskrift, Forbud mod Offentliggørelse af: 28 f.

Anmeldelse, se Politianmeldelse.

Anstødelige Billeder: 98; Referater: 49, 58 ff.

Ansvarssystemet: 119 ff.

Appel, af Referatforbud og Nægtelse af Referatforbud: 46.

Autoriserede Referenter: 92, 123.

Bekendtgørelse af Domme: § 5, Note 18.

Berettiget Varetagelse af alment Tarv. Ilvorvidt Pressen har et særligt Kald i saa Henseende: 51, 53.

Berigtigelsesret: 50, 58.

Billedgengivelse, i Almindelighed: 97 f.; i Forbindelse med Retsreferat: 72 ff.; Politiets Billedmateriale: 93.

Blasfemisk Referat: 49, 58 f.

Bod: 120.

Bystanders, se Tilhørere.

Bødehæftelse: 121.

Children and Young Persons Act 1933: 33, 37, 76.

contempt of court: 60, § 8, Note 3, 80 f., 100 ff.; criminal contempt: 103; technical contempt: 105.

crime investigation: 79 ff.

Criminal Justice Act 1925: 73, 75.

day-to-day-reports: § 4, Note 7.

Disciplinæransvar: 120 ff.

Domme, Referat af: 51 f., § 5, Note 22, § 6, Note 7; Referatforbud mod: 39, 43, § 6, Note 7.

Domsmænd, Kritik af Sager, hvori de har medvirket: 117.

droit de réponse, se Berigtigelsesret.

Efterforskning, Fremme af E. ved Hjælp af Pressen: 10; Offentlighed: § 4, Note 5.

Ensidige Referater: 64 ff.

Erstatningsansvar: § 7, Note 15, 120.

Fagpresse: 59.

fair comment: 118.

fair and accurate report: 48 ff, § 6, Note 4, 63 ff., 104.

fidèle, compte-rendu fidèle et fait de bonne foi: 63 f.

Forberedende Undersøgelse, Referatforbud: 26 ff.

Forebyggende Virkning af Presseomtale: 10.

Forlig, Forligsforhandlinger, Forligsmægling, Forbud mod Referat af: § 3, Note 2, § 6, Note 7.

Forlovelsessager: 38.

Form, Meddelelsers: 97 f, Referaters: 69 ff.

Forundersøgelse, Offentlighed: § 4, Note 5, Note 23.

Fotografier, se Billedgengivelse.

Generalpræventive Funktion, Presseomtalens: 10.

Gengivelse, se Referat.

Identitetsangivelser, se Navne.

Informations- og Detektivvirksomhed fra Pressens Side: 79 ff.

Injurielovgivning, Angreb paa Retsembedsmænd: 115; Angreb paa Retsvæsenet: 115 ff.; Kommentar vedr. svævende Sag: 113; Omtale af Politianmeldelser: 53, 82 f.; politimæssige Meddelelser: 88 ff.; Pressens egne Meddelelser: 81 f; Referat af ældre Retsforhandlinger: 78 f.; Referat af ærekrænkende Udsagn: 46 ff.; Referatets Samtidig-
hed: 19; Referatforbud m.H.t. ærekrænkende Udtalelser: 44.

Instruktion af Forbrydere gennem Pressen: 10, 80.

Interviews: 80, 81 f., 112.

Judicial Proceedings Act 1926: 35, § 5, Note 10, 59.

Justitskritik: 15, 102, 115 ff.

Kommentar, Begrebet: 100; efter Sagens Afslutning: 114 ff.; fair comment: 118; Forholdet mellem K. og Referat: 99 f.; Forholdet til Injurielovgivningen: 113; Indblanding af K. i Referat: 66, 70 f.; K. vedrørende svævende Sag: 100 ff.; ukorrekt K.: 114.

Kontrolorgan, Pressen som: 10.

Kriminalreportage: 16.

Kriminogen Faktor, Pressen som: 10.

Kritik, se Justitskritik.

Law of Libel Amendment Act, 1888: 48 ff., 59, § 6, Note 4.

Lukkede Døre: 20 ff., 26 f. 32, 34 f., 36 f., 40.

malice: 49 f.

Meddelelser: Definition: 18, 77 ff.; Forholdet til Injurielovgivningen: 83, 88 ff.; Form: 97 f.; M. fra officielle Kilder: 85 ff.; M. indhentet gennem Politiet: 87 ff.; Pressens selvstændige Fremskaffelse af M.: 79 ff.; ukorrekte M.: 94 ff.

Mellemoverskrifter, se Overskrifter.

Mortifikation: 57.

Navne (og andre Identitetsangivelser), Forbud mod Offentliggørelse af Sigtedes Navn: 36 ff, 91; frivillig Undladelse af at nævne Navne: 123, 125.

newspaper, Definition: 49.

nouvelles fausses: § 8, Note 3.

Nævninger, Forbud mod Omtale af N.'s Navne: § 3, Note 2; N.'s Kritik af Sager, hvori de har medvirket: 117; Raadslagning og Afstemning: § 3, Note 2.

objektiv og loyal Gengivelse: 63 ff., 91; Kommentar: 114.

Offentlighedsprincip: 9, 13 ff., 24 f., 54, 77.

Officielle Referater: 85 ff, § 17, Note 7.

Onk Tro, med Hensyn til Referatets Indhold: 56 f.

Oplysning, Hensynet til Sagernes: 26 ff., 80, 83 f.

Overskrifter: 64, 71.

Overværelse. Pressens Adgang til at overvære lukkede Retsmøder: 23 f.;

Pressens Fortrinsberettigelse til at overvære Retsmøder: § 4, Note 2.

Paadømmelse, Hensyn til Sagernes uhildede: 25 ff.

Paatale, § 6, Note 6, 116.

Paavirkning, af Anklagemyndigheden: 107; af Retten: 84, 105 ff.

Parter, Hensyn til: 34 ff., 42 ff.

Person- og famielieretlige Sager: 38 f.

Placering af Stoffet: 71.

Politi. Hindringer for P.'s Arbejde gennem Presseomtale: 10; Samarbejde mellem P. og Presse: 82, 86 ff.; Tavshedspligt: 87 f.

Politianmeldelse, Offentlig Meddelelse om: 53, 82 f.

Pornografi, se Utugtige Skrifter.

Pressekonferencer: 85 f.

Pressekontorer, organiseret af Myndighederne: 85 f.

Presselovens Ansvarssystem: 120 f.

Pressens egen Justits: § 4, Note 7, 41, 70, 71, 81, 122.

Pressenævn: 122.

Privatlivets Fred: 44, 60 ff., 84 f, 90.

qualified privilege, for Retsreferater: 49.

Radioudsendelser: 16.

Referat. Definition: 18; Forhold til Injurielovgivningen: 46 ff.; Form: 69 ff. Korrekthed: 19; Samtidighed: 19, 49, 50, 78 f.; Ukorrekt R.: 63 ff.

Referatforbud: 18 ff.; Retsforhandlinger for aabne Døre: 24 ff., 55, 58;

Retsforhandlinger for lukkede Døre: 20 ff.

Refererende Meddelelser, se Meddelelser.

Reklame, for Forbrydere gennem Presseomtale: 10.

Retsreferater, se Referat.

Retsreferenter. Autorisation, 92, 123; personlige Kvalifikationer: 82, 123; Uddannelse: 82, 123.

Retssager, Definition: 16.

Retssagsmeddelelser, se Meddelelser.

Sagførere, Udtalelser til Pressen: § 5, Note 19, 110.

Sagkyndige Udtalelser til Pressen: 82.

Sensationel Journalistik: 10, § 1, Note 16, 71 f.

Signalement: § 9, Note 12, 93.

Sigtede, Billedgengivelse af: 74; Born og Unge: 37 ff; Hensynet til: 10, 36 ff., 39 ff.; Oplysning om S.'s Fortid: 82.

Skadehensigt: 57, 62, 67, 78 f.

Skyldspørgsmaalet, Drøftelse af: 105 ff., 111 ff.; Embedsmænds Udtalelser om: 110 f.

Smittekilde, Pressen som: 10.

snap-shots: § 9, Note 8, se iøvrigt Billedgengivelse.

Statistik: 11 ff.

»*Stilhed, medens Retten sidder*»: 113.

technical contempt, se contempt of court.

Tegninger, se Billedgengivelse.

Tidsafgrænsning, af Ansaret for Kommentar vedrørende svævende Sager: 106, 108 f.; af Ansaret for ukorrekte Meddelelser: 97; af Embedsmænds Tavshedspligt med Hensyn til Skyldspørgsmaalet: 111.

Tilfældighedsmoment i Omtalen af Retssager: 124 f.

Tilhøreres Udtalelser i Retslokalet, Referat af: § 5, Note 24, 56.

Trediemand, Værn for: 32 ff.

trial by newspapers: 104.

Trykkefrihedsprincip: 13.

Typer: Maksimalstørrelse: 71.

Uddannelse af Retsreferenter: 82, 123.

Udkast til Lov om Pressens Brug: 68 f.

Ukorrekte, Kommentarer: 114; Meddelelser: 91 ff.; Referater: 63 ff.

undue prominence, se utilbørlig Fremhævelse.

Unge, Sigtede: 37 ff, 75 f., 98; Vidner: 33, 76.

Usandfærdigt, Referat: 67 ff.

Utilbørlig Fremhævelse: § 5, Note 17, 66.

Ulugtige Skrifter, Udbredelse af: 58 ff.

Varighed af Referatforbud: 45 f.

Vederlag, til Politiet for Meddelelser: 92 f.; til Retsfunktionærer for Meddelelser: § 17, Note 14.

Vidner: Billedgengivelse af: 74; Hensynet til: 10, 30 f., 32 ff., 42 ff.

Ytringsprivilegier, for Meddelelser fra Politiet: 88 ff.; for Retsreferater: 47 ff., 52 ff., 61 f.; under Retsforhandling: 47, 52 f., 61 f.

Ægteskabssager: 34 ff., 38.

Ældre Retsforhandlinger, Referat af: 78 f.

Ærekrænkelser, se Injurielovgivningen.

Æresdomstol, se Pressenævn.